

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Franny ve Zooney

J. D. Salinger

Çeviren: Ömer Madra
özelkitapgrubu

FRANNY VE ZOOEY

*J. D. Salinger'in
YKY'deki kitapları:*

Franny ve Zooey (1993, 1995)

Dokuz Öykü (1993, 1999)

Çavdar Tarlasında Çocuklar (1997)

Yükseltin Tavan Kirişini Ustalar ve

Seymour - *Bir Giriş* (1999)

J. D. SALINGER

Franny ve Zooey

Çeviren
Ömer Madra

Öykü

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 207
Edebiyat - 26

Franny ve Zooey / J. D. Salinger
Özgün adı: Franny and Zooey
Çeviren: Ömer Madra

Kitap editörü: Sevin Okyay
Düzeltili: Fahri Güllüoğlu

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

1. baskı: İstanbul, Nisan 1993
13. baskı: İstanbul, Şubat 2014
ISBN 978-975-363-120-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2008
Sertifika No: 12334

© Copyright 1955, 1957, 1961 by J. D. Salinger
Copyright renewed 1983, 1985, 1989 by J. D. Salinger
Bu kitabın telif hakları Aslı Karasuil Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Bir yaşımda Matthew Salinger'ın, öğle yemeği arkadaşına artık soğumuş bir lima fasulyesini inatla sunmasına alabildiğine yakın bir halleti ruhiye içinde, ben de, editörüim, rehber-öğretmenim ve (Allah yardımcısı olsun) en yakın arkadaşımı, The New Yorker'ın "genius domus"u, sürpriz atların âşığı, verimsiz yazarların koruyucusu, ümitsizcesine rüküşlerin savunucusu, anadan doğma büyük sanatçı-editörlerin en anlamsızca alçakgönüllüsü William Shawn'a, bu oldukça yarım yamalak görünüşlü kitabı sunuyorum.

FRANNY

Pırıl pırıl güneşli olmakla birlikte, Cumartesi sabahı yine palto havası vardı ortalıkta; bütün hafta boyunca olduğu gibi ve herkesin de büyük haftasonuna, yani Yale maçının haftasonuna da sarkacağını umduğu gibi sırf ceket havası değil. Çıktıkları kızların on-elliiki treni ile gelmesini istasyonda bekleyen yirmi küsur delikanlıdan, en fazla altı yedisi soğuk, açık peronda duruyordu. Geri kalanlar, ısıtılmış bekleme salonunda, şapkasız ve duman içinde ikili, üçlü, dörtlü gruplar halinde ayakta bekliyor, hemen hiç istisnasız hepsi de üniversiteye özgü bir dogmatizmi yansıtan seslerle konuşuyorlardı; öyle ki, bu delikanlılardan her biri, kendi tiz ve keskin sohbet sırası geldiğinde, dışarıdaki, üniversite-dışı dünyanın yüzyıllardır, ister kışkırtıcı biçimde ister başka şekilde boğuşup yüzüne gözüne bulaştırdığı hayli tartışmalı bir konuyu tek bir kerede açıklığa kavuşturmuş gibiydi.

Lane Coutell, içine yünlü bir astar iliklendiği besbelli Burberry yağmurluğu içinde, açık peronda bekleyen altı yedi delikanlıdan biriydi. Daha doğrusu, hem onlardan biriydi hem de değildi. On onbeş dakikadır, sırtını *Christian Science*'ın bedava yayınlarının durduğu rafa dayamış, eldivensiz ellerini ceket ceplerine sokmuş, kendini kasten öteki delikanlıların sohbet menzilinin tam dışında tutarak bekliyordu. Bollaşıp boynundan yukarı kaymış kestane renkli kaşmir atkının onu soğuktan koruyacak hali yoktu. Lane, aniden ve oldukça dalgın bir edayla sağ elini ceketinin cebinden çıkardı ve atkıyı düzeltmeye girişti, ama daha düzeltme işlemi tamamlanmadan fikrini değiştirdi ve aynı elini pardösüsünün içine kaydırıp ceketinin iç cebinden bir mektup çıkardı. Ağzı pek de kapanmamış bir halde, mektubu hemen okumaya koyuldu.

Mektup açık mavi bloknot kâğıdına –daktiloyla– yazılmıştı. Daha önce birkaç kere zarfından çıkarılıp okunmuş olduğu hissini verecek şekilde, kullanılmış ve tazeliğini yitirmiş bir görüntüsü vardı:

Çok Sevgili Lane,

Hiç bilmiyorum bunu çözebilecek misin, çünkü yatakhane bu gece öyle gürültü patırtı var ki gerçekten inanılmaz ve ne düşündüğümü bile zar zor duyuyorum. Onun için herhangi bir imla yanlış yaparsam nazikçe bunu görmezden gelme nezaketini göster olur mu. Bu arada senin tavsiyelerini tutup son zamanlarda sözlüğe sık sık başvurdum, bu yüzden yazıp çizdiklerim kabızlaşıyorsa bunda seninde suçun var. Her neyse o güzelim mektubunu şimdi aldım ve seni parçalanasıya, dağıtasıya vesaire seviyorum ve haftasonunun gelmesini dörtgözle bekliyorum. Benim Croft House'ta kalışımın ayarlanamayışı kötü olmuş tabii ama nerde kalacağım umrumda bile değil, yeter ki sıcak olsun, böcek möcek olmasın ve seni de arada sırada görebileyim, demek ki her saniye. Son zamanlarda "demek ki"ye takmış durumdayım. Mektubuna resmen tapıyorum, özellikle de Eliot'la ilgili bölümüne. Galiba, Sappho dışındaki bütün şairlere burun kıvırmaya başladım. Onu deliler gibi okuyup duruyorum ve bu konuda adice yorumlar istemiyorum, lütfen. Hatta, iftihar listesine oynamaya karar verirsem ve başıma danışman diye getirdikleri salağı da buna razı edebilirsem, sömestr ödev şeyini bile Sappho üzerine yapabilirim. "Narin Adonis ölüyor Cytherea, ne yapacağız? Memelerinizi dövün bakireler, parçalayın entarilerinizi." *Multheşem* değil mi? Ve bunu *hep* yapıyor. Beni seviyor musun? O korkunç mektubunda bir kere olsun söylemiyorsun. Ölesiye süper-erkek ve kettum (imla?) olduğun da senden nefret ediyorum. Aslında *nefret* etmiyorum tabii de, güçlü ve suskun erkeklere yapı olarak karşıyım ben. Yani güçlü olmadığından filan değil de, ne demek istediğimi anlıyorsun işte. Burada gürültü öylesine arttı ki ne düşündüğümü bile zar zor duyuyorum. Her neyse seni seviyorum ve bu tımarhanede bir pul bulabilirsem eğer bu mektubu özel ulakla göndermek istiyorum ki eline geçecek zamanı rahat rahat bulasın. Seni seviyorum seni seviyorum seni seviyorum. Onbir ayda sadece *iki kere* dans ettiğimizizin farkında mısın acaba? Vanguard'da senin o kadar sarhoş olduğun seferi saymıyorum tabii. Herhalde deli gibi kendi kendimin farkında olacağım orada. Bu arada, orda karşılama töreni filan gibi bir şey olursa seni öldürürüm. Cumartesiye, gülüm.

Tüm aşkımla,

Franny

X X X X X X X X

X X X X X X X X

NOT: Babiş röntgen filimlerini hastaneden aldı ve hepimiz öyle rahatladık ki. Bir ur çıktı ama habisi değilmiş. Dün gece telefonda annemle konuştum. Bu arada sana selam söyledi, yani o Cuma gecesi hakkında kesin rahatlayabilirsin. Eve girerken bizi duyduklarını bile sanmıyorum.

NOTUN NOTU: Sana yazarken son derece durgun ve geri zekâlı bir halim oluyor. Neden acaba? Bunun çözümlemesini yapmana izin veriyorum. N'olur bu haftasonu harika vakit geçirelim. Yani bir kez olsun her şeyi öldüresiye çözümlemeye çalışmayalım mümkünse, özellikle de beni. Seni seviyorum.

Frances (alameti farikası)

Lane, *bu* okuyuşu sırasında mektubun hemen yarısına gelmişti ki, Ray Sorenson adlı iri yarı bir delikanlı onu engelledi – onun alanına tecavüz etti, fuzuli işgalde bulundu – ve Lane'e bu Rilke denen hergelenin hayatta ne numarası olduğunu bilip bilmediğini sordu. Lane de Sorenson da (yalnızca son sınıflarla master ve doktora öğrencilerinin alabildiği) Modern Avrupa Edebiyatı 251 dersini alıyorlardı ve Pazartesiye Rilke'nin "Duino Ağıtları"nın Dördüncüsünü ödev olarak hazırlamakla yükümlüydüler. Sorenson'ı hayal meyal tanıyan, ama onun gerek suratına gerekse tavırlarına karşı belli belirsiz, kategorik bir hoşnutsuzluk duyan Lane, mektubunu ortadan kaldırdı ve Rilke'nin ne numarası olduğunu bilmediğini ama şiiri büyük ölçüde anladığını sandığını söyledi. "Şanslısın," dedi Sorenson. "Talihli bir adamsın sen." Sesinde canlılıktan eser yoktu, sanki Lane'le konuşmaya gelmesi sıkıntıdan ya da sabırsızlıktan dolayıymış, herhangi bir insani iletişim kurmak için değilmiş gibi. "Vay canına, amma soğuk," dedi ve cebinden bir paket sigara çıkardı. Lane, Sorenson'ın devetüyü paltosunun yakasında solmuş ama insanın dikkatini dağıtacak kadar da belirgin bir ruj izi olduğunu fark etti. Bu iz sanki o yakada haftalardır, hatta aylardır duruyormuş gibiydi, ama Lane Sorenson'ı bundan söz edecek kadar iyi tanımadığı gibi, bu onun zerrece umurunda da değildi. Ayrıca, tren de geliyordu. Delikanlıların ikisi birden, perona girmekte olan lokomotifini görmek için şöyle yarım sola döndüler.

Hemen hemen aynı anda bekleme salonunun kapısı paldır küldür açıldı ve içerde ısınmakta olan delikanlılar, çoğu her iki elinde de en azından üçer tane yanan sigara tuttukları izlenimini vererek, treni karşılamak üzere dışarı çıkmaya başladılar.

Tren yavaşlayıp durduğu sırada Lane de bir sigara yaktı. Ardından, treni karşılamak üzere belki de çok kısa süreli bir izin verilmesi gereken pek çok insan gibi, karşılayacağı kişi hakkındaki duygularını olanca yalınlığı, hatta belki de güzelliği ile ortaya koyabilecek her türlü ifadeden arındırmaya çalıştı yüzünü.

Franny, trenden ilk inen kızlar arasındaydı: Peronun kuzey ucundaki en uzak vagonlardan birinden çıktı. Lane anında saptadı onu ve yüzüne takınmak için uğraştığı ifade nasıl bir şey olursa olsun, birden havaya kalkan kolu gerçeğin ta kendisiydi. Franny bu kolu gördü, Lane'i de gördü ve deli gibi el-kol sallamaya başladı. Kırpık tüylü bir racoon manto giyiyordu ve ona doğru hızlı adımlarla ama durgun bir yüzle yürümekte olan Lane, bastırılmış bir heyecanla, Franny'nin mantosunu bütün peronda yalnızca kendisinin gerçekten *bildiğini* düşündü. Bir keresinde, kiralık bir arabada, Franny'yi yarım saat kadar öptükten sonra, onun o kürk mantosunun yakasını, sanki kızın kendisinin son derece arzulanabilir, organik bir uzantısıymışçasına öpmüş olduğunu hatırlayıverdi.

"Lane!" diye keyifle karşıladı onu Franny – yüzünü ifadeden arındıracak biri değildi. Kollarını oğlanın boynuna dolayıp öptü onu. Bir peron öpüşüydü bu: Başlangıç olarak yeterince kendiliğinden, ama devamı süresinde hayli bastırılmış ve bir bakıma alm-tokuşturan tarzda bir öpüş. "Mektubumu aldın mı?" diye sordu ve hemen hemen aynı solukta da ekledi: "Zavalıcık, donmuşsun sen."

"Hangi mektubu?" dedi Lane, onun valizini alırken. Trenden biraz önce indirilen yarım düzine öteki valiz gibi, beyaz deri şeritleri olan bahriye mavisi bir valizdi bu. "Eline geçmedi mi yoksa? *Çarşamba* postalamıştım. Aman Allahım! Onu postaneye kendi ell - "

"Ha, o mektup. Evet, aldım. Bütün çantan mantan bu kadar mı? Kitap nedir?"

Franny başını eğip sol eline baktı. Bezelye yeşili kumaş ciltli

küçük bir kitap vardı elinde. “Bu mu? E, öyle bir şey işte,” dedi. El çantasını açtı, kitabı içine tıktırdı ve uzun peronda taksi durağına doğru yürüyen Lane’in peşinden gitti. Oğlanın koluna girmiş, neredeyse hep kendi konuşuyordu. Önce, çantasında mutlaka ütülenmesi gereken bir elbiseden söz etti. Sanki bir bebek evinden çıkmış gibi gerçekten şipşirin bir ütü satın aldığını, ama yanında getirmeyi unuttuğunu söyledi. Trende üç kızdan başkasını tanımadığını sandığını söyledi sonra: Martha Farrar’ı, Tippi Tibbett’i ve bir de, yıllar önce Exeter’de ya da başka bir yerde yatılı okul günlerinde tanıştığı Eleanor bilmemneyi tanıyordu. Franny, trendeki bütün öteki kızların son derece Smith’li görünüşü olduğunu söyledi; iki tane kesinlikle Vassar’lı, bir tane de *kesinlikle* Bennington ya da Sarah Lawrence tipli kız dışında. Bennington-Sarah Lawrence öğrencisi olduğu anlaşılan kız, bütün tren yolculuğunu tuvalette, heykel ya da resim ya da böyle bir şey yaparak, ya da elbisesinin altına tayta benzer bir şey giymişti sanki. Biraz fazlaca hızlı yürüyen Lane, Franny’yi Croft House’a yerleştiremediği için özür diledi – o iş umutsuzdu tabii – ama ona çok hoş, yuva gibi bir yer ayarlamıştı. Küçük, ama tertemiz falan filan işte. Burayı seveceğini söyledi kıza, Franny de o saniye beyaz ahşap döşemeli bir pansiyonu getirdi gözünün önüne. Bir odada birbirini hiç tanımayan üç kız. Oraya ilk gelen, puf yatağı kendisine alacaktı, öteki ikisi de kesinlikle rüya gibi bir örtüsü olan ikili yatağı paylaşacaktı. “Harika,” dedi coşkuyla. Türün erkek cinsinin, özellikle de Lane’in genel beceriksizliği konusundaki tahammülsüzlüğünü gizlemekte bazen korkunç zorlanıyordu. Bu, ona New York’ta yağmurlu bir gece, tiyatrodan çıkar çıkmaz, Lane’in, insanda kuşku uyandıran aşırı bir kaldırım-cömertliği ile, akşam yemeği kıyafetini giymiş o gerçekten korkunç adamın taksiyi kapmasına nasıl göz yumduğunu hatırlattı. Aslında özel olarak rahatsız olmuş değildi bundan – yani, *Tanrım*, bir erkek olmak ve yağmurda taksi bulmak zorunda kalmak korkunç bir şey olmalıydı mutlaka – ama Lane’in, kaldırıma dönüp durumu rapor ettiği anda kendisine nasıl gerçekten feci, düşmanca bir bakışla baktığını da hatırlıyordu. Şimdi, bunu ve başka şeyleri düşününce kendini garip bir biçimde suçlu hissederek Lane’in kolunu sevecenliğe benze-

tilniş özel, küçük bir baskıyla sıktı. Lane'le ikisi bir taksiye girdiler. Beyaz deri şeritli bahriye mavisi valiz öne, şoförün yanına kondu.

“Valizini malizini kalacağın yere bırakırız – yani kapıdan atıveririz – sonra da gidip bir öğle yemeği yeriz,” dedi Lane.

“Uff, seni görmek ne güzel!” dedi Franny, taksi kalkarken. “Özledim seni.” Daha kelimeler ağzından çıkar çıkmaz da bunları demek istemediğini fark etti. Yine suçluluk duyguları içinde, Lane'in elini eline aldı ve parmaklarını sımsıkı, sımsıcak bir şekilde onunkilere kenetledi.

Bir saat kadar sonra ikisi, şehir merkezinde, Sickler'ın Yeri adında, özellikle şehir kolejindeki öğrencilerin entelektüel kesiminin pek gözdesi olan bir lokantanın nispeten gözden uzak bir masasında oturmaktaydılar – hani bu öğrenciler, Yale'li ya da Harvard'lı olsalar, biraz fazlaca bir kayıtsızlıkla sevgililerini Mory ya da Cronin lokantalarından uzağa sürükleyecek olan öğrencilerle üç aşağı beş yukarı aynı kişilerdi. Denebilir ki, Sickler, şehirdeki lokantalar içinde bifteklerin – başparmakla işaret parmağı üç santim aralanarak – “nah şu kalınlıkta” olmadığı tek lokantaydı. Sickler Salyangoz demekti. Sickler, bir öğrenci ile sevgilisinin ya birlikte salata ısmarladıkları ya da çoğunlukla, ikisinin birden, sarımsaklı sos yüzünden salata ısmarlamadıkları yerdı. Franny ile Lane Martini içiyorlardı. On onbeş dakika önce, içkiler onlara ilk sunulduğunda, Lane kendi içkisinin tadına bakmış, ardından sırtını iskemlesinin arkasına yaslayıp, kendini (kimsenin bunu tartışamayacağından emindi herhalde) doğru yerde, kuşku götürmez biçimde doğru görünüşlü kızla – yalnızca olağanüstü güzel olmakla kalmayıp, çok daha iyisi, fazla kategorik biçimde kaşmir kazak-pamuklu etek üniforması içinde de olmayan bir kızla – birlikte bulmanın verdiği adeta elle tutulur hoşnutluk duygusuyla salona kısaca göz atmıştı. Franny de bu bir anlık küçük gösteriyi görmüş ve bunu ne eksiği ne fazlasıyla, olduğu gibi kayda almıştı. Ama kendi iç dünyası ile hayli eskiden yapılmış ve hâlâ geçerli olan bir tür anlaşma uyarınca bunu görmüş ve yakalamış olmaktan dolayı suçluluk duymayı seçti ve Lane'in bunu

izleyen sohbetini özel bir dikkat taklidi ile dinlemeye mahkûm etti kendini.

Şimdi Lane, sohbeti en temizinden bir çeyrek saatten beri tekeline almış ve sesinin kesinlikle falso yapmayacağı bir tempoyu yakalamış olduğuna inanan biri gibi konuşuyordu. “Yani, meseleyi kabaca ortaya koyacak olursak,” diyordu, “herifin asıl eksigi, taşaklı olmaması, diyebiliriz. Anlatabiliyor muyum?” Bir hatip edasıyla öne, sadık izleyicisi Franny’ye doğru eğilmiş, destek olarak kullandığı önkollarını Martini’sinin birer yanına dayamıştı.

“Eksigi neymiş dedin?” dedi Franny. Konuşmadan önce gırtlığını temizleme gereğini duymuştu; ağzından tek kelime çıkmayalı o kadar çok zaman olmuştu ki.

Lane duraladı. “Erkeklik,” dedi.

“İlk söylediğinde duymuştum.”

“Her neyse, meselenin motifi buydu, diyebiliriz – hayli ince bir şekilde ortaya çıkartmaya çalıştığım şey buydu işte,” dedi Lane, kendi konuşmasının akışını son derece yakından izleyerek. “Yani, *Tanrı* aşkına, seni temin ederim bu lanet şeyin Allahın belası bir kurşun balon gibi batıp gideceğini sanırken, bizim ödev, üstünde neredeyse iki metrelik bir ‘A’ harfiyle geri gelince, Allah belamı versin alabora oluyordum az kalsın.”

Franny yine gırtlığını temizledi. Katıksız iyi dinleyicilik cezasını tümüyle çekmiş olmalıydı. “Neden?” diye sordu.

Lane’in yüzünde hafifçe kesintiye uğramış bir ifade belirdi. “Ne neden?”

“Neden yazdıklarının bir kurşun balon gibi batıp gideceğini sanıyordun?”

“Demin söyledim ya sana. Daha şimdi anlattım. Brughman denen bu herif, müthiş bir Flaubert hayranı. Ya da en azından ben öyle sanıyordum.”

“Ya,” dedi Franny. Gülümsedi. Martini’sini yudumladı. “Harika bu,” dedi, kadehe bakarak. “Yirmiye bir filan ölçüsünde yapmadıklarına öyle sevindim ki! Sırf cin doldurdukları zaman nefretlik oluyor.”

Lane başını salladı. “Her neyse, şu Allahın belası ödev odamda bir yerde olacak. Haftasonu bir fırsat bulursak sana okurum.”

“Harika. Dinlemek için can atıyorum.”

Lane yine başını salladı. “Yani, Allahın belası dünyayı yerinden filan oynatacak bir şey yazmadım tabii.” Sandalyesinde yerini değiştirdi. “Ama, ne bileyim, adamın *mot juste* konusuna öylesine nevrotik bir şekilde takmasının *nedenini* vurgulamam hiç fena olmadı sanki. Yani, bugünkü bilgilerimizin ışığında. Sırf psikanaliz ve bütün o saçmalıklar değil, ama bir yere kadar bunlar da kesinlikle geçerli tabii. Anlatabiliyor muyun? Ben Freud hayranı filan değilim ama bazı şeyleri de büyük F ile Freudyen diye yazıp geçemezsin. Yani, şunu söylemeye yerden göğe hakkım olduğunu düşünüyorum bir yere kadar: Gerçek babaların hiçbirisi – ne Tolstoy ne Dostoyevski ne de *Shakespeare*, Allah rızası için – hiçbirisi bu kahrolası kelime tellallığını yapmadı. Bu herifler oturup yazdılar sadece. Anlatabiliyor muyum?” Lane, adeta bir beklenti içinde Franny’ye baktı. Kız, aşırı özel bir dikkatle kendisini dinliyormuş gibiydi.

“Zeytinini yiy’cek misin?”

Lane, kendi Martini kadehine bir göz attı, sonra yeniden Franny’ye baktı. “Hayır,” dedi soğuk bir sesle. “İstiyor musun?”

“Sen istemiyorsan,” dedi Franny. Lane’nin yüzündeki ifadeden, yanlış soruyu sorduğunu anlamıştı. İşin kötüsü, zeytini artık hiç istemediğini de anlamıştı birden ve az önce niye *istediğini* bile merak ediyordu. Bununla birlikte, Lane Martini kadehini ona uzattığında, zeytini alıp keyifle tüketirmiş gibi yapmaktan başka çare yoktu. Lane’in masa üstünde duran paketinden bir sigara aldı sonra; Lane onun sigarasını yakıp ardından kendine de bir tane yaktı.

Zeytinli kesintiden sonra ortalığa kısa bir sessizlik çöktü. Lane’in bunu bozması, vurucu son cümleyi uzunca bir süre içinde tutacak tipte biri olmamasından dolayıldı. “Brughman denen bu herif, Allahın cezası ödevi bir yerlerde yayınlattı mam gerektiğini söylüyor,” dedi birdenbire. “Ama ben emin değilim doğrusu.” Sonra, sanki aniden tükenmiş – daha doğrusu, onun zihninin meyvelerine susamış bir dünyanın getirdiği talepler karşısında içi boşalmış gibi – yanağını elinin ayasıyla ovalamaya başladı ve bu arada, bilinçsiz bir kabalıkla, gözünün birinden bir

parça çapak çıkardı."Hani, Flaubert ve öteki herifler üzerine yazılmış eleştirel denemelerin bini bi para da." Azıcık somurtkan bir ifade takınarak biraz düşündü. "Aslına bakarsan, Flaubert üzerine gerçekten *keskin* bir iş yapıldığını da sanmıyorum ya son – "

"Bölüm görevlileri gibi konuşuyorsun. Ama aynen."

"Efendim?" dedi Lane, ölçülü bir sükûnetle.

"Aynen bölüm görevlileri gibi konuşuyorsun. Kusura bakma, ama öyle. Gerçekten öyle konuşuyorsun."

"Öyle mi? Bir bölüm görevlisi nasıl konuşurmuş, öğrenebilir miyim acaba?"

Franny onun sinirlendiğini – ve ne kadar sinirlendiğini – fark etmişti, ama kendinden hoşnutsuzlukla hınzırlık duygularının eşit oranda etkili olduğu o anda, ne düşündüğünü açıkça söylemek istiyordu canı. "Valla, sizin buradakilerin nasıl birileri olduğunu bilmem ama, *benim* geldiğim yerde, bölüm görevlisi dediğin adam, profesör gelmediğinde ya da bir sinir krizi geçirmekle meşgul olduğunda ya da dışçıye falan gittiğinde sınıfı devralan kişidir. Genellikle master ya da doktora öğrencisidir, ya da öyle bir şeydir işte. Her neyse, diyelim Rus Edebiyatı dersindeyiz, bu adam düğmeli-yakalı gömleği ve çizgili kravatıyla girer sınıfa ve başlar Turgenyev'i yerden yere vurmaya. Yarım saat kadar sonra bitirdiğinde, yani Turgenyev'i senin gözündeki *sıfıra* indirdiğinde, bu sefer de Stendhal hakkında konuşmaya başlar, ya da kimin üzerine master tezini yapmışsa artık, onun hakkında. Bizim okulda, İngiliz Edebiyatı Bölümünde böyle on kadar küçük bölüm görevlisi vardır ortalıkta koşuşturup duran ve hepsi de öylesine parlaktırlar ki, ağızlarını bile açma zahmetine katlanmazlar – çelişnemi bağışla lütfen. Yani, onlarla bir tartışmaya girecek olursan, bütün yaptıkları, korkunç *acıyan* bir ifade takınıp – "

"Sende Allahın cezası bir tuhafılık var bugün – farkındamısın? Ne halt oldu sana be?"

Franny, sigarasının külünü hızla silkti, sonra da sigara tablasını masada kendi tarafına doğru iki üç santim yaklaştırdı. "Affedersin. Berbat haldeyim," dedi. "Bütün hafta öyle yıkıcı hissettim ki kendimi. Berbat bir şey bu. Feciyim."

“Mektubunda öyle Allahın cezası bir yıkıcılık göze çarpmıyordu.”

Franny büyük bir ciddiyetle başını salladı. Sofra örtüsünün üstüne düşmüş, yaklaşık bir poker fişi büyüklüğündeki küçük ve sıcak bir güneş ışığına bakıyordu. “Yazmakta çok zorlandım,” dedi.

Lane tam buna bir karşılık veriyordu ki, birden garson belirdi, boş Martini kadehlerini almak için. Lane, “Bir tane daha içer misin?” diye sordu Franny’ye.

Sorusuna cevap alamadı. Franny, örtünün üstündeki küçük ışık lekesine yoğun bir dikkatle bakıyordu, sanki kıvrılıp onun içine yatmayı düşünüyormuş gibi.

Lane, garson adına sabır göstererek, “Franny,” dedi. “Bir Martini daha ister misin – ya da başka bir şey?”

Franny başını kaldırdı. “Affedersin.” Garsonun elinde duran, masadan alınmış boş bardaklara baktı. “Hayır. Evet, bilmiyorum.”

Lane, garsona bakarak güldü. “Hangisi?” dedi.

“Evet, lütfen.” Franny daha uyanık görünüyordu şimdi.

Garson gitti. Lane onun salondan çıkmasını izledi, sonra da Franny’ye döndü. Kız, garsonun getirdiği temiz tablanın kenarında sigarasının külünü yuvarlıyordu, ağzı yarı kapalı. Lane, siniri gittikçe artarak onu bir an süzdü. Büyük olasılıkla, ciddi olarak çıktığı bir kızda herhangi bir dalgınlık belirtisine içerliyor ve bundan korkuyordu. Her halükârda, Franny’deki bu tuhaflığın bütün haftasonunu berbat etmesi olasılığı konusunda kaygılandığı kesindi. Allah rızası için bu meseleyi çözmek istemişçesine, aniden öne eğilip kollarını masaya dayadı, ama Franny ondan önce konuşmaya başladı. “Felaket haldeyim bugün,” dedi. “Bugün aklım bir karış havada.” Lane’e bir yabancıymış, ya da metroda koridorun öbür yanında, bir muşamba markasını tanıtan reklam panosuna bakarmış gibi baktığını fark etti. Yine sadakatsizlik ve suçluluk duygularının içine sızdığını hissetti – bunlar günün gündemindeydiler anlaşılan – ve buna tepki vererek, elini Lane’in elinin üstüne kapatmak üzere uzandı. Ama neredeyse aynı anda geri çektiği eli, sigarasını tabladan almak için kullandı. “Bir dakkada kendime geleceğim,”

dedi. “Kesin söz.” Lane’e – bir anlamda sahiden – gülümsedi ve o anda bir karşı gülümseme, bunu izleyecek bazı olayları en azından bir ölçüde hafifletebilirdi, ama Lane kendi markasını taşıyan bir dalgınlık numarası yapmakla meşguldü ve kıza bir gülümsemeyle karşılık vermemeyi seçti. Franny sigarasından yeni nefesler çekmeye devam etti. “Bu kadar geç kalmış filan olmasaydım,” dedi, “ve tam bir aptal gibi *iftihara* oynamaya karar vermeseydim, herhalde İngiliz Edebiyatını bırakırdım. Bilmiyorum.” Külünü silkti. “Ukalalardan, kendini beğenmiş insan yiyicilerden öyle usandım ki, avaz avaz bağırabilirim.” Lane’e baktı. “Affedersin. Tamam, keseceğim artık. Söz veriyorum, keseceğim.... Yani şu: biraz sıksaydı, bu sene fakülteye hayatta dönmezdim. Bilmiyorum. Yani, bütünüyle dünyanın en inanılmaz komedisi bu.”

“Harika. Doğrusu, gerçekten harika.”

Franny, bu alayı hakettiğini düşündü. “Affedersin,” dedi.

“Durmadan affedersin demeyi keser misin –eğer bir sakıncası yoksa tabii? Allahın belası bir genelleme yaptığın hiç aklına gelmiyor, eminim. İngilizce Bölümündeki tüm insanlar böyle küçük dev insan yiyiciler olsaydı, o zaman hepten değişik bir – ”

Franny onun sözünü kesti, ama duyulur duyulmaz bir sesle. Lane’in kömür renkli flanel ceketinin omuzundan öteye, yemek salonunun öbür ucunda soyut bir noktaya bakıyordu.

“Ne?” diye sordu Lane.

“Biliyorum dedim. Haklısın. Havamda değilim, hepsi bu. Sen bana bakma n’olur.”

Ama Lane, bir tartışmayı, o tartışma kendi lehine çözülene kadar bırakamayanlardandı. “Yani, anasını satayım,” dedi. “Hayatın her dalında yeteneksiz insanlar vardır. Yani, bunu herkes bilir. Allahın belası bölüm görevlilerini bir dakika unutalım şimdi.” Franny’ye baktı. “Beni dinliyo musun, dinlemiyo musun?”

“Dinliyorum.”

“Sizin şu Allahın belası İngilizce Bölümünde ülkenin en iyi adamlarından ikisi var. Manlius’la Esposito. Tanrım, keşke *bizde* olsalardı. En azından şair bu herifler, Allah rızası için.”

“Değiller,” dedi Franny. “İşin korkunç yanlarından biri de bu zaten. Yani, *gerçek* şair değiller. Bunlar, yazdıkları şiirler her bir tarafta yayınlanan, antolojilere filan giren insanlar sadece, ama şair değiller.” Bilinçli bir şekilde durdu, sigarasını söndürdü. Son birkaç dakikadır rengi atmış gibiydi. Birdenbire, dudak boyası bile bir iki ton solmuş hissini vermeye başladı, sanki Franny ruju bir Kleenex mendiline emdirmiş gibi. “Bu konuyu bırakalım artık,” dedi, adeta halsizce, bir yandan da izmaritini tablada ezerken. “Hiç havanında değilim. Bütün haftasonunu mahvedeceğim. Belki sandalyemin altında gizli bir kapak vardır yaylı, ben de ordan yokolup gidiveririm.”

Garson çok kısa bir an belirdi ve ikisinin de önüne birer Martini daha bıraktı. Lane, genellikle gözden ırak olmayan ince uzun parmaklarıyla, kadehinin ayağını kavradı. “Hiçbir şeyi *mahvettiğin* falan yok,” dedi sakın bir tonla. “Sade, ne halt olup bittiğini öğrenmeye çalışıyorum ortalıkta. Yani, Allah aşkına, *gerçek şair* olmak için kahrolası bir bohem ya da *ölmüş* biri mi olman gerek, ha? Ne bekliyorsun yani – dalgalı saçları olan bir puşt mu?”

“Hayır. Bırakamaz mıyız artık? N’olur. Kendimi kesinlikle berbat hissediyorum ve şimdi de feci bir baş – ”

“Konuyu tümüyle kapatmaktan büyük bir mutluluk duyacağım –büyük keyif alacağım bundan. Yalnız, bir sakıncası yoksa, *gerçek şair* neymiş onu söyle bana. Söylersen, müteşekkir kalırım. Gerçekten müteşekkir kalırım.”

Franny’nin alnının yukarılarında hafif bir ter pırıltısı belirmişti. Bu, yalnızca, salonun çok sıcak olduğu ya da kızın midesinin bulandığı, ya da Martinilerin fazla kuvvetli geldiği anlamına gelebilirdi; her halükârda, Lane’in bir şey fark etmediği anlaşıyordu.

“Gerçek şair nedir *bilmiyorum*. N’olur kes artık, Lane. Ciddiyim. Kendimi çok acaip ve tuhaf hissediyorum ve şey yapamayacak kadar – ”

“Tamam tamam – OK. Rahat ol,” dedi Lane. “Ben sadece –”

“Bütün bildiğim şu,” dedi Franny. “Eğer bir şairsen, güzel bir şey yaparsın. Yani, sayfanın mayfanm başından kalktığı anda, arkanda güzel bir şey *bırakmış* olursun. Senin sözünü ettiğin

adamlar bir tek güzel şey olsun bırakmıyorlar ki. Belki biraz daha iyi olanların bütün yaptıkları, hani kafanın içine girip orda herhangi bir şey bırakmaktan ibaret; ama öyle *yapıyorlar* diye, sırf bir şey bırakmasını biliyorlar diye, bunların *şiiir* olması gerekmez, Tanrı aşkına. Bunlar –güzel söz sanatına dayanan müthiş çekici – deyim için özür dilerim – *dışkılar* da olabilirler pekâlâ. Manlius’un, Esposito’nun ve bütün öbür zavallicıkların yaptığı gibi.”

Lane, bir şey söylemeden önce kendine itinaıyla bir sigara yaktı. Ardından: “Manlius’u beğendiğini sanıyordum. Hatta, bir ay kadar önce, hafızam beni yanıltmıyorsa, onun neffis biri olduğunu ve senin de – ”

“Onu gerçekten beğeniyorum. İnsanları beğenmekten bıktım usandım. Allahım, saygı duyacağım birine rastlasam n’olurdu sanki... Bana bir dakkacık müsaade eder misin?” Franny, çantası elinde, ayaklanmıştı birden. Son derece solgundu.

Lane, ağzı biraz açık, sandalyesini geriye itip ayağa kalktı. “Ne oluyorsun?” diye sordu. “İyi misin? Hastalandın mı, nedir?”

“Bir saniyede dönerim.”

Sanki Sickler’da daha önce yediği öğle yemekleri dolayısıyla tam nereye gideceğini biliyormuş gibi, hiçbir şey sormadan salondan çıktı.

Masada tek başına kalan Lane, sigara içerek ve Franny dönene kadar dayansın diye Martini’sinden ölçülü yudumlar alarak oturup bekledi. Yarım saat önce, doğru yerde, doğru kızla ya da doğru görünen bir kızla birlikte bulunmanın vermiş olduğu hoşnutluk duygusunun tümüyle ortadan kalktığı apaçıktı. Franny’nin boş sandalyesinin arkalığından biraz sarkmış olan kırpık racoon kürke göz gezdirdi ve özel bir biçimde bildik olması nedeniyle kendisini istasyonda heyecanlandırmış olan bu aynı kürkü şimdi neredeyse mutlak bir antipati ile inceledi. İpek astarın kırıksıklıkları onu nedense sinirlendiriyor gibiydi. Kürke bakmaktan vazgeçip gözlerini kadehinin ayağına diktiğinde, sıkıntılı ve birazcık da haksız yere komploya uğramış bir hali vardı. Bir nokta kesindi. Haftasonu, Allahın cezası gariplikte bir başlangıca doğru gidiyordu pupa yelken. Ne var ki, aynı anda

tesadüfen başını kaldırınca, salonun öbür ucunda tanıdık birini – bir sınıf arkadaşını, yanında sevgilisiyle – görüverdi. Lane sandalyesinde şöyle biraz doğrulup, yüzündeki ifadeyi, tepeden tırnağa endişe ve hoşnutsuzluktan, sevgilisi sadece tuvalete kadar gitmiş ve giderken de, sevgililerin sık sık yaptığı gibi, sevgilisine arada sigara içip sikkın sikkın durmaktan, hatta tercihan çekici bir sikkınlık içinde durmaktan başka yapacak şey bırakmamış bir adanın ifadesine dönüştürdü.

Sickler'ın Yeri'nde kadınlar tuvaleti, neredeyse yemek salonunun kendisi kadar büyüktü ve, özel bir anlamda, hiç de daha az ferah sayılmazdı. Kapısını bekleyen biri yoktu ve içerisi de Franny girdiğinde boş görünüyordu. Franny, çini kaplı zeminin ortasında – orası bir çeşit buluşma yeriymiş gibi – bir an durdu. Alnı boncuk boncuk terlemişti şimdi, ağzı gevşekçe açıktı, yüzü ise yemek salonunda olduğundan daha da solgun.

Sonra, birden, ve büyük bir süratle, tuvaletteki yedi-sekiz kabinden en uzak ve en kişiliksiz görünenine gitti – şansına, içeri girmek için para atmak gerekmiyordu – kapıyı arkasından örttü ve, azıcık güçlük çekerek, sürgüyü kilitli konuma getirdi. Böylesi bir çevreye aldırıldığına dair herhangi bir belirti göstermeksizin oturdu. Kendini daha küçük, daha yoğun bir birim haline getirmek istermişçesine, dizlerini sımsıkı birleştirdi. Ondan sonra, ellerini dikey olarak gözlerinin üzerine koyup topuklarını kuvvetle yere bastırdı; optik siniri felce uğratıp tüm görüntüleri uzay boşluğu gibi bir siyahlığın içinde boğmak istiyordu sanki. Gerilip uzamış parmakları titremekle birlikte, ya da titredikleri için, garip bir biçimde zarif ve güzel görünüyorlardı. Franny, havada asılı bir an boyunca bu gergin, neredeyse ceninsel konumda kaldı – sonra da boşandı artık. Tam beş dakika süreyle ağladı. Keder ve mahçubiyetin o gürültülü gösterilerinin hiçbirini bastırmaya çabalamadan; kriz geçiren bir çocuğun, yarı kapalı gırtlak kapağından dışarı çıkmak isteyen soluğunu koyverirken boğazından çıkardığı bütün o katılma seslerini çıkararak. Ama yine de, sonunda durduğunda, sadece durdu; şiddetli bir iç-dış patlamayı genellikle izleyen sancılı, bıçak gibi iç çekmeler olmadan duruverdi. Durdu-

ğunda, sanki zihninde çok önemli ve ciddi bir kutup değişikliği, bedeni üzerinde anında sakinleştirici etki yaratan bir değişim olmuş gibiydi. Gözyaşlarından yol yol olmuş, fakat adama-kıllı ifadesiz, adeta boş ve anlamsız yüzüyle çantasını yerden aldı, açtı ve bezelye yeşili kumaşla ciltlenmiş küçük kitabı çıkardı. Onu kucağına – daha doğrusu, dizlerine – koydu ve, bezelye yeşili kumaş ciltli küçük bir kitabın bulunabileceği en iyi yer orasıymış gibi, gözünü dikip onu seyretmeye koyuldu. Bir an sonra, kitabı oradan aldı, göğüs hizasına kaldırdı ve onu bedenine bastırdı – sıkıca, kısacık bir süre için. Sonra, onu yeniden çantasına koydu, ayağa kalktı ve kabinden çıktı. Yüzünü soğuk suyla yıkadı, yukarıdaki raflardan birinden aldığı havluyla kuruladı, dudak boyasını tazeledi, saçını taradı ve tuvaletten çıktı.

Salonu katedip masaya doğru yürürken, hayli nefes kesici bir görünüşü vardı; büyük üniversite haftasonuna yakışır canlılıkta bir kızdan hemen hiç farksızdı. Canlı adımlarla, gülümseyerek sandalyesine geldiğinde, Lane, sol elinde peçetesi, ağır ağır ayağa kalktı.

“Tanrım, affedersin,” dedi Franny. “Öldüğümü sandın herhalde.”

“Öldüğünü sanmadım,” dedi Lane. Kıza sandalyesini tuttu. “Ne halt olduğunu anlayamadım.” Kendi sandalyesine döndü. “Lanet olası zamanımız kalmadı, biliyor musun.” Yerine oturdu. “İyi misin? Gözlerin kızarmış biraz.” Kıza daha dikkatli baktı. “İyisin, di mi?”

Franny bir sigara yaktı. “Şimdi harikayım. Ama biraz önce *felaket* sarsaktım; ömrümde böyle şey gelmemişti başıma. Yemek ısmarladın mı?”

“Seni bekledim,” dedi Lane, kıza hâlâ dikkatle bakarak. “Her neyse, mesele neydi? Miden mi?”

“Hayır. Hem evet hem hayır. Bilmiyorum,” dedi Franny. Tabağının üzerine konmuş listeye baktı ve eline almadan incelemeye koyuldu onu. “Ben sadece bir tavuklu sandviç istiyorum. Bir bardak da süt belki... Sen ne istersen söyle tabii. Yani salyangoz, sübya filan, bütün fasileyi. Sübye. Ben hiç aç değilim gerçekten.”

Lane kıza baktı, sonra da incecik, aşırı anlamlı bir duman selini tabağına doğru üfledi. “Gerçekten şipşirin bir haftasonu olacağa benzer,” dedi. “Tavuklu sandviç ha, Tanrı aşkına.”

Franny huzursuz olmuştu. “Aç değilim Lane – *affedersin*. Aman yarabbi. Hadi, n’olursun. Canın ne istiyorsa ısmarla, tamam nı, sen yerken ben de sana eşlik edeceğim. Ama sırf sen istiyorsun diye, olmayan iştahımı açamam ki.”

“Tamamı tamam.” Lane boynunu uzatıp garsonun dikkatini çekti. Bir dakika içinde Franny için tavuklu sandviçle bir bardak süt, kendisi için de salyangoz, kurbağa bacağı ve bir salata ısmarlamıştı bile. Garson gittikten sonra kol saatine bir göz attı ve, “Bu arada, bir-çeyrek, bir-buçuk gibi Tenbridge’de olmamız gerekiyor. Gecikemeyiz. Wally’ye, herhalde bir içki için sana uğrarız, ondan sonra da belki senin arabanla hep birlikte stada gideriz dedim. Sence bir sakıncası yok ya? Wally’yi seversin.”

“Kim olduğunu bile bilmiyorum.”

“Tanrı aşkına, herhalde yirmi kere karşılaşmışsınızdır. Wally Campbell yahu. İnanılmaz bir şey. Zaten onu bir kere gördün mü, ondan sonra bir daha – ”

“Ha, hatırladım... Bak, bir insanı hemen hatırlamadım diye benden *nefret* etme, olur mu. Özellikle de bu insanlar bütün öteki insanlara benziyorlarsa, bütün öteki insanlar gibi konuşuyor, giyiniyor, davranıyorlarsa.” Franny, kendi sesini susturdu. Bu, vıdıvıdı ve şirret bir ses gibi gelmişti ona; ve o anda öyle bir öznefret dalgası duydu ki, bu, alnının resmen yeniden terlemesine yol açtı. Ama, kendine rağmen, sesini toparladı. “Yani, adamın korkunç bir tarafı var filan demek istemiyorum. Sade, dört koca yıl boyunca nereye gitsem Wally Campbell’ler görüyorum ortalıkta. Onların ne zaman *sevimli* olacaklarını biliyorum, ne zaman senin yatakhaneindeki bir kız hakkında gerçekten çirkin bir dedikodu yapmaya başlayacaklarını biliyorum, ne zaman yaz tatilinde ne yaptığımı soracaklarını biliyorum, ne zaman bir sandalye çekip bacaklarını açarak ona ters oturacaklarını ve korkunç, ama korkunç derecede sakın bir sesle böbürlenmeye girişeceklerini ya da korkunç sakın, *kayıtsız* bir sesle birtakım insanların *adlarını geçirmeye* başlayacaklarını, hepsini hepsini biliyorum. Belirli bir toplumsal ya da mali

kesimde yer alan insanların istedikleri kadar ad geçirmeye hakları olduğuna dair yazılı olmayan bir yasa var, yalnız, bu yasaya göre, hangi insanın adını geçirirlerse, hemen ardından, o kişi hakkında müthiş karalayıcı bir şey de söylemek zorundalar – o kişi pezevenğin ya da isteriğin tekidir mesela, ya da durmadan uyuşturucu çeker, ya da *korkunç* kötü herhangi bir şeydir işte.” Franny birdenbire durdu yine. Sigara tablasını parmakları arasında döndürerek ve başını kaldırıp Lane’in yüzündeki ifadeyi görmemeye dikkat ederek bir süre sessiz kaldı. “Kusura bakma,” dedi sonra. “Sadece Wally Campbell meselesi değil. Ona giydiriyorum, çünkü sen bahsettin ondan. Ve bir de, Wally yaz tatilini İtalya’da filan geçirmiş birine çok benziyor da ondan.”

“Çok merak ediyorsan söyleyeyim, geçen yaz Fransa’daydı.” diye belirtti Lane. “Ne demek istediğini anlıyorum,” diye ekledi hemen, “ama sen de Allahın belası bir hak – ”

“Tamam,” dedi Franny bezginlikle. “Fransa olsun.” Masanın üstündeki paketten bir sigara aldı. “Yalnız Wally meselesi değil. Bir kız da olabilirdi, Allah rızası için. Yani, Wally bir kız olsaydı – benim yatakhanedeki kızlardan biri mesela – bütün yaz bir tiyatro trupunda dekor boyamış olacaktı. Ya da Galler’i bisikletle dolaşmış olacaktı. Ya da New York’ta bir daire kiralayıp bir dergi ya da ilan şirketi için çalışmış olacaktı. Yani *herkes* böyle. Herkesin yaptığı her şey –ne bileyim– *yanlış* değil, hatta kötü de değil, hatta aptalca da değil mutlaka. Ama öylesine minik ve anlamsız ve – hüüzün verici ki. Ve, işin en kötü tarafı da, bohem takıldığında ya da bunun gibi bir çılgınlık yaptığında, sen de herkes kadar düzene ayak uydurmuş oluyorsun, sadece biçim farkı var.” Franny durdu. Hayli solgun bir yüzle bir an başını salladı ve bir saniyeden kısa bir zaman içinde eliyle alnını yokladı – bu hareketi, terleyip terlemediğini anlamaktan çok, sanki kendi annesiymiş gibi, ateşi olup olmadığına bakmakiçin yapmışa benziyordu. “Kendimi çok garip hissediyorum,” dedi. “Deliriyorum herhalde. Belki de delirdim bile.”

Lane ona sahici bir kaygıyla –meraktan çok kaygıyla– bakıyordu. “Bembeyaz oldun. Gerçekten beyazsın – farkında mısın?” diye sordu.

Franny başını salladı. “İyiyim. Bir saniye içinde iyi olacağım.” Ismarladıkları yiyecekleri getiren garsona baktı. “Oo, salyangozların muhteşem görünüyor.” Sigarasını dudaklarına götürdü, ama sönmüştü sigara. “Kibriti ne yaptın?” diye sordu.

Garson gittikten sonra Lane ona ateş uzattı. “Çok sigara içiyorsun,” dedi. Salyangoz tabağının yanında duran minik çatalı aldı, ama kullanmadan önce yeniden Franny’ye baktı. “Senin için endişeleniyorum. Ciddiyim. Son birkaç haftada ne halt oldu sana?”

Franny ona baktı, sonra aynı anda hem omuz silkti hem de başını salladı. “Hiçbir şey. Kesinlikle hiçbir şey,” dedi. “Yesene. Salyangozlarını ye. Soğurlarsa bir şeye benzemezler.”

“Sen ye asıl.”

Franny başını salladı ve önündeki tavuklu sandviçe baktı. Yeniden hafif bir bulantı hissetti, hemen başını kaldırıp sigarasından yeni bir nefes çekti.

“Oyun nasıl gidiyor?” diye sordu Lane, bir yandan salyangozlarıyla ilgilenirken.

“Bilmem. Orda oynamıyorum. Bıraktım.”

“Bıraktın mı?” Lane başını kaldırıp baktı. “O rol için ölüp bittiğini sanıyordum. Ne oldu? Rolü başkasına mı verdiler?”

“Hayır, öyle bir şey yapmadılar. Rol tümüyle benimdi. Çirkindi bu yaptığın. Uff, çok çirkindi.”

“Ne oldu peki? Bölümü toptan bırakmadın inşallah?”

Franny başını salladı ve sütünden bir yudum aldı.

Lane, lokmasını çiğneyip yutana kadar bekledi, sonra: “Peki neden, Tanrı aşkına? Allahın cezası tiyatro senin en büyük tutkun sanıyordum. Nerdeyse bir tek o konuda senin –”

“Bıraktım, hepsi bu,” dedi Franny. “Beni utandırmaya başlamıştı. Kendimi küçük, iğrenç bir egomanyak gibi görmeye başladım.” Durup düşündü. “Bilmiyorum. Her şeyden önce, oyunculuk yapmayı istemek, bana bir çeşit zevksizlik gibi göründü. Yani bütün o *ego*. Ve, bir oyunda oynarken, oyun bittikten sonra kuliste olmaktan dolayı kendimden öyle tiksiniyordum ki. Kendilerini felaket *cömert* ve *sevecen* hissederek ortalıkta koşuşturup duran bütün o egolar. Herkesle şap şup öpüşerek, her bi yerde makyajlı makyajlı dolaşarak, sonra da arka-

daşların seni görmeye kulise geldiğinde korkunç doğal ve dost havalarda davranmaya çalışarak. Resmen kendimden tiksindim.... En kötüsü de, oynadığım oyunlarda bulunduğum için genellikle utanıyordum sanki kendimden. Özellikle de yaz tiyatrolarında.” Lane’e baktı. “Ayrıca, iyi roller alıyordum, onun için öyle bakıp durma bana. Olay o değildi. Olay şuydu: diyelim, saygı duyduğum birileri –abilerim mesela– gelip söylemem gereken bazı *replikleri* attırdığımı duysalar, utancımдан yerin dibine geçecektim. Bazı insanlara mektup yazıp, oyunuma gelmemelerini istiyordum.” Yine düşünceye daldı. “Geçen yaz oynadığımız ‘Playboy’daki Pegeen rolü hariç. Yani, o gerçekten çok hoş olabilirdi, ne yazık ki Playboy’u oynayan ahmak, bütün keyfini kaçırdı işin. Öyle şairane oynuyordu ki –Tanrım, gerçekten şairaneydi adam!”

Lane salyangozlarını bitirmişti. Bile bile ifadesiz bir suratla oturmaya devam etti. “Herif müthiş olumlu eleştiriler aldı,” dedi. “O eleştirileri sen bana göndermiştin, hatırlarsan.”

Franny içini çekti. “Tamam. Oldu Lane.”

“Yok yani, yarım saattir oturmuş öyle konuşuyorsun ki, sanki dünyada Allahın belası sağduyusu olan, eleştirel yeteneği olan tek kişi senmişsin gibi. Yani bak, en iyi eleştirmenlerden bazıları bu herifin müthiş oynadığını düşünüyorsa, belki de herif gerçekten müthişti, belki sen yanılıyorsun. Bu hiç aklına geldi mi acaba? Biliyor musun, sen de henüz o olgun, tecrübeli şeye tam gelmiş sayıl–”

“O oğlan, sadece yeteneği olan biri için müthişti. Ama, Playboy’u doğru oynayacaksan, dâhi olman gerek. Kesinlikle dâhi olman gerek, o kadar – n’apiim,” dedi Franny. Sırtını azıcık arkaya doğru yaylandırdı ve, ağzı azıcık açık, elini başının üstüne koydu. “Sersem gibiyim, bir tuhafım. Bana ne oluyor anlamıyorum.”

“Peki *sen* kendini bir dâhi mi sayıyorsun?”

Franny elini başından indirdi. “Of, Lane. N’olur. Yapma bunu bana.”

“Benim bir şey yaptığım –”

“Tek bildiğim şu, aklımı kaçıırıyorum,” dedi Franny. “Ego ego ego. Bıktım usandım. Kendiminkinden de, başkalarınınkin-

den de. Bir yere *varmak*, farklı ve ayrıcalıklı bir şeyler yapmak, ilginç biri olmak isteyen herkesten bıktım usandım. İğrenç bir şey bu – iğrenç iğrenç. Kimin ne dediği umurumda bile değil.”

Lane bu sözler üzerine kaşlarını kaldırdı ve, görüşünü daha iyi belirtmek için, arkasına yaslandı. “Sırf rekabetten korkmadığından emin misin?” dedi önceden hesaplanmış bir sükûnetle. “Bu işten fazla anlamam ama, iyi bir psikanalist –yani gerçekten yetenekli biri– senin bu sözlerini muhtemelen –”

“Rekabetten korktuğum filan yok. Tam tersine. Bunu göremiyor musun? Rekabet *edeceğimden* korkuyorum ben – beni asıl korkutan bu. Bu yüzden ayrıldım Tiyatro Bölümünden. Ben herkesin değer yargılarını kabule korkunç bir şekilde koşullanmışım diye, alkışlardan ve insanların benim için deli divane olmasından hoşlanıyorum diye, bunun doğru olması gerekmez ki. Bundan utanıyorum. Bıktım usandım. Tam bir hiçkimse olacak cesaretim olmamasından usandım. Kendimden de, bir çeşit ses getirmek isteyen herkesten de usandım.” Franny durdu ve birdenbire süt bardağını dudaklarına götürdü. “Anlamıştım,” dedi, bardağı masaya koyarken. “Bu yeni işte. Dişlerimde bir tuhaflık var. Zangırdayıp duruyorlar. Evvelki gün neredeyse bir bardağı çatur çutur çiğniyordum. Belki de zırdeliyim de farkında değilim.” Lane’e kurbağa bacaklarıyla salatasını servis yapmaya gelen garsona baktı. Garson da, Franny’nin el sürülmemiş sandviçine baktı buna karşılık. Genç bayanın siparişini değiştirmek isteyip istemediğini sordu. Franny ona teşekkür ederek hayır dedi. “Çok yavaş yiyorum da.” Çok genç bir adam olmayan garson, onun solgun yüzüne ve terli alnına baktı sanki bir an, sonra da eğildi ve gitti.

“Bunu kullanmak ister miydin?” dedi Lane, aniden. Elinde katlanmış, beyaz bir mendil tutuyordu. Sesini alelade ve heyecansız kılmak için gösterdiği garip bir çabaya karşın, anlayışlı ve ince bir ton seziliyordu bu seste.

“Neden? İhtiyacım mı var sence?”

“Terliyorsun. Yani, terlemiyorsun da, alnın epey terlemiş.”

“Öyle mi olmuş? Ne korkunç! Affedersin...” Franny çantasını masanın seviyesine çıkardı, açtı ve içini karıştırmaya başladı. “Bir yerlerde biraz Kleenex’im olacaktı.”

“Mendilimi kullansana, Tanrı aşkına. Bir bok fark eder mi?”

“*Olmaz* – o mendili çok seviyorum ve tere batıramam,” dedi Franny. Çantasının içi çiftt  arşısı gibiydi. Daha iyi görmek için birkaç Şeyi dışarı çıkardı ve onları masa örtüsünün üstüne, el sürülmemiş sandvi inin hemen sol yanına koydu. “İşte,” dedi sonra. Küçük bir ayna kullanarak alnını bir parça Kleenex’le süratle ve hafifçe sildi. “Tanrım, hortlak gibi görünüyorum. Bana nasıl katlanıyorsun?”

“Kitap ne?” diye sordu Lane.

Franny resmen yerinden sıçradı.  antadan çıkarılıp sofra örtüsünün üzerine darmada ınık halde bırakılmış küçük eşya yı ınınına baktı. “Ne kitabı?” dedi. “Bunu mu diyorsun?” Kumaş kaplı küçük kitabı eline alıp yeniden çantasına koydu. “ yle bir Şey işte, trende bakarım diye yanıma almıştım.”

“Bir görelim, neymiş?”

Franny onu duymamış gibiydi. Pudriyerini yeniden açıp aynaya kısacık bir göz attı. “Tanrım,” dedi. Sonra her Şeyi –pudriyeri, cüzdanı,  amaşırhane faturasını, diş fırçasını, küçük teneke aspirin kutusunu ve altın kaplama içki karıştırma çubuğunu–toplayıp çantasına geri koydu. “Bu saçma altın çubuğu niye yanımda taşıyorum, bilmiyorum,” dedi. “İkinci sınıftayken çok eski kafalı bir  ocuk doğum günüm için vermişti bunu bana. Bunun son derece güzel ve orijinal bir hediye olduğunu düşünüyordu ve ben paketi açarken yüzüme bakıp duruyordu. Hep atayım diyorum, ama bir türlü atamıyorum. Herhalde mezara da bununla birlikte gideceğim.” Durup düşündü. “O lan boyuna sırtıp, hep yanımda taşırsam bana u ur getireceğini söylüyordu.”

Lane, kurba a bacaklarına girişmişti. “Her neyse, kitap neydi? Allahın cezası bir sır mı yoksa, nedir?” diye sordu.

“ antamdaki küçük kitap mı?” dedi Franny. Lane’in, bir çift kurba a bacağını birbirinden ayırışını seyretti. Sonra masanın üzerindeki paketten bir sigara alıp yaktı. “Uf, bilmiyorum,” dedi. “ ‘Hacının Yolu’ diye bir Şey”. Bir an için Lane’in yemek yemesini seyretti. “Kütüphaneden aldım. Bu dönem aldığım Din İncelemeleri dersini veren adam bahsetmişti.” Sigarasından bir nefes çekti. “Haftalardır bende kitap. Geri vermeyi hep unuttuyorum.”

“Kim yazmış?”

“Bilmiyorum,” dedi Franny, kayıtsız bir edayla. “Bir Rus köylüsü anlaşılan.” Lane’in, kurbağa bacaklarını yemesini seyretmeyi sürdürdü. “Adını hiç söylemiyor. Bütün hikâye boyunca adamın adını hiç öğrenemiyorsun. Sadece, bir köylü olduğunu, otuz üç yaşında olduğunu ve çolak bir kolu olduğunu söylüyor. Bir de, karısının ölmüş olduğunu. Bütün olay binsekizyüzlerde geçiyor.”

Lane, az önce kurbağa bacaklarını bırakıp dikkatini salataya çevirmişti. “İyi bir şey mi bari?” dedi. “Ne anlatıyor?”

“Bilmiyorum. Tuhaf bir şey. Yani, esas olarak dini bir kitap. Bir bakıma, feci fanatik olduğunu söyleyebilirsin, ama bir bakıma da öyle değil. Yani, bu köylüyle –hacıyla– başlıyor; Kitabı Mukaddes’te durmadan dua edin diyor ya hani, işte bunun ne anlama geldiğini bulmak isteyen bir köylü bu. Hani bilirsin ya. Hiç durmadan dua edeceksin, diyor. ‘Selanikliler’de mi nerde. İşte burdan kalkıyor, bütün Rusya’yı dolaşıp, *nasıl* durmadan dua edileceğini anlatacak bir adam arıyor kendisine. Ve, böyle dua edersen, ne söyleyeceğini anlatacak birini.” Franny, Lane’in kurbağa bacaklarını kesip biçmesine müthiş bir ilgi duyuyormuş gibiydi. Konuşurken, gözlerini Lane’in tabağından ayıramıyordu. “Adamın bütün eşyası, içi ekmekle tuz dolu bir sırt çantasından ibaret. Sonra ‘starets’ dedikleri bir çeşit müthiş gelişmiş din adamına rastlıyor ve starets de ona ‘Philokalia’ denen bir kitaptan bahsediyor. Kitap da, bu gerçekten inanılmaz dua yöntemini bir şekilde savunan müthiş ileri bir papazlar topluluğu tarafından yazılmış anlaşılan.”

“Rahat durun,” dedi Lane, bir çift kurbağa bacağına.

“Her neyse işte, hacı da, bu çok mistik insanların va’zettiği şekilde dua etmesini öğreniyor – yani bu işte tam kemale erinceye kadar uğraşıyor filan. Ondan sonra da bütün Rusya’yı baştan başa dolaşıyor, karşısına bir sürü gerçekten harika insan çıkıyor ve o da onlara bu inanılmaz yöntemle dua etmeyi öğretiyor. Yani, bütün kitap böyle işte.”

“Maalesef söylemek zorundayım ki, fena helde sarmısak kokacağım,” dedi Lane.

“Adam, seyahatlerinden birinde bir evli çiftle karşılaşılıyor ki, ömrümde okuduğum tüm kitaplarda hiç kimseyi bunlar kadar sevmedim,” dedi Franny, “Adam, bir köy yolunda sırtında çantasıyla yürürken, iki minik çocuk bunun peşinden koşuyor ve bağırıyor: ‘Sevgili dilencicik! Bizim eve, annemize gelsene. O, dilencileri çok sever.’ Böylece adam çocuklarla eve gidiyor, *gerçekten* harika bir insan olan anneleri de pürtelaş fırlıyor evden ve onun yırtık pırtık botlarını çıkarmasına yardım edip ona bir fincan çay vermek için ısrar ediyor. Sonra çocukların babası eve geliyor, anlaşılan o da dilencilerle dervişleri çok severmiş, hep birlikte sofraya oturuyorlar. Akşam yemeği yerlerken, hacı soruyor, sofrada oturan bütün bu hanımlar kim diye, kadının kocası da diyor ki bunların hepsi hizmetçi, ama diyor, karımla ben hep onlarla birlikte otururuz yemeğe, çünkü onlar da Hazreti İsa’nın bacılarıdır.” Franny birdenbire, bilinçli bir şekilde, sandalyesinde birazcık daha dik oturmaya başladı. “Yani, hacının kim bu hanımlar diye meraklanmasına bayıldım.” Lane’in, bir parça ekmeğe tereyağı sürmesini seyretti. “Her neyse işte, ondan sonra hacı geceyi o evde geçiriyor, kadının kocasıyla birlikte geç saatlere kadar oturup, durmadan dua etme yöntemini konuşuyorlar. Hacı ona bunun nasıl yapılacağını anlatıyor. Ertesi sabah evden ayrılıyor ve yeni serüvenlere atılıyor. Binbir türlü insanla karşılaşılıyor –yani, bütün kitabın konusu bu kadar gerçekten– ve adam onların hepsine bu özel yöntemle nasıl dua edileceğini anlatıyor.”

Lane başını salladı. Salatasını bıçağıyla kesti. “İnşallah hafta sonunda vaktimiz olur da, şu sana sözünü ettiğim ödeve şöyle bir bakarsın,” dedi. “Bilmiyorum. Belki hiçbir halt etmem –yani yayınlamam filan– ama hani hazır gelmişken bir göz atmanı da isterim doğrusu.”

“Seve seve,” dedi Franny. Lane bir parça ekmeğe daha tereyağı sürerken onu seyretti. “Bu kitabı seversin herhalde,” dedi birdenbire. “Yani, o kadar basit bir şey ki.”

“İlginç görünüyor. Sen tereyağını istemiyorsun, değil mi?”

“Hayır, al. Kitabı sana veremem, çünkü süresi çoktan geçti zaten, ama herhalde buradaki kütüphanede bulabilirsin. Eminim bulabilirsin.”

“Allahın cezası sandviçine elini bile sürmedin,” dedi Lane birdenbire. “Farkında mısın?”

Franny, sanki önüne yeni koymuşlar gibi tabağına baktı. “Hemen yiyeceğim,” dedi. Sigarasını nefes çekmeden öylece sol elinde tutarken, sağ eliyle süt bardağının dibini sıkı sıkıya, gergince kavramış olarak, kıpırtısız durdu bir an. “Starets’in ona bahsettiği özel dua yönteminin ne olduğunu sana anlatayım mı, ister misin?” diye sordu. “Bir bakıma, bayağı ilginç bir şey sanki.”

Lane, son kalan bir çift kurbağa bacağına daldırdı bıçağını. Başını salladı. “Tabii,” dedi. “Tabii.”

“İşte, dediğim gibi, hacı –bu basit köylü yani– İncil’de durmadan dua edeceksin demekle neyin kastedildiğini anlamak için giriyor bütün yolculuğa. Sonra da bu starets’e rastlıyor – sana bahsettiğim bu müthiş ilerlemiş dini kişiye yani, hani ‘Philokalia’yı yıllarca ve yıllarca ve yıllarca incelemiş olan adama.” Franny, durup düşünmek, kafasını derleyip toplamak için birdenbire sustu. “İşte, starets de adama Hazreti İsa duasını anlatıyor ilkin. ‘Rab İsa, merhamet et bana.’ Yani, olay bundan ibaret işte. Ve starets, dua ettiğinde kullanacağın en iyi sözcüklerin bunlar olduğunu anlatıyor hacıya. Özellikle ‘merhamet’ sözcüğü, çünkü gerçekten öyle çok anlama gelebilen öyle muazzam bir sözcük ki bu. Yani, sadece *merhamet* anlamına gelmesi gerekmiyor.” Franny, yeniden düşünmek için durdu. Artık Lane’in tabağına değil, onun omuzunun üstünden bir yerlere bakıyordu. “Her neyse işte,” diye sürdürdü, “starets diyor ki hacıya, eğer o duayı üstüste defalarca söylersen –başlangıçta sadece *dudaklarınla* söylemelisin– sonunda ne oluyor, dua kendi kendine işler hale geliyor. Bir süre sonra bir şey *oluyor*. Ne oluyor bilmiyorum ama, bir şey oluyor işte, ve sözcükler kişinin kalp atışlarıyla eş zamanlı hale geliyor, ondan sonra da sen fiilen durmadan dua ediyorsun. Bunun da, senin bütün bakışın üzerinde gerçekten muazzam, mistik bir etkisi oluyor. Yani, bütün *amaç* bu, aşağı yukarı. Yani, tüm bakışını arındırmak ve olup biten her şey hakkında kesinlikle yeni bir kavrayışa kavuşmak için yapıyorsun bunu.”

Lane yemeğini bitirmişti. Şimdi, Franny yeniden durduğunda, o da arkasına yaslandı ve bir sigara yakıp kızın yüzüne baktı. Franny hâlâ dalgın dalgın uzağa bakıyordu, oğlanın

omuzunun üzerinden, Lane'in varlığından adeta habersiz gibiydi.

"Ama olay, yani asıl harika olay şu ki, bunu ilk yapmaya başladığında, yaptığın şeye *inanç* bile duyman gerekmiyor. Yani, bütün bu olaydan felaket utanıyor olsan da, hiç zararı yok. Yani, kimseye hakaret filan etmiş olmuyorsun. Başka bir deyişle, ilk başladığında kimse senden tek bir şeye bile inanmanı beklemiyor. Ne söylediğini düşünmen bile gerekmiyor, diyor starets. Başlangıçta ulaşman gereken tek şey, nicelik. Daha sonra, arkadan, nicelik kendiliğinden niteliğe dönüşüyor. Kendi gücüyle filan oluyor bu. Starets, Tanrı'nın herhangi bir adının –ama hangi adı olursa olsun– kendi başına bu garip, kendi kendine işleyen güce sahip olduğunu, ve sen bir şekilde bunu başlattıktan sonra bunun işlediğini söylüyor."

Lane sandalyesinde biraz gevşekçe yayılmış sigara içerken, gözlerini dikkatle kısarak Franny'nin yüzüne bakıyordu. Kızın yüzü hâlâ solgundu, ama Sickler'a geldiklerinden beri geçen zaman içinde daha solgun olduğu anlar da olmuştu.

"Aslına bakarsan, son derece mantıklı bir şey bu," dedi Franny, "çünkü Budizmin Nembutsu mezheplerinde insanlar tekrar tekrar 'Namu Amida Butsu' deyip duruyorlar –ki bu da 'Buddha'ya Şükürler Olsun' gibi bir şey demek– ve *aynı şey* oluyor. Tıpatıp aynı şeyin –"

"Yavaş. Yavaş ol," diye kesti Lane. "Her an parmaklarını yakmak üzeresin bir kere."

Franny sol eline bir anlık bir bakış attıktan sonra, hâlâ yanan sigarasının izmaritini kül tablasına bıraktı. "Aynı şey 'Bilinmezlik Bulutu'nda da oluyor. Sadece 'Tanrı' sözcüğü ile." Lane'e, son birkaç dakika içinde baktığından daha doğrudan bir bakışla baktı. "Yani, mesele şu: Ömründe bu kadar *büyyüleyici* bir şey duydun mu hiç, bir bakıma? Yani bütün bunların sırf bir rastlantıdan ibaret olduğunu söyleyip geçmek o kadar zor ki –bana o kadar büyüleyici gelen de bu işte. En azından, öylesine müthiş bir –" Birden durdu. Lane sandalyesinde huzursuzca kıpırdanıyordu ve yüzünde beliren ifade de –esas olarak kaşların kaldırılması meselesiydi bu– Franny'nin son derece aşına olduğu bir ifadeydi. "Neyin var?" diye sordu kız.

“Bu dalgaya sahiden inanıyor musun yoksa?”

Franny pakete uzanıp bir sigara aldı. “İnandığımı ya da inanmadığımı söylemedim,” dedi ve masada kibrit kutusunu aradı. “Bunun büyüleyici bir şey olduğunu söyledim.” Lane’in uzattığı ateşe uzandı. “Sadece düşünüyorum ki bu müthiş garip bir rastlantı,” dedi dumanı üflerken, “yani bütün bu gerçekten ileri ve kesinlikle şarlatan olmayan din adamlarının hepsi birden diyorlar ki, Tanrı’nın adını sürekli tekrarlarsan, bir şey *olur*, diyorlar. Hindistan’da bile. Hindistan’da sana ‘Om’ üzerinde meditasyon yapmanı söylüyorlar, ki aynı şey demek aslında ve aynı şeyin olması gerekiyor. Yani, hiç şey yapmadan rasyonalize edip geçemezsin –”

“Peki *sonuç*?” dedi Lane, kısaca.

“Ne?”

“Yani beklenen *sonuç* ne? Bütün bu eşzamanlama dalgasıyla hû mü çekmekten ne sonuç çıkıyor? Kalbinde bir takım sorunlar mı? Bilmem farkında mısın, ama kendine epey şey yaratabilirsin, yani insan kendini bayağı ciddi bir şekilde şeye soka-bilir –”

“Tanrıyı görmeye başlıyorsun. Kalbin kesinlikle fiziki olmayan kesiminde –hani, eğer Din dersi aldıysan bilirsin, Hindulara göre Atman’ın bulunduğu bölümünde– bir şey oluyor ve sen de Tanrıyı görüyorsun, hepsi bu.” Ne yaptığıının farkında olarak sigarasının külünü silkti, ama tablayı azıcık ıskaladı. Külü parmaklarıyla tutup tablaya koydu. “Bana Tanrının kim olduğunu, ne olduğunu sorma. Yani, Onun varolup olmadığını bile bilmiyorum. Küçükken, şey sanırdım –” Durdu. Garson, tabakları alıp yeniden listeleri sunmak üzere gelmişti.

“Bir tatlı ya da kahve ister misin?” diye sordu Lane.

“Sadece sütümü bitireceğim herhalde. Ama sen al ne istersen,” dedi Franny. Garson, onun elini bile sürmediği tavuklu sandviçini tabağıyla beraber kaldırmıştı bile. Franny, başını kaldırıp ona bakmaya cesaret edemedi.

Lane kol saatine baktı. “Vay canına. Zamanımız kalmamış. Maça yetişebilirsek ne âlâ.” Başını kaldırıp garsona baktı. “Sadece bana bir kahve lütfen.” Garsonun uzaklaşmasını bekledi, sonra, tümüyle rahatlamış, midesi dopdolu, kahvesi her an gel-

mek üzere, kollarını masaya dayayıp öne eğilerek konuştu: “Valla, ilginç tabii. Bütün bu dalgametreler... En temel psikolojiye hiç pay bırakmıyorsun bence. Yani, bütün bu dinsel deneylerin çok açık bir psikolojik arkaplanı var bana kalırsa. Anlatabiliyor muyum?... Gerçi ilginç tabii. Yani ilginçliğini yadsıyamam.” Franny’yi süzdü ve gülümsedi. “Her neyse. Söylemeyi unutmuş olabilirim: Seni seviyorum. Bunu söylemiş miydim bu arada?”

“Lane bana bir saniye daha müsaade eder misin?” dedi Franny. Daha cümle tümüyle ağzından çıkmamıştı ki, yerinden kalktı.

Lane de, ağır ağır kalktı, kıza bakarak. “İyi misin?” diye sordu. “Yine miden filan mı bulanıyor yoksa?”

“Bir tuhaflığım var. Hemen dönerim.”

Hızlı adımlarla, daha önceki güzergâhını izleyerek yemek salonunu geçti. Ama, salonun öbür ucundaki küçük kokteyl barının önünde birden duruverdi. Bir sherry kadehini kurulamakta olan barmen ona baktı. Franny sağ elini bara dayadı, sonra başını eğdi – düşürdü adeta – ve sol elini alnına götürüp parmak uçlarıyla şöyle bir dokundu sadece. Azıcık öne-arkaya sallandı, sonra da bayılıp yere düştü.

Franny’nin iyice kendine gelmesi neredeyse beş dakika sürdü. Lokanta müdürünün bürosunda bir kanepede yatıyor, Lane de yanında oturuyordu. Lane’in, tam kendi yüzünün üzerinde kaygıyla asılı duran yüzü de hatırı sayılır derecede beyazdı şimdi.

“Nass’sm yahu?” dedi Lane, hayli revir kokulu bir sesle. “Daha iyi misin şimdi?”

Franny başını salladı. Tepeden gözüne giren ışığa karşı gözlerini kapadı bir an, sonra yeniden açtı. “Şimdi ‘Neredeyim’ demem mi gerekiyor?” dedi. “Neredeyim?”

Lane güldü. “Müdürün bürosundasın. Herkes sana amonyaklar, doktorlar filan bulmak için koşturuyor. Anlaşılan amonyakları bitmiş. Hakkaten nasılsın? Şaka etmiyorum.”

“İyiyim. *Aptal* gibiyim, ama iyiyim. Sahiden *bayıldım* mı ben?”

“Hem de nasıl. Küt diye gittin,” dedi Lane. Kızın elini eline aldı. “Neyin var sence? Yani bak, geçen hafta telefonda senle konuştuğumda – hani – öyle iyi geliyordu ki sesin. Kahvaltı filan mı etmedin, nedir?”

Franny omuz silkti. Odaya çepeçevre göz gezdirdi. “Çok utanç verici,” dedi. “Birisinin beni buraya *taşınması* gerekti, öyle mi?”

“Barnienle biz taşındık. Seni karga tulumba buraya attık. Ödünü bokuma karıştırdın yahu, dalga geçmiyorum.”

Franny, eli oğlanın elinde, gözünü kırpmadan düşünceli düşünceli tavana baktı. Sonra döndü, serbest kalan eliyle, Lane’in gömleğinin kolunu sıyırmak istermiş gibi bir hareket yaptı. “Saat kaç?” diye sordu.

“Boşver şimdi saati,” dedi Lane. “Acelemiz yok.”

“Ama sen o kokteyle gitmek istiyordun.”

“Allah belasını versin kokteylin.”

“Maça da mı geç kaldık?” diye sordu Franny.

“Bak, hepsinin Allah belasını versin, dedim. Şimdi sen o – adı nedir – Mavi Panjur mu ne, işte oradaki odana gidiyorsun, biraz dinleniyorsun, önemli olan bu,” dedi Lane. Kıza biraz daha yaklaştı ve eğilip öptü onu, kısaca. Sonra döndü, kapıya bir göz attı, sonra yeniden Franny’ye döndü. “Bugün öğleden sonra *dinleniyorsun* sen sadece. Bütün yapacağın, dinlenmek, anladın mı?” Bir an kızın kolunu okşadı. “Belki bir süre sonra, adam gibi dinlenebilmişsen, ben de bir şekilde yukarı gelebilirim. Allahın belası bir yangın merdiveni olacak arkada. Onu keşfederim ben.”

Franny bir şey demedi. Tavana bakmayı sürdürdü.

“Farkında mısın, ne kadar uzun zaman geçti?” dedi Lane. “O Cuma gecesi ne zamandı? Geçen ayın başında filandı namussuz, değil mi?” Başını salladı. “Böyle olmaz. İçkiler arasında bok gibi uzun zaman kalıyor. Kabaca söylersek.” Başını eğip Franny’ye daha yakından baktı. “Sahiden daha iyi misin?”

Kız başını salladı. Başını oğlana doğru çevirdi. “Yalnız, çok susadım. Biraz su içebilir miyim? Sana çok zahmet olur mu?”

“Saçmalama! Seni bir saniye yalnız bıraksam bir sakıncası olmaz, di mi? N’apacağım biliyor musun?”

Franny ikinci soruya karşılık olarak başını salladı.

“Sana su getirecek birini bulacağım. Sonra şefgarsonu bulup amonyağı iptal edeceğim – ve, bu arada da, hesabı ödeyeceğim. Sonra da bir taksi ayarlayıp hazır tutacağım ki taksi bulmak için ortada dört dönmeyelim. Taksi bulmak birkaç dakika alabilir, çünkü şimdi hepsi maça giden insanları götürmekle meşguldür.” Franny’nin elini bıraktı ve ayağa kalktı. “Tamam mı?” dedi.

“İyi.”

“Tamam, şimdi dönerim. Kıpırdama.” Lane odadan çıktı.

Tek başına kalan Franny, gözleri tavanda, hemen hiç kıpırtısız yatıp durdu. Sonra, dudakları sessiz sözcüklerle kıpırdadı ve kıpırdamaya devam etti.

ZOOEY

Eldeki olgular muhtemelen kendi adlarına konuşacak durum-
dalar, ama korkum o ki, olguların genelde kendilerini açıkladık-
larından bile azıcık daha adice konuşuyorlar. O halde, bir karşı-
denge olarak, o her daim taze ve heyecan verici iğrençlikle baş-
layalım: Yazarın resmi girişi ile yani. Benim kafamdaki, yalnız-
ca geveze ve çılgın düşlerimin bile ötesinde içtenlik taşıyan bir
giriş olmakla kalmıyor, aynı zamanda, bir işe yarasın diye, can
yakacak derecede kişisel de. Eğer, doğru cinsten bir talihle, işler
yolunda giderse, makine dairesinde zorunlu rehberle yapılacak
bir turla karşılaştırılabilir bu; rehber olarak bendenizin tek par-
çalı bir Jantzen mayoyla yolu gösterdiği.

İşin en kötü tarafına hemen gelirsek, benim biraz sonra su-
nacağım şey kesinlikle bir hikâye değil, evde çekilmiş bir filmin
düzyazı hali sanki ve çekilen kısmı seyredenler, etraflı bir dağı-
tım planı kurmamamı hararetle tavsiye ettiler. Şunu ifşa etmek
benim için hem bir ayrıcalık, hem de bir baş ağrısı: Muhalif
grup, üç beş oyuncunun kendilerinden oluşuyor; bunlardan iki-
si kadın, biri erkek. Önce baş kadın oyuncuyu ele alacağız; ken-
disi, sanırım, ağır ve sofistike bir tip olarak betimlenmeyi yeğle-
yecektir kısaca. Bu hanımın kanaatine göre, kendisinin birkaç
defa burnunu sildiği şöyle on onbeş dakikalık bir sahne hakkın-
da bir şey yapsam, işler bayağı yolunda gidecekti – sanırım, bu-
run silme fasılları kesilip atılmış olarak. Bu hanımı, durmadan
burnunu silen birini seyretmenin iğrenç bir şey olduğunu söylü-
yor. Topluluğun, ince ve narin bir aktris adayı olan öteki hanım
oyuncusu benim onu eski ev giysisi içinde – diyelim – görüntü-
lememe karşı çıkıyor. Bu sevimli yaratıklardan (ki, kendilerin-
den böyle söz edilmesini istediklerini ima ettiler) hiçbirinin, be-
nim genel istismarcı amaçlarım dışında tutulma yolunda keskin
bir itirazı yok. Korkunç basit bir sebeple, aslında. Bu benim için

biraz yüz kızartıcı bir sebep olsa da. Bu hanımlar, benim ilk haşin söz ya da serzeniş karşısında gözyaşlarına boğulduğumu, daha önceki deneyimlerinden biliyorlar çünkü. Bununla birlikte, benim bu prodüksiyonu iptal etmem yolunda en cerbezeli başvuruyu yapan kişi, filmin baş erkek oyuncusu oldu. O, konunun mistisizme ya da dini mistikliğe dayandığı kanısında – her halükârda, bu oyuncu, her türden aşkın unsurun aşırı berraklıkla ortaya konduğunu kesin bir dille belirtiyor ve bunun benim mesleki hayatının sonunu hızlandırmaktan başka bir işe yaramayacağı yolundaki kaygısını dile getiriyor. İnsanlar daha şimdiden bana bakıp başlarını sallıyorlar ve “Tanrı” sözcüğünün, o bildik, sağlıklı Amerikan kullanımı dışında tarafından yakın gelecekte de meslekî olarak kullanılmaya devam edilmesi en kötü cinsten bir küfür olarak alınacak – daha doğrusu bu konu doğrulanacak – ve benim anında mahvolacağının en kesin belirtisi olarak yorumlanacak ki, bu da, normal, yüreksiz herhangi bir insanı, özellikle de yazan insanı, duraklatmak için yeterli bir neden olabilir elbette. Duraklatıyor da. Ama yalnızca duraklatıyor. Çünkü, bir muhalif görüş, ne kadar ustalıkla dile getirilmiş olursa olsun, ancak uygulanabilir olduğu sürece geçerlidir. Olayın aslı şu ki, ben onbeş yaşından beri ara ara düzyazı halinde ev filmleri çekip duruyorum. “Muhteşem Gatsby”nin (ki, oniki yaşındayken benim “Tom Sawyer”ımdı) bir yerinde, genç anlatıcı, herkesin kendine temel erdemlerden en az birini yakıştırdığı görüşünü öne sürer ve devamla, kendi temel erdeminin, Allah ona selamet versin, dürüstlük olduğunu düşündüğünü söyler. Bence, *benim* temel erdemim de, mistik bir hikâye ile bir aşk hikâyesi arasındaki farkı bilmemdir. Ben diyorum ki, şu anda sunduğum şeyin, mistik bir hikâye ile, ya da dinsel bakımdan mistikleştirilmiş bir hikâye ile ilgisi yok. *Ben* diyorum ki, bu, çok bileşkeli ya da çok katmanlı bir aşk hikâyesi işte, düpedüz ve karmakarışık.

Bitirmek için şu söylenebilir, hikâyenin ana çizgisinin kendisi, hiç de kutsal-olmayan bir işbirliği çabasının sonucu, büyük ölçüde. Bu girişi izleyecek (yavaş yavaş, *sakin* bir şekilde izleyecek) olayların hemen hemen tümü (daha başlangıçta) o üç oyuncu-karakterin kendileri tarafından korkunç uzun aralıklı tefri-

kalar halinde ve benim açımdan hayli eziyetli özel oturumlarda verilmiştir. Şunu da eklemeliyim ki, bu üçünden biri bile, ayrıntıların azaltılması ya da olayların kısaltılması açısından gözle görülür parlaklıkta bir yetenek sergilemiş değil. Maalesef, elimizdeki son kopyaya, çekim kopyasına da taşınmış olan bir kusur bu. Bunu haklı gösteremediğim için üzgünüm, ama açıklama çabasında ısrar ediyorum. Biz dördümüz, birbirimize yakın kan bağıyla bağlıyız ve bir tür deruni aile diliyle, iki nokta arasındaki en kısa mesafenin neredeyse tam bir daire olduğu bir çeşit romantik geometri ile konuşuruz.

Son bir uyarı sözü: Aile soyadımız, Glass. Bir dakika sonra, Glass erkeklerinden en genci, yaşayan en büyük ağabeyi Buddy Glass'ın kendisine gönderdiği aşırı derecede uzun bir mektubu okurken görülecek (mektubun burada *kelimesi kelimesine* basılacağına güvenle söz verebilirim). Bana söylendiğine göre mektubun üslubu bu anlatıcının üslubuna ya da yazılı üslupçuluğuna rastgeleliğin adamakıllı ötesinde bir benzerlik gösteriyormuş; genel okur da hiç şüphesiz, mektubun yazarı ile bendenizin aynı kişi olduğu sonucuna balıklama atlayacaktır. Atlayacaktır ve maalesef atlamalıdır da. Ne var ki, biz bu Buddy Glass'ı bundan böyle üçüncü şahısta bırakacağız. En azından, onu üçüncü şahıstan çıkarmak için önemli bir sebep görmüyorum.

1955 Kasımının bir Pazartesi sabahı on-otuzda, yirmibeş yaşında bir delikanlı olan Zooey Glass, ağzına kadar doldurulmuş bir banyo küveti içine oturmuş, dört yıllık bir mektubu okuyordu. Birkaç sayfalık sarı teksir kâğıdına daktiloyla yazılmış, neredeyse bitmez-tükenmez gibi görünen bir mektuptu bu ve Zooey onu dizlerinin iki kuru adası üzerine dayalı tutmakta birazcık güçlük çekiyordu sanki. Zooey'nin sağ yanında, duvara gömülü emaye sabunluğun kenarında dengelenmiş olan biraz ıslak görünümlü sigaranın, yeterince iyi yandığı açıktı, çünkü Zooey mektubundan başını kaldırma gücünü de pek duyumsuzun ikide bir alıp bir iki nefes çekiyordu ondan. Sigarasının külleri ya doğrudan ya da mektup sayfalarından birine çarparak, şaşmaz bir biçimde küvetin suyuna düşüyordu. Zoo-

ey, kurduğu bu düzenin pislik ve pasaklılığından habersiz görünüyordu. Ama, bununla birlikte, suyun sıcaklığının onun suyunu çıkartacak bir etkide bulunmaya başladığını, hani zar zor da olsa, fark eder gibiydi. Orada oturup okudukça – ya da yeniden okudukça – gittikçe daha sık olarak ve gittikçe daha az dalgın bir şekilde bileğinin sırtıyla alnını ve üst dudağını kuruluyordu.

Zooey deyince, daha baştan emin olabilirsiniz ki, karmaşıklığı, örtüşeni, çatallı olanı ele alıyoruz demektir ve en azından dosya-benzeri iki paragrafın da tam buraya yerleştirilmesi gerekir. Her şeyden önce Zooey, delikanlıydı. Arkadan – özellikle omurgası görünecek şekilde – bakıldığında, şişmanlasınlar ve güneşlensinler diye her yaz vakıf kamplarına gönderilen o muhtaç büyükşehir çocuklarından biriyle karıştırılabilirdi neredeyse. Yakından, tam karşıdan ya da profilden yüzüne bakıldığında, olağanüstü, hatta şaşılacak ölçüde yakışıklıydı. Ablası (ki, burada alçakgönüllülikle, bir Tuckahoe ev kadını olarak tanımlanmayı yeğlemektedir), Zooey’yi “Monte Carlo’da rulet masasında insanın kolları arasında ölen mavi gözlü Yahudi-İrlanda kırması Mohikan izcisi”ne benzeyen biri olarak betimlememi istedi benden. Daha genel ve kesinlikle daha az sınırlı bir görüşse, Zooey’nin yüzünün aşırı yakışıklılıktan, hatta gözkamaştırıcı bir güzellikten kurtulmasının, ötekinden azıcık daha kepçe olan bir kulağı sayesinde olduğu idi. Bence, her ikisinden de çok farklı bir görüşü savunuyorum. Zooey’nin yüzünün, tümüyle güzel bir yüz olmaya yakın olduğu görüşündeyim ben. Böyle olmakla da bu yüz, tabii ki, herhangi bir meşru sanat objesinin maruz kaldığı çarçabuk girişilmiş cüretli ve genellikle de hoş ve boş değerlendirme silsilesinin aynılarına karşı korunmasız durumdaydı. Bence son olarak şunu da belirtmek gerekir ki, her gün karşımıza çıkan yüzlerce tehlikenin herhangi biri – bir araba kazası, bir baş ağrısı, kahvaltıdan önce söylenmiş bir yalan – Zooey’nin o cömert yakışıklılığını bir gün ya da bir saniye içinde bozup çirkinleştirebilir, kabalaştırabilirdi. Ama, silinmez olan, ve daha önce de apaçık belirtildiği gibi, ebedi türden bir sevinç veren şey, onun bütün yüzüne, özellikle de gözlerine geçirilmiş, çoğunlukla da bir Palyaço (Arlequino) maskesi kadar

çarpıcı, hatta, yeri geldiğinde, çok daha şaşırtıcı olabilen, sahici bir *esprit* idi.

Meslek olarak Zooey, televizyonda aktörlük, yani başrol oyunculuğu yapıyordu ve üç yıldan biraz fazla bir süredir sürdürmekteydi bunu. Aslında, aynı zamanda hazır biçilmiş ulusal şöhreti bulunan bir Hollywood ya da Broadway yıldızı olmaksızın televizyonda başrole çıkan bir delikanlı kadar “aranan” (ve ailesine ulaşan elden düşme muğlak haberlere bakılırsa, bu delikanlılar kadar da yüksek ücret alan) biriydi. Ama, bu betimlemelerin ikisi de, ayrıntıya girilmeksizin, iyice açık-seçik bir varsayım çizgisi geliştirilmesine yetmeyebilir. Aslına bakılırsa, Zooey, yedi yaşında, bir “gösteri sanatçısı” olarak resmi ve ciddi bir başlangıç yapmıştı. Aslında, yedi kardeşten* – beş oğlan, iki kız – oluşan bir topluluğun yaşça en küçük ikinci üyesiydi ve kardeşlerin tümü, çocukluklarında oldukça elverişli zaman aralıklarıyla, “Akıllı Bir Çocuk” adlı çocuk yarışma programında düzenli olarak mikrofona çıkmışlardı. Glass çocuklarının en büyüğü olan Seymour’la en küçüğü olan Franny arasındaki yaklaşık onsekiz yıllık yaş farkı, 1927’den 1943 ortalarına kadar onaltı yılı biraz aşkın bir süre – ve Charleston çağı ile B-17 çağını birbirine bağlayan bir süre – devam eden “Akıllı Bir Çocuk” programının mikrofonları önünde bütün ailenin adeta

* Estetik bir illet olarak tam buraya bir dipnot koymak gerekiyor maalesef. Bundan sonra bütün olup bitenlerde yedi çocuktan yalnızca en küçük ikisi doğrudan görülecek ya da işitilecektir. Bununla birlikte, geri kalan beşi, yani beş büyük çocuk, tıpkı Banquo’nun bir yığın hayaleti gibi hayli sık olarak hikâyeye sessizce girip çıkacaklardır. Öyleyse, okurun daha baştan şunu bilmesinde yarar olabilir: 1955’te, Glass çocuklarının en büyüğü olan Seymour, hemen hemen yedi yıl önce ölmüştü. Seymour, karısıyla birlikte Florida’da tatil yaparken intihar etmişti. Yaşasaydı, 1955’te 37 yaşında olacaktı. Yaşça ikinci gelen çocuk Buddy, New York Eyaletinin kuzeyinde bir junior kız kolejinde, kampus katalog dilinde “misafir (ikamet eden) yazar” denen konumdaydı. Hayli gözde bir kayak merkezine yaklaşık beşyüz metre uzaklıkta, kış için düzenlenmemiş, elektriği olmayan küçük bir evde tek başına yaşıyordu. Yaşça ikinci büyük çocuk olan Boo Boo, evli ve iki çocuk sahibi bir kadındı. 1955 Kasımında kocası ve üç çocuğu ile birlikte Avrupa’da seyahatledi. Yaş sırasına göre Boo Boo’dan sonra Walt ve Walker adlı ikizler geliyor. Walt öleli on yıldan biraz fazla olmuştu. İşgal Ordusu ile birlikte Japonya’da bulunurken, biraz tuhaf bir patlama sonucu ölmüştü. Oniki dakika kadar ondan küçük olan Walker ise Katolik papazı olmuştu ve 1955 Kasımında Ecuador’da bir cins Cizvit konferansında bulunuyordu.

hanedanvari bir oturma düzeni sürdürmesine adamakıllı yardımcı olmuştu. (Bütün bu veriler, sanırım, bir ölçüde uygun ve gerekli.) Her birinin programdaki bireysel yükselişleri, yıldızlaşmaları arasındaki tüm aralık ve yıllara karşın, yedi çocuğun her birinin ölesiye kitabı, ölesiye şirin muazzam sayıda soruyu – dinleyici sorularını – ticari bir radyoda benzersiz sayılan bir saflık ve özgüvenle yanıtlamayı (pek az ve gerçekten önemsiz istisnayla) başardıkları söylenebilir.

Kanuoynunun çocuklara tepkisi çoğunlukla sıcaktı ve asla ılık olmadı. Genel olarak dinleyiciler garip bir biçimde huzursuz iki kampa bölünmüştü: Glass çocuklarının daha doğar doğmaz suda boğulması ya da gaz verilerek bertaraf edilmesi gereken tahananmülfersa bir avuç “üstün” piç kurusu olduğunu savunanlarla, bunların, gıpta edilecek türden olmasa bile, alışılmamış bir tarikata mensup, nefis birer çocuk-bilge ya da bilgin olduğunu savunanlar. Bu satırların yazıldığı tarihte (1957), yedi çocuktan her birinin pek çok performansını temelde şaşırtıcı bir doğruluk payıyla hatırlayan eski dinleyiciler var. Gittikçe seyrekleşen, ama garip bir şekilde hâlâ takım ruhu içinde davranan bu grubun ortak görüşüne göre, bindokuzyüz yirmilerin sonları ile otuzların başlarında, tüm Glass çocukları içinde kulağa en “iyi” gelen, dinleyiciyi en tutarlı biçimde “ödüllendiren”, en büyük oğlan Seymour’du. Seymour’dan sonra, tercih ya da çekicilik açısından genellikle ikinci sıraya yerleştirilen, ailenin en küçük erkek çocuğu Zooey idi. Bizi de burada pratik olarak özellikle Zooey ilgilendirdiğinden, şu bilgiyi ekleyebiliriz: “Akıllı Bir Çocuk” programının eski katılımcılarından biri olan Zooey, kardeşleri arasında (ya da onların üzerinde) almanakvari bilgiyle sivriliyordu. Radyoda yayın yaptıkları yıllarda, zaman zaman, çocukların yedisi de, aşırı erken gelişmiş çocuklara özel ilgi duyan türde çocuk psikologları ya da profesyonel eğitimciler için bulunmaz bir konu olmuşlardı. Bu dava ya da hizmet uğruna, tüm Glass çocukları arasında en vahşice incelenen, sorgulanan ve deşilen, Zooey olmuştu kuşkusuz. Çok belirgin olarak, klinik, toplumsal ve afaki psikolojinin görünürde birbiriyle çakışan alanlarında geçirdiği deneyimler Zooey’e pahalıya patlamıştı; sanki, incelemeye alındığı yerlerin hepsi, ya bulaşıcı

travmalarla ya da o eski bildik mikroplarla dolup taşıyormuş gibi. Örneğin, 1942’de (her ikisi de Amerikan ordusunda askerlik yapan iki ağabeyinin sürekli itirazına rağmen) Boston’da tek bir araştırma grubu tarafından ayrı ayrı tam beş kere muayeneye tabi tutulmuştu. (Bu oturumların çoğunun yapıldığı sırada Zooey oniki yaşındaydı ve tren yolculuklarının – on taneydi bunlar – en azından başlangıçta ona epey çekici gelmiş olması muhtemeldir.) Bu beş testin ana amacı, Zooey’nin erken gelişmiş kıvrak zekâsıyla hayal gücünün kaynağını, mümkünse, yalıtılmak ve incelemektir, anlaşıldığı kadarıyla beşinci testin sonunda denek, nezlesi için üzeri kabartma yazılı bir zarf içine konmuş üç dört aspirinle birlikte New York’taki evine yollanmış, sonradan nezlesinin çift taraflı zatürree olduğu meydana çıkmıştı. Bundan altı hafta sonra gece saat onbirbuçukta Boston’dan normal bir ücretli telefonda, bol bol bozuk para atılarak yapılan bir telefon konuşmasında, kimliği belirsiz bir ses – muhtemelen bilgiç ve şakacı olma niyeti taşımaksızın – Bay ve Bayan Glass’a, oğulları Zooey’nin, oniki yaşında, Mary Baker Eddy’nin İngilizce kelime dağarcığı ile tam tanına aynı kelime dağarcığına sahip olduğunu bildirmişti, tabii Zooey bunu kullanmaya ikna edilebilirse.

Özetlersek: 1955 Kasımının bu Pazartesi sabahı Zooey’nin banyo küvetine yerleşirken yanına aldığı, daktilo ile yazılmış dört yıllık uzun mektubun bu dört yıl boyunca pek çok özel durumda zarfından çıkarılıp açıldığı ve sonra da yeniden katlanıp konduğu öylesine besbelli ki, mektup şimdi genel olarak yalnızca *unappetitlich* bir görünüme sahip olmakla kalmıyor, aynı zamanda, özellikle katlama yerleri boyunca, birkaç yerinden yırtılmış bulunuyordu. Mektubun yazarı, daha önce de belirtildiği gibi, Zooey’nin hayatta olan en büyük ağabeyi Buddy idi. Mektubun kendisiyse, vur deyince öldürmüş, öğretici, kendini tekrarlayıp duran, bildiğinden şaşmaz, serzenişlerle dolu, lütfeden, utanıran – ve, insanı çatlatacak derecede sevecenlikle dolup taşan – resmen bitmez tükenmez uzunlukta bir şeydi. Kısacası, alıcısının istese de istemese de bir süre kış cebinde taşıyıp duracağı türden bir mektuptu tam. Ve belli bir türe giren profesyonel yazarların kelimesi kelimesine kopya etmeye bayıldığı türden:

Sevgili Zooey,

Bu sabah Anne'nden gelen ve hep sizden, General Eisenhower'ın gülüşünden, *Daily News*'daki habere göre asansör boşluğuna düşen küçük çocuklardan, New York'taki telefonumu ne zaman söktürüp, onu asıl *ihtiyacım* olan yere, yani *köye* ne zaman taktıracığımdan bahseden uzun mektubu biraz önce çözdüm. Dünyada görünmez iteliklerle mektup yazabilen tek kadın annem herhalde. Sevgili Bessie. Benim zavallı eski özel telefonum hakkında ve ortalıkta *kullanacak* kimsenin kalmadığı bir şey için her ay sağlam para ödemenin ne kadar *aptalca* olduğu konusunda saat düzeni içinde her üç ayda bir beşyüz kelimelik bir name alıyorum ondan, ki kuyruklu yalan bu. Şehre indiğimde, eski dostum Yama yani Ölüm Tanrısı ile şaşmaz biçimde saatlerce sohbete oturuyorum ve küçük gevezeliklerimiz için özel telefon kesinlikle gerekli. Her halükârda, ona fikrimi değiştirmedimi söyler misin lütfen. O eski telefonu büyük bir tutkuyla seviyorum. Bessie'nin tüm kibbutz'unda Seymour'la benim ömrümüzde sahip olduğumuz tek özel mülk oydu gerçekten. Ayrıca, lanet telefon rehberinde her yıl Seymour'un adıyla adresini görmek benim iç uyumum için mutlak bir zorunluluk. G harfindeki isimlere güven içinde göz gezdirmekten hoşlanıyorum. Hadi iyi bir çocuk ol da, bu mesajı benim adıma iletiver. Hani tam kelimesi kelimesine değil de, şöyle tatlı dille. Bessie'ye karşı daha sevecen ol, Zooey, elinden geldiğince. Yani, annemiz olduğu için değil de, yorgun olduğu için. Herkesin biraz yavaşladığı (belki senin bile yavaşlayacağın) o otuzlu yaşlara filan gelince sen de daha yumuşak ve sevecen olacaksın, ama şimdi biraz daha fazla çaba harcamalım. Ona, bir apaçi dansçısının partnerine gösterdiği o tutkulu vahşeti göstermek yeterli değil – ki, bu arada, ister böyle düşün, ister düşünme, o anlıyor bunu. Onun, neredeyse Les gibi, duygusallıkla beslendiğini unutuyorsun.

Telefon sorunlarım bir yana, Bessie'nin bu mektubu, bir Zooey mektubu aslında. Sana mektup yazmam ve önünde Koca Bir Hayat olduğunu, aktörlük hayatına tam anlamıyla dalma-

dan önce doktoranı alnamanın bir cinayet olduğunu söylemem isteniyor. Annem doktoranı hangi konuda yapmanı istediğini belirtmiyor, ama ben bunun Matematik yerine Yunanca olacağını varsayıyorum, seni küçük kitap kurdu seni. Her halükârda, aktörlük kariyerin bir şekilde yürümezse Geri Dönebileceğin Bir şey olsun istiyor sanırım. Bu da çok sağlıklı bir görüş olabilir ve muhtemelen öyle de, ama ben şimdi pat diye ortaya çıkıp söylemek istemiyorum bunu. Bu sıralarda, kendim de dahil, ailedeki herkese teleskopun ters ucundan bakıyorum nedense. Sabahleyin, zarfın gönderen kısmında adını gördüğümde Bessie'nin kim olduğunu bulmak için posta kutusunun önünde resmen bir mücadele vermek zorunda kaldım. Bunun bir tane haklı sebebi varsa o da şu: İleri Yazı Teknikleri 24-A dersinde yüklendiğim otuzsekiz tane hikâyeyi haftasonunda eve göz-yaşları içinde sürüklemek zorunda kaldım. Bunlardan otuzyedisi Yazar Olmak İsteyen Hollanda asıllı Pennsylvania'lı utan- gaç, münzevi bir sevicî hakkında ve şehvet düşkünü bir kiralık kalem tarafından birinci tekil şahısta anlatılıyor olacak. Yöre ağzıyla tabii.

Bunca yıldır edebi orospuluk yatağını (odamı) bir üniversi- teden ötekine taşımış olmama karşın, hâlâ bir üniversite diplo- masına bile sahip olmadığımı *bildiğini* varsayıyorum. Şimdi yüzyıl önce gibi geliyor, ama başka diploma almamanın, esas olarak, iki sebebi vardı sanıyorum. (Lütfen otur oturduğun yer- de. Sana yıllardır ilk kez yazıyorum.) Birinci sebep şu: Üniversi- tedeyken ancak eski bir Akıllı Çocuk mezunu ile ilerde hayatbo- yu İngiliz Edebiyatı dalında çalışacak olan birinin olabileceği kadar esaslı bir snob'dum; ve tanıdığım bütün o okumuş cahil- ler, radyo sunucuları ve pedagoji kuklaları yığınla diplomaya sahiplerse eğer, ben diploma falan istemiyordum. İkincisi, Sey- mour, genç Amerikalıların çoğunun daha henüz liseden yeni mezun oldukları bir yaşta doktorasını almıştı, ben de onun üslu- buna yetişmek için çok geç kalmış olduğuma göre, diploma müptelası olmayacaktım. Tabii bir de, senin yaşındayken hiçbir zaman öğretmenliğe zorlanmayacağımı, yani esin perilerim bana destek vermediklerinde, Booker T. Washington gibi, gidip merceklerimi başka yerde tornadan geçireceğimi kesinlikle bili-

yordum. Bununla birlikte, belirli bir anlamda, herhangi bir akademik pişmanlık duyduğumu sanmıyorum. Özellikle karamsar günlerimde elimden geldiği zaman diplomaları torbaya doldurmuş olsaydım, şimdi İleri Yazı Teknikleri 24-A gibi adamakıllı üniversiter ve umutsuz bir ders veriyor olmazdım, diyorum kendi kendime. Ama bu da bir tüyüş şekli herhalde. Tüm profesyonel estetikçiler, bir yığın engelle çepeçevre sarılmış durumda (sanırım, hayli haklı olarak) ve er geç hepimizi yakalayacak olan kasvetli, lafazan ve akademik ölüme hepimiz müstahakız şüphesiz.

Senin durumununsa benimkinden adamakıllı farklı olduğunu düşünüyorum. Her halükârda, Bessie'nin tarafında olduğumu sannıyorum gerçekten. Eğer senin istediğin Güvence ise, ya da senin adına Bessie'nin istediği buysa, senin Master'ın herhangi bir kasvetli erkek hazırlık okulunda, kırsal bölgede ve pek çok üniversitede logaritma tablolarını sıralara dağıtman için yeterli olacaktır. Öte yanda senin o güzelim Yunancan, doktoran olmadığı takdirde, adam gibi, büyükçe bir kampüste hemen hemen hiç işine yaramayacaktır; orduda olduğu gibi üniversitede de sırma şeritler dünyasında yaşıyoruz çünkü. (Ama tabii her zaman Atina'ya taşınabilirsin. Günlük güneşlik, *kadın* Atina'ya.) Ama bu konu üzerinde düşündükçe, senin alacağın yeni diplomaların büsbütün canı cehenneme diyorum. Aslında, merak ediyorsan söyleyeyim, olay şu ki, Seymour'la ben bu Upanişad'ları, Elnas Sutra'yı, Eckhart'ı ve bütün diğer eski aşklarımızı sen küçükken, sana verilmiş okuma ödevlerinin yanı sıra işin içine sokmamış olsaydık, senin çok daha canavar bir oyuncu olacağını düşünmekten de kendimi alamıyordum. Bir oyuncu, doğuştan hak olarak, hayli hafif bagajla seyahat etmelidir. Biz çocukken, S. ile ben bir kez John Barrymore'la nefis bir öğle yemeği yemiştik. Eşşek gibi zekiydi Barrymore, ilim irfan doluydu, ama fazla biçimsel bir öğrenimin o ağır ve hantal bagajının altında da kalmamıştı hiç. Bunu anlatıyorum, çünkü geçen haftasonu hayli azametli bir Doğubilimci ile konuşuyordum ve konuşmada çok derin, metafizik bir suskunluk sırasında, bir noktada, küçük bir kardeşim olduğunu ve onun bir zamanlar Mundaka Upanişad'ı klasik Yunanca'ya çevirme-

ye girilerek, mutsuz bir aşk macerasından kurtulduğunu söyledim. (Gök gürültüsü gibi bir kahkahayla güldü – Doğubilimcilerin nasıl güldüğünü bilirsin.)

Bir aktör olarak başına neler geleceğini bir bilebilseydim, Allahım. Sen kesinlikle doğuştan aktörsün, bu kesin. Bessie'miz bile bunun farkında. Ailenin yegane güzelleri de Franny ile sensiniz, bu da kesin. Ama, nerede oynayacaksın? Bunu düşündün mü? Filmlerde mi? Öyle olacaksa, birazcık kilo aldığın takdirde, Hollywood'un o profesyonel döğüşçü ile mistikten, silahşörle ezilmiş çocuktan, sığır çobanı ile İnsanoğlunun Vicdanı vb.'den oluşan o şaşmaz Hollywood alayına katkıda bulunacak, yeni genç oyuncu olarak kurban edileceksin diye geberiyorum korkudan. O standart gişe kepazeliği ile yetinebilecek misin? Yoksa biraz daha kozmik bir şey mi düşleyeceksin – zum Beispiel Savaş ve Barış'ın Technicolor prodüksiyonunda Pierre'i ya da Andrey'i oynamak gibi – tabii bütün o göz kamaştırıcı savaş sahneleriyle, karakterin tanımlanmasında tüm küçük ayrıntıların (fazla romansı oldukları ve fotojenik olmadıkları gerekçesiyle) atlanmasıyla ve Nataşa rolünün (sırf prodüksiyon şık ve dürüst olsun diye) büyük bir cesaretle Anna Magnani'ye verilmesiyle, Dmitri Popkin'den muhteşem bir film müziği ile, belli başlı tüm erkek oyuncuların, ağır duygusal yük altında olduklarını göstermek için ara ara dişlerini sıkıp çene kaslarını dalgalandırmalarıyla ve Winter Garden'da projektörler altında yapılan Dünya Prömiyerinde Molotov, Milton Berle ve Vali Dewey'in, şöhretler salona girerlerken birer birer tanıtılmalarıyla. (Şöhretler derken, tabii ki o eski Tolstoy hayranlarını, yani Senatör Dirksen, Zsa Zsa Gabor, Gayelord Hauser, Georgie Jessel ve Ritz'den Charles gibileri kastediyorum.) Bu, senin kulağına nasıl geliyor? Ya da, tiyatroya girersen, o konuda bir düş kurabilir misin peki? Örneğin, Vişne Bahçesi'nin gerçekten güzel bir sahnelenişini gördün mü hiç? Sakın gördüm deme. Kimse görmemiştir. Esin dolu, "yetkin" sahnelemeler görmüş olabilirsin, ama güzel bir sahneleniş, asla. Çehov'un yeteneğinin, sahnedeki tüm insanlar tarafından bütün o ince ayrıntılarıyla, bütün o kendine özgü benzersiz özellikleriyle eşleştirildiği bir prodüksiyonu asla bulamazsın. Beni *deli gibi* endişelendiriyor-

sun Zooey. Bunu yüksek sesle dile getirmemi değil de, karamsarlığımı bağışla. Ama, bir olaydan ne kadar çok şey talep ettiğini biliyorum, seni piç kurusu. Seninle bir tiyatroda yanyana oturmak gibi bir cehennem azabını da yaşamışlığını var. Gösteri sanatlarından, onun özünde olmayan bir şeyi talep ettiğini öyle açık seçik görebiliyorum ki. Allah rızası için dikkatli ol.

Bugün dağıtmış olduğum ortada. Tam nevrotiklere uygun iyi bir takvim tutuyorum ve Seymour'un kendini öldürmesinin üstünden günü gününe üç yıl geçmiş. Cesedi almaya Florida'ya indiğimde neler olduğunu hiç anlatmış mıydım sana? Uçakta tam beş saat boyunca salaklar gibi ağladım. Orta koridorun öbür yakasında kimse beni görmesin diye zaman zaman peçemi dikkatle düzelterek – Allahtan, tek başıma oturuyordum. Uçağın inmesine beş dakika falan kala, arkamdaki koltukta konuşan insanların farkına vardım. Bir kadın, sesinde tam bir Back Bay Boston ve bir hayli de Harvard Square tonuyla şöyle diyordu: "...ertesi sabah, kızcağızın o nefis, gencecik vücudundan, Allah seni inandırсын, tam yarım litre irin çektiler." Bütün duyduğum buydu, hatırladığım kadarıyla, ama o uçaktan birkaç dakika sonra indiğimde, Yaşlı Dul da baştan aşağı kara Bergdorf Goodman giysileri içinde bana doğru geldiğinde, yüzümde Yanlış İfade vardı. Sırıtiyordum! Bugün de, hiç sebepsiz, kendimi aynen o ruh hali içinde hissediyorum. Akli selimime aykırı olarak, buralarda çok yakında bir yerde – belki de yolun alt başındaki ilk evde – iyi bir şairin mevcut olduğundan eminim, ama yine eminim ki, çok yakınlarda bir yerde de bir kızcağız o nefis, gencecik vücudundan yarım litrelik korkunç komik bir irin aldırınakla meşgul ve ben de ıstırapla sevinçli bir keyif arasında ömür boyu koşuşturup duramam ya.

Geçen ay, Dekan Sheeter (ne zaman bu adamın adını ansam, Franny gülmekten katılıyor genellikle) o zarif gülümsemesi ve sığır siniri kırbacı ile bana yanaştı; ve sonuçta, ben şimdi her Cuma fakülte mensuplarına, onların karılarına ve insan ruhuna kasvet veren derinlikte birkaç son sınıf öğrencisine Zen ve Mahayana Budizmi üzerine nutuk çekiyorum. Bu yiğitçe davranış, sonunda bana Cehennemde Doğu Felsefesi Kürsüsü başkanlığını kazandıracak, bundan hiç şüphem yok. Söylemek is-

tediğim şu ki, şimdi haftada dört yerine beş günümü kampüste geçiriyorum; gecelerle haftasonları da kendi işimi yaptığım düşünülürse, serbest düşünmek için hiç zamanım kalmıyor. Bu da benim, fırsat buldukça sen ve Franny hakkında kaygılandığımı, ama bunu pek de istediğim sıklıkta yapamadığımı söylemenin, feryat figanla karışık bir yolu işte. Asıl sana söylemek istediğim şey de, bugün benim bir kültablası deryası içinde oturup sana mektup yazmamla, Bessie'nin mektubunun pek az ilgisi olduğu. Bessie her hafta senle ve Franny ile ilgili üst düzey bilgi sallıyor bana ve ben de bu konuda asla bir şey yapmıyorum; o yüzden bu mektubun onunla bir ilgisi yok. Bunu gündeme getiren şey, bugün mahalle süpermarketinde başıma gelen olay. (Yeni paragraf açmayacağım; seni bundan esirgiyorum.) Et bölümünün önünde, bir miktar kuzu pirzolasını hazırlamalarını bekliyordum. Genç bir anne ile küçük kızı da orda bekliyorlardı. Küçük kız dört yaşında falandı. Vakit geçsin diye, sırtını dolabın camlı vitrinine dayamış, benim tıraşsız suratıma bakıyordu. Ona, herhalde bütün gün gördüğüm en güzel kız olduğunu söyledim. Bu laf ona anlamlı gelmiş olmalı ki, başını salladı. Bahse girerim bir sürü erkek arkadaşın vardır, dedim. Aynı baş sallaması. Kaç tane erkek arkadaşı olduğunu sordum. İki parmağını gösterdi. "İki tane!" dedim, "Amma da çokmuş. Peki adları ne, güzelim?" Çığlık gibi bir sesle dedi ki: "*Bobby ile Dorothy.*" Pirzolalarımı kaptığım gibi fırladım. Bu mektubu yazmanın asıl sebebi de bu işte – doktora tezi ve aktörlükle ilgili olarak sana yazınam konusunda Bessie'nin ısrarlarından çok daha önemli bir sebep. Bu ve bir de, Seymour'un kendini vurduğu otel odasında bulduğum haiku tarzı bir şiir. Sehpanın üstündeki bloknota kurşun kalemle yazılmıştı: "Uçaktaki küçük kız/Bebeğinin başını çeviren/Bana baksın diye." Kafanı da bu iki şey, süpermarketten eve arabayla dönerken, senin ve Franny'nin eğitimini S. ile birlikte *neden* o kadar erken ve zorlayıcı bir şekilde ele aldığımızı en nihayet sana yazıp anlatabileceğimi düşündüm. Bunu hiçbir zaman kelimelere dökmemiştik, ve sanırım birimizin bunu yapmasının zamanı geldi artık. Ama şimdi bunu yapabileceğimden o kadar da emin değilim. Süpermarketin et reyonundaki küçük kız gitti, uçaktaki küçük

taşbebeğin nazik yüzünü de pek seçemiyorum artık. Profesyonel yazar olmanın o eski kâbusu, ve kelimelerin zamanla atbaşı giden o bildik leş kokusu, beni sandalyemden fırlatıp atmak üzere. Ama yine de, bunu yapmaya çalışmak korkunç önemli görünüyor bana.

Ailemiz içindeki yaş farklılıkları, daima sorunlarımızı gereksiz ve ters bir şekilde artırmış gibi sanki. Yani, aslında S. ile ikizler ve Boo Boo ile benim aramdakileri değil de, seninle Franny ikilisi ve S. ile benim oluşturduğumuz ikili arasındaki ilişkileri söylüyorum. Senle Franny okumayı öğrendiğinizde Seymour'la ben birer yetişkindik – hatta o, üniversiteyi çoktan bitirmişti. O aşamada, favorimiz olan klasikleri ikinize empoze etmek yolunda gerçek bir dürtümüz bile yoktu. En azından ikizlere ya da Boo Boo'ya dayattığımız gibi bir hazla. Doğuştan allâme olan birini cahil bırakmanın olanaksız olduğunu biliyorduk; ve derinlerde bir yerde bunu gerçekten yapmak istemediğinizi de biliyorduk sanırım; ama, büyüdükleri zaman Fakülterin dinlenme odalarında birer âlim kesilen bilgiç çocuklarla akademik *Weisenheimer*'lar üzerine çıkarılmış istatistiklerden ürküyor, hatta korkuyorduk. Ama bunlardan çok çok daha önemlisi, hangi ad altında olursa olsun, eğitime, hiç de bilgi arayışı ile başlamayıp, aksine, Zen'de öngörüleceği gibi, bilgi-dışının arayışı ile başlanması halinde, o eğitimin kokusunun insana aynı derecede, hatta belki de çok daha hoş gelebileceğine Seymour'un daha o zamandan inanmaya başlamış olmasıydı ve ben de, varılacak noktayı görebildiğim ölçüde, ona katılıyordum. Dr. Suzuki, saf bilinç – *satori* – halinde olmanm, Tanrı "Işık olsun" demeden önce onunla birlikte olmak anlamına geldiğini söylüyor bir yerde. Seymour'la ben, zihnin tüm ışığın kaynağını bildiği bir varolma halini ikiniz de en azından kavrayacak duruma gelene kadar, bu ışığı ve daha aşağı düzeyde ve daha gözde olan bütün öteki aydınlatma efektlerini – yani sanatı, bilimi, klasikleri, dilleri – seninle Franny'den uzakta tutmanın iyi bir şey olabileceğini düşünmüştük. Bu varolma hali hakkında bir şeyler ya da her şeyi bilen adamlar – yani azizler, tarikatlar, botthisattvalar, civanmukta'lar – hakkında bildiğimiz ne varsa en azından onları (yani, kendi "sınırlılıklarımız"ın araya

girmesi durumu) size anlatmamızın müthiş yapıcı olacağını düşünmüştük. Yani, bırakalım George Washington'ı ve onun kiraz ağacını, ya da yarımadanın tanımlanmasını, ya da bir tümcenin gramatik analizini bilmeyi, sizin Homeros, Shakespeare hatta Blake, ya da Whitman hakkında çok fazla bir şeyler, ya da herhangi bir şey bilmeden önce ikinizin de İsa'nın, Gautama'nın, Lao Tze'nin, Şankaraçarya'nın, Huineng'in, Sri Ramakrişna'nın kim ve ne olduklarını bilmenizi istedik. Her neyse, parlak fikrimiz buydu işte. Bütün bunların yanısıra, S. ile benim düzenli olarak ev seminerleri düzenlediğimiz o yıllara, özellikle de metafizik seanslarına nasıl acı acı içerlediğini bildiğimi söylemeye çalışıyorum. Umarım günün birinde – tercihan ikimiz de körkütük sarhoşken – konuşuruz bu konuyu. (Şu anda tek söyleyebileceğim, o kadar eskilerde ne Seymour'un ne de benim, senin büyüdüğünde bir aktör olacağın hakkında en ufak bir fikrimiz olmadığı. Bunu *düşünmeliydik* şüphesiz, ama düşünemedik işte. Düşünebilmiş olsaydık, eminim S. bu konuda yapıcı bir şeyler getirmeye çalışırdı. Bir yerlerde, Nirvana ve onun Doğusunda kalanları öğretmek üzere sırf aktörler için düzenlenmiş özel hazırlık kursları vardır mutlaka ve sanırım S. onu bulurdu.) Paragrafın burada kapanması lazım artık, ama homur homur homurdanmaktan alıkoyamıyorum kendimi. Şimdi yazacağım seni irkiltecek, ama ne yapalım. S.'nin ölümünden sonra arada bir eve uğrayıp, seninle Franny'nin ne durumda olduğunuza bakmak konusunda ne iyi niyetler beslediğini biliyorsun sanırım. O zaman sen onsekiz yaşındaydın ve senin için fazla kaygılanmıyordum açıkçası. Her ne kadar, ders verdiğim sınıflardan birinde dedikoducu bir veletten senin üniversite yatakhaneğinde, bir yerlere kaçıp on saat meditasyon yapmakla ün kazandığını öğrendiysem ve *bu* beni düşündürdüyse de. Ama Franny *onüç* yaşındaydı o sırada. Ne var ki, parmağını bile kıpırdatamıyordum. Eve gelmekten korkuyordum. İkinizin birden, gözyaşları içinde odanın bir köşesinde mevzilenip Max Mueller'in Doğunun Kutsal Kitaplarını tam takım halinde tek tek mermi gibi üzerime yağdıracağından korkuyordum. (Ki, büyük olasılıkla, beni mazoşistçe vecde getirirdi bu.) Ama, ikinizin birden bana yönelteceği sorulardan (suçlamalardan çok

daha fazla) *korkuyordum* işte. Gayet iyi hatırlıyorum, cenazeden sonra New York'a ilk kez dönene kadar, aradan tam bir yıl geçsin diye bekledim. Ondan sonra, doğum günleri ve tatiller vesilesiyle oralara düşmek; ve soruların da kitabımın ne zaman biteceği ya da son zamanlarda kayak yapıp yapmadığım konularına yöneleceğinden emin olmak gayet kolay oldu. Hatta siz bile son birkaç yılda kimbilir kaç haftasonu buraya geldiniz ve, binlerce laf konuştuğumuz halde, hepimiz o konuda tek bir kelime söylememeye konusunda anlaşmaya vardık. İlk kez bugün gerçekten içimi dökmek istedim. Bu lanet mektuba daldıkça, inançlarımı, cesaretimi büsbütün yitiriyorum. Ama yemin ederim, bugün öğleden sonra o kızcağız bana erkek arkadaşlarının adlarının Bobby ile Dorothy olduğunu söylediği anda, hakikatin mükenmelen iletilebilir küçücük bir ufkuna sahip oldum (kuzu pirzolası bölümünde.) Seymour bana bir gün – inanılacak gibi değil, ama bir belediye otobüsünde – tüm meşru din araştırmalarının insanı, erkeklerle kızlar, hayvanlarla taşlar, geceyle gündüz, sıcakla soğuk arasındaki farkları, yanıltıcı farkları unutup, bunların aksini öğrenmeye götürmesi *gerektiğini* söylemişti bana. Bu, et reyonunda birdenbire çarptı beni ve sana bir mektup yazıp göndermek için arabayı saatte yüzon kilometreyle eve sürmek bana bir ölüm kalım meselesi olarak göründü. Ah Tanrım, süpermarkette hemen oracıkta bir kurşun kalem kapmadığıma ve eve giden karayoluna nasıl güvendiğime nasıl yanıyorum şimdi. Ama belki böylesi de pekâlâ iyiydi. S.'yi tamamen bağışlamayı hepimizden daha fazla başardığını düşündüğüm oluyor bazen. Bir keresinde Waker bana bu konuda çok ilginç bir şey söylemişti – aslında, burada onun sözlerini papağan gibi tekrarlıyorum sadece. S.'nin intiharı konusunda bir tek senin buruk ve katı olduğunu, ama onu gerçekten bağışlayanın da bir tek sen olduğunu söylemişti. Geri kalanlar olarak biz, demişti, dıştan buruklaşmamış, içten de bağışlamamış durumdayız. Doğrunun da doğrusu olabilir bu. Nereden bileyim? Kesin olarak bildiğim tek şey şu; sana anlatacak mutlu ve heyecanlı bir hikâyem vardı – hem de kâğıdın tek yüzüne, çift aralıklı yazılmış olarak – ama eve gelir gelmez bunun çoğunun, ya da tümünün uçup gittiğini anladım ve ondan sonra da, yazarmış gibi

yapmaktan başka çare kalmadı artık. Yani sana doktoralar ve oyunculuk hayatı üzerine ahkam kesmekten başka çare kalmadı. Ne kadar düzensiz ve pasaklı, ne kadar komik bir durum; ve nasıl da Seymour'un bile gülümseyip duracağı, sonra da muhtemelen, bunu dert etmeyelim diye beni ve hepimizi rahatlatacağı.

Yeter. *Oyna*, Zachary Martin Glass, neredede ve ne zaman istersen, oynamak zorunda hissettiğine göre kendini; oyna, ama *bütün gücünle yap bunu*. Sahnede güzel bir şey, adı sanı olmayan ama insana sevinç veren bir şey yapacak olursan, tiyatroculuk hünerinin gerektirdiği şeyin ötesine geçen herhangi bir şey, S. ile ben birer smokin, parlak ve süslü birer şapka kiralar, elimizde buketler ve aslanağızlarıyla sahne kapısına geliriz. Her halükârda, değeri ne kadardır bilmiyorum ama, sevgi ve desteğime güven lütfen, ne kadar uzaktan olursa olsun.

Buddy

Allame-i kül'lük konusunda çabalarım her zaman olduğu gibi saçmasapan; ama herkesten önce sen benim zeki olan tarafıma karşı nazik olmalısın. Yıllar önce, yazar adaylığının o ilk ve en çiğ günlerinde, yeni yazdığım bir hikâyeyi yüksek sesle S. ile Boo Boo'ya okumuştum. Bitirdiğimde, Boo Boo pattadak (ama Seymour'a bakarak) hikâyenin "fazla zekice" olduğunu söylemişti. S. de bana sırtıtarak başını sallamış, zekâ ve kurnazlığın benim daimi illetim, tahta bacağım olduğundan, topluluğun dikkatini bu noktaya çekmenin de mümkün olan en zevksiz davranış biçimi olduğunu söylemişti. Eh, biz de iki topal olarak, Zooey reis, birbirimize saygılı ve kibar olalım.

Bol sevgi,
B.

Dört yıllık mektubun son, yani en alt sayfası, bir çeşit solmuş-sahtiyan rengini almış, iki yerde de kat çizgilerinden yırtılmıştı. Zooey mektubu bitirdi, az biraz dikkatle sayfaları baştaki sıraya soktu. Sayfaları aynı hizaya getirmek için, kuru dizlerinin üzerine pat pat vurdu. Yüzünü buruşturdu. Sonra, Allah için son kez okumuşcasına, tezcanlılıkla, mektubun sayfalarını birer ağaç yongası gibi zarfa tikiştiriverdi. Kalın zarfı küvetin kenarına yerleştirdi ve küçük bir

oyuna girişti. Tıkış tıkış zarfı tek parmakla küvetin kenarında ileri geri oynatınaya koyuldu; onu küvetin içindeki suya düşürmeden hareket halinde tutup tutamayacağını görmek istermiş gibiydi. Oyunu enikonu beş dakika sürdürdükten sonra, zarfa kasten yanlış bir darbe vurdu ve derhal uzanıp yakalamak zorunda kaldı. Oyun da böylece bitmiş oldu. Yakaladığı zarfı elinde tutarak, daha aşağı, derine doğru oturup, dizlerini iyice suyun üstüne çıkardı. Küvetin ayağının hemen ötesinde başlayan çini kaplı duvarı bir iki dakika dalgın dalgın seyretti, sonra sabunluktaki sigarasına bir göz attı; onu alıp birkaç deneme nefesi çekti, ama sönmüştü sigara. Aniden, küvet suyunda büyük bir şapırtı çıkararak yerinde doğruldu ve kuru sol elini küvetin kenarından aşağı sarkıttı. Daktilo ile yazılmış bir metin, kapağı üste gelecek şekilde banyo paspasının üstünde duruyordu. Zooey metni paspasın üstünden çekip, olduğu gibi tekneye aldı. Metne kısaca göz attı, sonra da dört yıllık mektubunu, metnin orta sayfalarının arasına, tel zımbanın en sıkı olduğu kısma yerleştirdi. Ardından, su yüzeyinin iki üç santim üstüne çıkmış ve artık ıslanmış olan dizlerinin üstüne dayadı metni ve sayfaları çevirmeye koyuldu. 9. sayfaya geldiğinde, metni bir dergi gibi arkaya doğru katladı ve okumaya ya da incelemeye başladı.

“Rick” rolünün altları, yumuşak uçlu bir kurşun kalemle bastıra bastıra çizilmişti.

TINA (*asık suratla*): Ah sevgilim, sevgilim, sevgilim. Sana pek bir faydam olmuyor, değil mi?

RICK: Böyle söyleme. Asla böyle söyleme, duydun mu?

TINA: Doğru ama. Ben uğursuzum. Korkunç bir uğursuzluk var bende. Ben ortalarda olmasaydım, Scott Kincaid yıllar önce Buenos Aires bürosuna atayacaktı seni. Her şeyi ben mahvettim. (Pencereye doğru gider) Üzümleri mahveden küçük tilkilerden biriyim ben. İşin tuhafı, seçkin, ince biri de değilim. Hiçbir şey değilim. Ben, benim sadece. (Döner) Ah Rick, Rick, korkuyorum. Ne oldu bize? Bizi bulamıyorum artık. Elimi uzatıyorum, hep uzatıyorum, ama biz yokuz işte. Korkuyorum. Korku içinde bir çocuğum ben. (Pencereden dışarı bakar) Bu yağmurdan tiksiniyorum. Bazan yağmurda ölmüş görüyorum kendimi.

RICK (*sakin bir sesle*): Sevgilim, “Silahlara Veda”dan bir cümle değil miydi bu?

TINA (*Hiddetle döner*): Defol burdan. Defol! Ben bu pencereden atlamadan, defol burdan. Duyuyor musun beni?

RICK (*Onu yakalayarak*): Şimdi sen beni dinle. Güzel küçük aptal seni. Seni, şahane, çocuksu, histerik –

Zooey'nin okuması, banyo kapısının dışından seslenen annesinin – müz'ic, yarı-yapıcı sesiyle aniden baltalandı: "Zooey? Hâlâ küvette misin?"

"Evvvet, hâlâ küvetteyim. Neden sordun?"

"Bi dakkacık içeri gelmek istiyorum. Sana bir şey getirdim."

"Küvetteyim anne, Tanrı aşkına."

"Sadece bir *dakka* canım, Allah rızası için. Duş perdesini çekiver."

Zooey, okuduğu sayfaya bir veda bakışı ile baktı. Sonra metni kapattı ve küvetin yanına, yere bıraktı. "Yüce Tanrım," dedi. "Bazan yağınurda ölmüş görüyorum kendimi." Üzerinde kanarya-sarısı diyezler, bemoller ve sol anahtarları çizilmiş kan kırmızı renkte bir naylon perde, tepedeki krom kaplama madeni boruya plastik halkalarla takılmış ve küvetin ayak kısmında toplanmıştı. Zooey, oturduğu yerden öne doğru uzanıp perdeyi küvet boyunca şak diye çekti ve kendini dış dünyaya kapadı. "Tamam. *Tanrım*. Geleceksen gel," dedi. Sesinde belirgin bir aktör yapmacıklığı yoktu; ama, oldukça aşırı bir titreşimle de dolup taşan bir sestti bu; Zooey'nin onu denetlemeye niyeti olmadığına, amansızca "en arka sıradan bile duyulan" bir ses. Yıllar önce "Akıllı Bir Çocuk" programının panelistlerinden biriyken, mikrofonla kendi arasına mesafe koyması için sürekli uyarırlardı Zooey'yi.

Kapı açıldı ve orta irilikte bir kadın olan Bayan Glass, başında saç filesiyle, banyoya süzüldü. Her şart altında kestirilmesi müthiş güç olan yaşı, asıl saç filesi taktığında büsbütün belirsiz oluyordu. Bayan Glass'ın odalara girişi, bedensel olduğu kadar, sözel de olurdu genellikle. "Küvette nasıl böyle kalabiliyorsun, anlamıyorum." Ahfadını banyo sonrası kuranderlerine karşı korumak üzere uzun, çok uzun bir savaş vermiş insanların tavrıyla, kapıyı derhal örttü. "Hiç de sağlıklı bir şey sayılmaz," dedi. "Kaç saattir o küvetin içindesin, biliyor musun? Tam kırkbeş –"

“Söyleme! Bunu bana söyleme Bessie.”

“Ne demek istiyorsun yani, söyleme?”

“Ne dediysem, onu. Bırak da biraz hayal kurayım ve senin dışarda durup dakikaları saydığını düşün – ”

“Kimsenin *dakkaları* filan saydığı yok delikanlı,” dedi Bayan Glass. Beyaz kâğıda sarılmış, altın yaldızlı telle bağlanmış ince uzun, küçük bir paket getirmişti banyoya. Paketin içinde, Hope elması ya da bir musluk parçası büyüklüğünde bir nesne varmış gibiydi. Bayan Glass gözlerini kısıp pakete baktı ve parmaklarıyla altın yaldızlı teli çözmeye çalıştı. Düğüm teslim olmayınca, kadın dişleriyle girişti bu sefer.

Her zamanki ev kılığındaydı – ve bir yazar olan, dolayısıyla da, Kafka çapında bir yazarın bize söylediği gibi, *hoş bir adam olmayan* oğlu Buddy’nin vefat ön ilanı diye adlandırdığı kılık-taydı. Bu kıyafet, geceyarısı mavisi eski-püskü bir Japon kimonosundan oluşmaktaydı esas olarak. Bayan Glass hemen hemen şaşmaz bir biçimde, apartmanın içinde gün boyu bunu giyerdi. Bir muanımayı andıran biçimde katları olan kimono, koyu bir sigara tiryakisi ile amatör bir tamircinin alet-edevatı için depo işlevini de görüyordu: kalça kısmına eklenmiş iki devasa cepte genellikle iki-üç paket sigara, birkaç mukavva otel kibriti, bir tornavida, arka ucu çatallı bir çekiç, bir zamanlar oğullarından birine ait olan bir Yavrukurt çakısı ve emaye birkaç musluk başının yanı sıra yığınla vida, çivi, menteşe ve bilyalı karyola tekerleklerinden oluşan bir takım bulunurdu – ki, bütün bunlar, Bayan Glass’ın, geniş apartman dairesinin içinde dolaşıp dururken hafifçe tangırdamasına yol açardı. Belki on küsur yıldır, her iki kızı da, bu emektar kimonoyu atmak için, sık sık ama başarısız komplolara girişmekteydiler. (Bayan Glass’ın evli kızı Boo Boo, çöp tenekesine gitmeden önce kimonoya kör bir kesici aletle son bir darbe indirilmesinin iyi olabileceği konusunda imarlarda da bulunmuştu hatta.) Bu ambalaj, başlangıçta ne denli Doğulu bir görünüşe kavuşturulmak üzere tasarlanmış olursa olsun, Bayan Glass’ın *chez elle* belli bir gözlemci tipi üzerinde bıraktığı o benzersiz, güçlü etkiden bir milim sapma yaratmazdı. Glass ailesi East Seventy’lerde eski ama, kategorik olarak gözden düşmemiş bir apartman dairesinde yaşıyorlardı; bu

apartmanın nispeten yaşını başını almış hanım sakinlerinin muhtemelen üçte ikisinin kürk mantoları vardı ve bu hanımların hafta arasında güneşli bir sabah binadan çıktıklarından yarım saat kadar sonra Lord & Taylor, Saks ya da Bonwit Teller mağazalarının asansörlerine girip çıkarken görülmeleri en azından akla yakın bir olasılıktı. Belirgin biçimde Manhattan'vari olan bu kesimde Bayan Glass (elbette haylaz bir kız bakışı açısından) hayli içaçıcı bir görüntü sefaletiydi. İlk bakışta, binadan hiç ama hiç çıkmaz gibi görünüyor, ama eğer çıkarsa da, kara bir şala bürünüp, O'Connell Caddesi genel doğrultusunda yürüyerek, biraz önce Black and Tan çetesi tarafından bir liderlik hatası sonucu vurulmuş olan yarı-İrlandalı yarı-Yahudi oğullarından birinin *cesedini* almaya gideceği izlenimini veriyordu.

Zooey'nin sesi birden kuşkuyla yükseldi: "Anne? Ne yapıyorsun orada Allahaşkına?"

Bayan Glass, ambalajı açmış, bir dişmacunu kutusunun üstündeki küçük yazıları okumakla meşguldu. "Lütfen şu ağzını kilitli tutuver," dedi dalgınca. İlaç dolabına doğru yöneldi, lavabonun üstünde, duvara asılı dolabın aynalı kapağını açtı ve tıkabasa doldurulmuş rafları, kendini işine adanmış bir ilaç dolabı bahçıvanının gözüyle – daha doğrusu, ustaca kısılmış gözleriyle – incelemeye aldı. Önünde, aşırı bereketli raflarda bir yığın, deyim yerindeyse, eczacının altın malzemesiyle, teknik olarak daha az özgün birkaç tane de ıvırzıvır duruyordu. Raflarda tentürdiyot, Cıva Merhemi, vitamin kapsülleri, diş ipleri, Anacin, Bufferin, Argyrol, Musterole, Ex-Lax peklik giderici, Magnezyum Sütü, Sal Hepatica, Aspergum, iki Gillette tıraşbıçağı, bir Schick otomatik bıçağı, iki tüp tıraş kremi, siyah beyaz şişko bir kediyi sundurma korkulukları üzerinde uyurken gösteren, kıvrılmış ve biraz da yırtılmış bir fotoğraf, üç tarak, iki saç fırçası, bir şişe Wildroot saç merhemi, bir şişe Fitch Kepek İlacı, etiketsiz küçük bir kutu Vazelin fitili, Vicks Burun Damlası, Vicks VapoRub merhemi, altı kalıp zeytinyağı sabunu, 1946 tarihli bir müzikal komedi ("Call Me Mister") için alınmış üç biletin koçanları, bir tüp tüy giderici krem, bir kutu Kleenex kâğıt mendil, iki denizkabuğu, kullanılmış görünümlü bir ta-

kım zımpara kâğıdı, iki kavanoz yüz temizleme kremi, üç makas, bir tırnak törpüsü, (usta bilyecilerin, en azından bindoküzyüzyirmilerde “Safiye” diye adlandırdığı) lekesiz mavi bir misket, genişlemiş gözenekleri sıkıştırmak için bir krem, bir cımbız, bir kız ya da kadın kol saatinin kayışsız kadranı, bir kutu karbonat, bir kızın oyma lületaşından yapılmış yatılı okul sınıf yüzüğü, bir şişe Stopette – ve ister inanın ister inanmayın, bir yığın şey daha vardı. Bayan Glass seri bir hareketle uzandı, en alt raftan bir nesne aldı ve onu, tenekemsi boğuk bir tangır-tıyla çöp sepetine attı. “Buraya herkesin deli divane olduğu o yeni dişmacunundan koyuyorum senin için,” dedi arkasını dönmeden ve söylediğini yaptı: “O manyak tozu kullanmaktan vazgeçmeni istiyorum. Dişlerinin güzelim minesini alıp götüreceksin. Harika dişlerin var senin. Hiçbir şey yapmazsan hiç olmazsa doğru dürüst – ”

“Kim demiş?” Duş perdesinin ardından, çalkalanan küvet suyunun sesi geldi. “Kim demiş dişlerimin güzelim minesini alıp götüreceğini?”

“Ben dedim.” Bayan Glass, bahçesine son bir eleştirel bakış attı. “Sen lütfen bunu kullanmana bak.” Açılmamış bir Sal Hepatica kutusunu, mala gibi öne uzattığı parmaklarıyla dürtüp, onu aynı sıradaki öteki eczane ıvır zıvırı kutularıyla aynı hiza-ya getirdikten sonra, dolabın kapağını kapadı. Soğuk su musluğunu açtı. “Kim elini yıkadıktan sonra lavaboyu temizlemeden bırakıyor acaba?” dedi haşın bir sesle. “Sözümüne yetişkinlerden oluşan bir aile bu da.” Suyun tazyikini artırdı ve lavaboyu enine boyuna temizledi. “Küçük kız kardeşinle daha konuşmadın herhalde,” dedi ve dönüp duş perdesine doğru baktı.

“Hayır, küçük kız kardeşimle daha konuşmadım. Şimdi şuradan basıp gitmeye ne dersin?”

“Neden konuşmadın?” diye sorguladı Bayan Glass. “Bence hoş değil bu Zooey. Hiç hoş değil. Senden özel olarak rica etmiştim, gidip bakasın ve – ”

“Birincisi Bessie, daha bir saat kadar önce kalktım. İkincisi, dün gece tam iki saat konuştum onunla ve açıkçası onun bugün herhangi birimizle bir halt konuşmak istediğini sanmıyorum.

Üçüncüsü de, bu banyodan hemen basıp gitmezsen, bu kahrolası iğrenç perdeyi yakacağım. Ciddiyim Bessie.”

Bu üç aydınlatıcı noktanın ortasında bir yerde Bayan Glass dinlemeyi bırakmış, oturmuştu. “Telefonu olmadığı için bazan Buddy’yi öldürmek geçiyor içimden,” dedi. “Öyle *liizumsuz* ki. Yetişmiş bir insan nasıl böyle *yaşayabilir* ki – ne *telefon*, ne bir şey. Eğer istediği buysa, kimsenin onun özel hayatına tecavüz etmek istediği filan yok; ama bir *münzevi* gibi yaşamak gerektiğini de hiç sanmıyorum doğrusu.” Huzursuz huzursuz kıpırdandı ve bacak bacak üstüne attı. “Güvenli bile değil bu, Allahaşkına! Bacağını filan kırsa ne olacak, düşünsene. Ormanın ortasında. Devamlı kaygı içindeyim.”

“Öylesin demek? Hangi konuda kaygılanıyorsun? Buddy’nin bacağını kırması konusunda mı, yoksa sen istediğin halde onun telefon almaması konusunda mı?”

“Eğer merak ediyorsan söyleyeyim, *her* iki konuda da, delikanlı.”

“Kaygılanma öyleyse. Vaktini boşa harcama. Öyle aptalsın ki Bessie. Niye bu kadar aptalsın sen? Allah rızası için, Buddy’yi tanımıyor musun? İki bacağı birden kırık, sırtına saplanmış lanet bir *okla* ormanın *otuz* kilometre içinde de olsa, birisi o yokken gizlice içeri sızıp onun meslerini giymeye kalkar diye, sürüne sürüne mağarasına döner o.” Biraz gulyabanimsi de olsa, kısa ve keyifli bir kahkaha koptu perdenin arkasından. “İnan bana. Kahrolası özel hayatına öyle düşkün ki, ormanda filan ölmez o.”

“Kimse ölmekten mölmekten bahsetmedi,” dedi Bayan Glass. Saç filesini gereksiz yere düzeltti azıcık. “Yolun aşağısında yaşayan o insanlara ulaşip onu telefona çağdırtmak için bütün sabah didiştim durdum. Cevap bile vermiyorlar. Ona ulaşamamak insanı kudurtuyor! Seymour’la paylaştıkları eski odadaki o manyak telefonu ordan çıkartsın artık diye kaç kere *yalvardım* ona. *Normal* bir davranış bile değil bu. Sonra, gerçekten bir şey çıktığında ve bir telefona *ihtiyacı* olduğunda da – İnsanı kudurtur. Dün gece iki defa denedim, dört defa filan da bu – ”

“Nedir bu ‘kudurma’ meselesi yahu? Yolun aşağısında yaşayan birtakım yabancılar alesta durup bizim emirlerimizi ni bekleyeceklerdi yani?”

“Kinisenin *alesta* durmasından filan bahseden yok Zooey. Lütfen bu kadar küstah olmamaya çalış, yeter. Belki bilmek istersin diye söylüyorum, o kızcağız hakkında çok endişeliyim. Ve de, bütün bunların Buddy’ye söylenmesi lazım, diye düşünüyorum. Sırf bilmek istersin diye söyleyeyim, böyle bir durumda onunla temasa geçmedim diye beni hiç affetmeyecektir herhalde.”

“Peki öyleyse! Neden komşuları rahatsız edeceğine fakülteyi aramıyorsun? Günün bu saatinde Buddy nas’olsa ininde değildir – biliyorsun bunu.”

“Delikanlı, şu sesini alçaltır mısın lütfen. Karşında sağır yok. Bilmek istersin belki diye söylüyorum, fakülteyi aradını. Bunun hiçbir işe yaramayacağını tecrübelerime dayanarak öğrenmiş bulunuyorum. Masasına mesaj bırakıyorlar sadece, onun da bürosunun *civarına* bile uğradığı yok zaten.” Bayan Glass, yerinden kalkmadan aniden eğilerek ağırlığını öne doğru verdi ve çamaşır sepetinin üstünden bir şey aldı. “Yıkanma çaputun var mı orda?” diye sordu.

“Ona ‘yıkanma bezi’ denir bir kere, ‘yıkanma çaputu’ değil; ve tek isteğim Bessie, bu banyoda tek başıma kalabilmek, Allah kahretsin. Hayatta tek istediğim bu. Burayı gelip geçen tüm şişko İrlanda gülleriyle doldurmak istesem, bunu sana söyledim. Hadi bakalım. Dışarı.”

“Zooey,” dedi Bayan Glass, sabırla. “Şu anda temiz bir yıkanma çaputu *elimde* duruyor. İstiyor musun, istemiyor musun? Lütfen, sadece evet veya hayır de.”

“Aman Allahını! Evet. Evet. *Evvvet*. Dünyada en çok istediğim bu işte. Atıver tepeden.”

“Tepeden filan *atmayacağım* onu, sana uzatacağım. Bu ailede her şey atılır zaten.” Bayan Glass yerinden kalktı, duş perdesine doğru üç adım attı ve bedensiz bir elin uzanıp yıkanma bezini almasını bekledi.

“Binlerce teşekkür. Şimdi lütfen burayı boşalt bakalım. Beş kilo kadar kaybettim zaten.”

“Buna hiç *şaşmadım*! Orda o küvetin içinde resmen morarana kadar oturuyorsun, sonra da – *Bu* da nesi?” Bayan Glass muazzam bir dikkatle eğildi, kendisi banyoya girişini yapma-

dan önce Zooey'nin okumakta olduğu metni aldı. "Bay LeSage'ın gönderdiği yeni metin mi bu?" diye sordu. "Hem de *yerde* ha?" Sorusuna yanıt alamadı. Sanki Havva, o güzelim çapasını yağmur altında nasıl bırakabildiğini sormuştu Kabil'e. "Bir *oyun metnini* koymak için harika bir yer seçmişsin doğrusu." Metni pencereye doğru götürdü ve özenle radyatörün üstüne yerleştirdi. Sonra da, ıslanmış mı diye bakarmışçasına, incelemeye koyuldu onu. Pencerenin perdesi aşağıya doğru çekilmişti – Zooey, bütün küvet okumasını tepedeki üç ampullü aydınlatma donanımının ışığında yapmıştı – ama azıcık sabah ışığı perdenin altından süzülerek, metnin kapak sayfasını aydınlatmaktaydı. Bayan Glass, başlığı daha iyi okumak için başını bir yana eğerken, aynı anda da kimonosunun cebinden "king-size" bir sigara paketi çıkardı. "Bir Güz Gezginidir Yürek," diye okudu, yüksek sesle düşünerek. "Alışılmamış bir Başlık."

Duş perdesinin ardından gelen cevap azıcık gecikmeli, ama haz doluydu. "Neymiş neymiş? Nasıl bir başlıkmış bakayım?"

Bayan Glass gardını almıştı bile. Geri geri gitti ve, elinde yanmış sigarası, yeniden yerine oturdu.

"Alışılmamış dedim. Güzel filan demedim, onun için sakın –"

"Oo, maaşallah. Bessie yavrum, sahiden şık bir numarayı senin gözünden kaçırabilmek için sabahın köründe ayaklanmak gerek. Peki, *senin yüreğin* ne, bunu biliyor musun Bessie? Yüreğinin ne olduğunu bilmek ister misin? *Senin yüreğin* Bessie, bir güz garajı. Şöyle çarpıcı bir başlık olarak bu nasıl, ha? Tanrım, pek çok insan – pek çok *cahil* insan – bu ailede şu kahrolası edebiyata sadece Seymour'la Buddy'nin bulaştığını sanıyor. Ben bir dakika oturup düşündüğümde, bütün o duyarlı düzyazıları, garajları filan *düşiündüğümde*, her günümü nasıl boşa harcadığımı –"

"Tamam delikanlı, tamam," dedi Bayan Glass. Televizyon oyunlarının başlıkları konusundaki zevki, ya da estetik anlayışı ne olursa olsun, en küçük ve yegane yakışıklı oğlunun her kabadayılık taslayışmda, biraz ters de olsa, uzmanca bir haz parıltısı belirirdi gözlerinde – bir pırıltıdan fazlası değil, ama bir pırıltı

işte. Banyoya girdiği andan itibaren yüzünde taşımakta olduğu genel bezginlik ve düpedüz özel kaygı ifadesinin yerini bir saniyenin binde biri kadar bir süre için bir pırıltı aldı. Ancak, Bayan Glass neredeyse aynı anda yeniden savunmaya geçti: “Nesi varmış bu başlığın? Hakkaten alışılmamış bir şey işte. Ya sen? Sen hiçbir şeyin alışılmamış veya güzel olabileceğini düşünmezsin ki zaten! Senin bir kere bile şey dediğini – ”

“*Ne? Kimi* ne demezmiş? Tam olarak neymiş bakalım benim güzel bulmadığını?” Perdenin ardında küçük bir soluğan dalganın fışirtısı duyuldu, sanki adamakıllı hınzır bir kaplumbağa birden oynaşmaya dalmış gibi. “Bak şişko, ırkım, inancım, dinini hakkında ne söylersen söyle, ama güzelliğe karşı duyarsız olduğumu söyleme sakın. Bu benim zayıf noktam; sakın aklından çıkarma. Benim için her şey güzel. Bana bir pembe gurub göstermeye kalk, Allah canımı alsın elim ayağım tutulur. *Ne* gösterirsen göster. Al sana ‘Peter Pan’. Peter Pan’da daha perde kalkmadan, o kahrolası gözyaşlarına boğulurum namussuzun. Ve sen de tutmuş, benim– ”

“Off, kes ‘sesini,’” dedi Bayan Glass, dalgın dalgın. İçini kocaman çekti. Ardından, yüzünde gergin bir ifadeyle, sigarasından derin bir nefes çekti ve, dumanını burnundan koyveririrken, konuştu – daha doğrusu, patladı: “Off, şu çocukcağızla ne yapacağımı bir bilseydim n’olurdu sanki!” Derin bir nefes aldı. “Tamamen *çaresiz* durumdayım.” Duş perdesine röntgen gibi bir bakış fırlattı. “Senden de zerrece hayır yok. Zerrece! *Baban*, böyle bir konuda *ağzını* bile açmaktan kaçınır. Bilirsin! Elbette o da endişe içinde – bunu yüzünden okuyorum – ama hiçbir şeyle yüzleşmeye gelmez ki.” Bayan Glass’ın dudakları gerildi. “Onu tanıdığım günden beri hiçbir şeyle yüzleşmedi. *Tuhaf* ya da *tatsız* bir şey mi oldu, hemen açsın radyoyu, salağın teki de başlasın şarkıya, ona göre her şey sütlimandır artık.”

Tecrit hücresinde oturup duran Zooey tek bir kahkahayla kükredi oradan. Her zamanki gülüşünden zor ayırdedilir bir kahkahaydı bu, ama bir fark da *vardı* arada.

“Ama öyledir o!” diye ısrar etti Bayan Glass, hiç gülmeden. Öne doğru kaykıldı. “Hakkaten ne düşündüğümü bilmek ister misin?” diye sordu. “*İster* misin?”

“Bessie, Allahaşkına. Nas’olsa söyleyeceksin. Onun için, ne fark eder benim – ”

“Bence, hakkaten – yani, *bak* şimdi – bence hakkaten sizi, bütün çocuklarını, yeniden radyoda duymayı umuyor o. Bak, ciddi-yim, hakkaten.” Bayan Glass derin bir nefes daha aldı. “Babanız ne zaman, ama ne zaman radyoyu açsa, hakkaten “Akıllı Bir Çocuk” programını bulacağını umuyor bence ve hepinizin *teker teker* soruları cevaplamanızı bekliyor gene.” Dudaklarını sımsıkı kapattı ve, farkında olmadan, ek bir vurgulama için durakladı. “Yani hepinizi,” dedi ve duruşunu aniden düzeltti azıcık. “Seymour’la Walt dahil.” Sigarasından kısa ama yoğun bir nefes çekti.

“Tamamen geçmişte yaşıyor. Ama tamamen. *Televizyon* bile seyrettiği yok, eğer senin bir oyunun yoksa. Gülme Zooey. Komik değil bu.”

“Kim gülüyor, Allahaşkına?”

“Doğru söylüyorum! Franny’ye gerçekten bir şeyler olduğu hakkında en ufak bir fikri yok. En ufak ama! Dün gece onbir haberlerinin hemen ardından bana ne sorsa beğenirsin? Franny bir mandalina ister miymiş acaba! Çocukcağz orda yatıp duruyor, böö desen saatlerce hüngür hüngür ağlıyor, kendi kendine Allah bilir neler mırıldanıp duruyor, baban da kalkmış soruyor, acaba bir *mandalina* ister miymiş. Onu oracıkta öldürebilirdim. Baban bir kere daha – ” Bayan Glass konuşmasını kesti. Duş perdesine baktı. “Komik olan ne?” diye sordu.

“Hiç. Hiç, hiç, hiç. Mandalinayı sevdim de. Pekâlâ, başka kim sana hiç yardımcı olmuyormuş bakayım? Ben. Les. Buddy. Peki başka? İçini dök bakayım bana Bessie. Ketun olma. Bu ailenin bütün sorunu bu işte: Olup bitenleri fazlasıyla içinizde tutuyoruz.”

“Aman, bir koltuk değneği kadar komiksin hani delikanlı,” dedi Bayan Glass. Boşta kalmış bir tutam saç, filesinin lastiğinin altına sokmaya uğraştı bir an. “Off, Buddy’yi o manyak telefonun başına bir iki dakika getirtebilseydim *ne* olurdu sanki. Bütün bu garipliği *bilmesi* gereken tek insan o halbuki.” Gözle görülür bir buruklukla düşündü. “Durur durur, hepsi birden gelir zaten.” Sigarasının külünü, çukurlaştırdığı sol avucuna

silkti. “Boo Boo ayın *onuna* kadar dönmeyecek. Waker’ı nasıl *yakalayacağımı* bilsem bile, bunu ona söyleyemem, ödüm kopar. Ömrümde böyle aile görmedim. Ciddi söylüyorum. Bütün çocuklar, hepiniz sözümona *akıllı uslu* insanlarsınız ve kartlar masaya açıldığında hiçbirinizden en ufak hayır yok. Hiçbirinizden. Artık biraz nıdem bulanıyor bütün bu –”

“Ne kartları Allahaşkına? Hangi kartlar ne zaman açıldığında? Ne yapalım istiyorsun Bessie? Gidip Franny’nin hayatını onun adına biz mi yaşayalım?”

“Hadi bakalım, kes artık şunu! Kimsenin onun *hayatını* yaşamasından bahseden kim? Ben sadece birisinin o salona gitmesini ve ne olup bittiğini öğrenmesini istiyorum; benim istediğim bu işte. O çocukcağz ne zaman okuluna dönüp ders yılını tamamlamayı düşünüyor, onu öğrenmek istiyorum sadece. Ne zaman midesine azıcık *besleyici* bir şey koymaya niyetlenecek, onu öğrenmek istiyorum sadece. Cumartesi gecesi eve döndüğünden beri ağzına neredeyse lokma koymadı bu kız – lokma! İstedim ki – daha yarım saat bile olmadı – ona güzel bir tavuk suyu çorba içireyim dedim. Tam iki yudum aldı ve *tama-*am. Ona dün ne yedirebildiysem artık, onları da *çıkardı* mı sana, neredeyse hepsini.” Bayan Glass’ın sesi, hani yeniden yükleme yapmaya yeterli bir süre için kesildi. “Belki daha sonra bir cheeseburger yerim, dedi. Bu *cheeseburger* de neyin nesi? Anladığım kadarıyla, kızcağz bütün sömestri cheeseburger ve kola ile geçirmiş hemen hemen. Bildiğim *bir* şey varsa o da şu: Bu çocukcağz kadar zayıf düşünmüş bir genç kızı, şey bile olmayan yiyeceklerle besleyeceğimi sanan varsa, kesinlikle – ”

“Tamam işte, doğru yöntem bu! Ya tavuk suyu çorba ya da hiçbir şey. İşte ayağını yere basmak diye buna derim ben. Kızcağz bir sinir krizi geçirmeye azmetmişse, biz de onun bu krizi rahat huzur içinde geçirmemesini sağlayabiliriz en azından.”

“Bu kadar *küstahlaşma* bakalım delikanlı – Hay, şu senin sivri dilinden! Belki *öğrenmek* istersin diye söylüyorum, o çocukcağ’zın bünyesine soktuğu cinsten yiyeceklerin bütün bu garip durumla epey ilgili olmaması hiç de imkânsız değil bence, anladın mı? Daha *çocukken* bile, sebzesini ya da onun için *faydalı* olan şeyleri yedirebilmek için nerdeyse zorlamak gerekirdi onu.

Sen ne dersen de – bedenini yıllar yılı suistimal edip duramazsın sonsuza kadar.”

“Tamamen haklısın. Tamamen haklısın. Meselenin kahrolası özüne öyle bir parmak basıyorsun ki, insanın nutku tutuluyor doğrusu. Bak, tepeden tırnağa ürperdim... Tanrım, bana ne biçim esin veriyorsun. Yüreğimi yakıp tutuşturuyorsun Bessie. Ne yaptığını biliyor musun? Ne yaptığının farkında mısın? Bütün bu lanet olası meseleye yepyeni, Tevradi bir bakış açısı getirmiş bulunuyorsun. Üniversitede İsa’nın Çarmıha Gerilişi konusunda dört ödev hazırladım – hatta beş – ve bunların her biri neredeyse deliye döndürdü beni kaygıdan, çünkü her seferinde bir şeyi eksik bıraktığımı düşünüyordum. Şimdi buldum bu eksikliği ne olduğunu. Her şeyi apaçık görüyorum şimdi. İsa’yı *tamamen* farklı bir ışıktaki görüyorum. Onun o sağlıklı fanatizmini. O hoş, sağlıklı, tutucu, vergilerini ödeyen Ferisilere yaptığı kabalıkları. Uff, amma heyecanlı! O yalın, doğrucu, mutaassıp yaklaşımınla Bessie, tüm İncil’in eksik kalan kilit noktasını çözüverdin sen: *Yanlış beslenme*. İsa cheeseburger ve kola ile besleniyordu. Hatta, bilebildiğimiz kadarıyla, aynı beslenmeyi muhtemelen kitle – ”

“*Hadi kes artık,*” diye müdahale etti Bayan Glass, sakın ama tehlikeli bir sesle. “Of, şu ağzına bir çocuk bezi bağlamak isterdim!”

“Yaa, bak sen. Ama ben kibar bir banyo sohbeti yapmak istiyordum sadece.”

“Aman ne *komiksin*. Amman ne komik! Maalesef şu var ki delikanlı, senin küçük kız kardeşine tam da Rabbimiz Hazreti İsa’ya tam baktığım gibi bakıyorum ben. Garip bir insan olabilirim, ama böyle bakıyorum işte. Rabbimiz İsa ile fazla dini kitaplar vesaire okuyarak çökmüş, yıpranmış bir küçük üniversiteli kızcağız arasında herhangi bir benzerlik göremiyorum nendense! Kardeşini benim kadar tanıyor sundur mutlaka – ya da tanımış *olman* gerek. Müthiş etki altında kalabilen biridir o ve hep öyle olmuştur, sen de bunu gayet iyi bilirsin.”

Banyoda bir an için garip bir sessizlik oldu.

“Anne? Hâlâ orda mısın? Orada, elinde yaklaşık beş yanık sigarayla oturup durduğuna dair korkunç bir his var içimde.

Öyle mi?" Zooey bekledi. Ne var ki, Bayan Glass, cevap vermeyi seçmedi. "Orada öylece oturup durmanı istemiyorum Bessie. Bu Allahın belası küvetten çıkmak istiyorum.... Bessie? Beni duyuyor musun?"

"Duyuyorum, duyuyorum," dedi Bayan Glass. Yüzünden yeni bir kaygı dalgası geçip gitmişti. Huzursuz bir edayla sırtını dikleştirdi. "Kızcağız o manyak Bloomberg'i de kanepede koy-nuna almış yatıyor," dedi. "Sağlıklı bile değil bu." Görkemli bir biçimde içini çekti. Birkaç dakikadır, çukurlaştırdığı sol elinde tutuyordu sigarasının küllerini. Şimdi, ayağa kalkmak zorunda kalmaksızın, uzandı ve külleri çöp sepetine boşalttı. "Ne yapmam gerektiğini bilmiyorum," diye beyanda bulundu. "Bilmiyorum işte, o kadar. Evin altı üstüne gelmiş durumda. Badanacılar onun odasını bitirdiler hemen hemen, şimdi öğle yemeğinin hemen ardından salona geçmek isteyecekler. Kızı uyandırayım mı, n'apayım bilemiyorum. Nerdeyse hiç gözünü kırpmadı. Resmen aklımı kaçıracağım. Bu daireye badanacıları getirtmek için bir dakika boş zamanı kaç yıldır bulamadım, biliyor musun sen? Nerdeyse yir –"

"Badanacılar! Oo! Şafak söküyor. Badanacıları tamamen unutmuşum. Bak, onları neden buraya çağırmadın? *Burda çok* yerimiz var. Ne biçim bir evsahibi olduğumu düşünecekler şimdi, şey yaparken onları banyoya davet etmedim diye –"

"Bir saniye susar mısın delikanlı. Düşünüyorum."

İtaat edermişçesine, Zooey birdenbire yıkanma bezini kullanıma soktu. Epey bir süre, bezin belli belirsiz hışırtısı, banyodaki tek sestti. Duş perdesine iki üç metre mesafede oturan Bayan Glass, küvetin yanısıra uzanan mavi çinili zemine gözlerini dikip durdu. Sigarası, son santimetresine kadar yanmıştı. Bayan Glass sigarayı sağ elinin iki parmağının uçlarında tutuyordu. Şurası açıktı ki, bu sigara tutuşu, omuzlarında görünmez bir Dublinli şalını taşıdığı konusunda insanın edindiği ilk, güçlü (ve hâlâ pekâlâ geçerli) izlenimi bir tür edebiyat cehennemine göndermeye elverişliydi. Parmakları olağanüstü uzun ve – çok genel bir ifadeyle, insanın orta irilikte bir kadının parmaklarından beklemediği kadar – biçimli olmakla kalmıyor, o halleriyle imparatoriçelere özgü bir titreşimi de ortaya

koyuyorlardı sanki; tahtından indirilmiş bir Balkan kraliçesi ya da emekliye ayrılmış bir saray gözdesi ancak, böylesine zarif bir titremeye sahip olabilirdi. Dublinlilere özgü kara şal motifiyle tezat oluşturan tek şey de bu değildi ayrıca. İnsana, doğrusu kaşlarını kaldırtacak bir olay da, Bessie Glass'ın, hangi ölçüye vurursanız vurun güzel olan bacaklarıydı. Bir zamanlar enikonu tanınmış bir halk güzelinin, bir vodvilcinin, bir dansçının, uçuş uçuş bir dansçının bacaklarıydı bunlar. Şimdi, Bessie Glass banyo paspasına gözlerini dikip oturmuşken, sol bacak sağ bacağın üstüne atılmıştı, yıpranmış havlu kumaştan terliği de, öne uzanan ayaktan her an düşecekmiş gibi duruyordu. Ayaklar olağanüstü küçüktüler ve, işin herhalde en şaşırtıcı yanı olarak, baldırlar hâlâ sımsıkıydılar ve besbelli ki, asla varisli olmamışlardı.

Bayan Glass'tan, birdenbire, alışılmış olandan çok daha derin – neredeyse yaşama gücünün bir parçası gibi görünen – bir iç çekiş duyuldu. Kadın ayağa kalktı, sigarasını lavaboya götürdü, soğuk suyla ıslattı onu, sönmüş izmariti çöp sepetine atıp yeniden yerine oturdu. Kendisine yaptığı iç gözlem büyü-sü, sanki yerinden hiç kalkmamış gibi, bozulmadan öylece duruyordu.

“Yaklaşık üç saniye içinde burdan çıkıyorum Bessie! İşte sana açık bir uyarı. Konukseverliğimizi kötüye kullanmayalım dostum.”

Gözlerini yeniden mavi banyo paspasına dikmiş olan Bayan Glass, bu “açık uyarı” karşısında başını dalgın dalgın salladı. Ve o anda, Zooey onun yüzünü, özellikle de gözlerini görmüş olsaydı, hiç de laf olsun diye değil, aralarında geçmiş olan konuşmada kendine düşen payı – daha ılımlı, daha yumuşak hale getirmek için – geri alma, yeniden kurma ya da yeniden düzenleme konusunda güçlü bir dürtü duyabilirdi. Öte yandan, böyle bir dürtü duymayabilirdi de. 1955'te Bayan Glass'ın yüzünden, özellikle de o devasa mavi gözlerinden, görünüşte haklı ve makul bir ifade çıkarmak, adamakıllı tehlikeli bir işti. Bir zamanlar, birkaç yıl önce, oğullarından ikisinin öldüğünü, bunlardan birinin (en sevgili, en karmaşık kalibresi olan, en iyi huylu oğlunun) intihar ederek, birinin de (gerçekten kaygısız

tek oğlunun da) İkinci Dünya Savaşında öldüğü haberini (ya insanlara ya da banyo paspasına) yalnızca Bayan Glass'ın gözleri verebilirken – bir zamanlar, böyle olayları yalnızca Bessie Glass'ın gözleri, ne kocasının ve ne de hayattaki yetişkin çocuklarından herhangi birinin, bırakın bunları hazmetmeyi, bu gözlere bakmaya dahi katlanamayacağı bir belagatle ve görünürde bir ayrıntı düşkünlüğü ile rapor edebilirken, şimdi, 1955'te, Bessie Glass aynı dayanılmaz Kelt donanımını, yeni çırağın kuzu budunu akşam yemeğine yetiştiremediği ya da tanınmamış bir Hollywood yıldız adayının evliliğinin çatırdadığı yolunda bir haberi, hem de genellikle giriş kapısında, çitlatmak için kullanma eğilimindeydi.

Bayan Glass birden yeni bir king-size sigara yaktı, ondan bir nefes çekti, sonra da ayağa kalktı, dumanı dışarı vererek. “Bir dakikada dönerim,” dedi. Bu bildirim, masum bir biçimde, bir vaadi andırıyordu. “Çıkarken banyo paspasını kullanıver lütfen,” diye ekledi. “Oraya onun için konmuş.” Banyodan çıktı ve ardından kapıyı sıkıca örttü.

Sanki Queen Mary transatlantiği, derme çatma bir yüzer havuzda günlerce kaldıktan sonra, diyelim Walden Pond'dan, girdiği gibi aniden ve ters bir biçimde çıkıp gitmiş gibiydi. Duş perdesinin ardında Zooey, sanki kendi küçük teknesi Queen Mary'nin dümen suyunda tehlikeli bir biçimde yana yatıp sürükleniyormuş gibi, birkaç saniye için gözlerini kapattı. Sonra, duş perdesini çekip kapalı kapıya gözlerini dikti. Ağırlıklı bir bakıştı bu ve büyük bölümünü de rahatlama oluşturmuyordu aslında. Başka şeylerin yanı sıra, çok da çelişmeli olmayan bir biçimde, özel hayatı konusunda titiz olan, ama özel hayatına bir kere tecavüz edildi mi, tecavüz edenin öyle pat diye kalkıp gitmesini pek onaylamayan birinin bakışıydı da.

Aradan beş dakika ya geçmiş ya geçmemişti ki, Zooey, saçlarını ıslak ıslak taramış, ayağına parlak siyah şalvar gibi bir kemersiz pantolon geçirmiş, çıplak omuzlarına da bir yüz havlusu atmış, lavabonun önünde yalınayak duruyordu. Bir tıraş-öncesi âyini daha şimdiden yürürlüğe konmuştu bile. Pencerenin panjuru yarı yarıya yukarı kaldırılmıştı; buhar çıksın ve aynaların buğu-

su gitsin diye banyo kapısı aralık bırakılmıştı; bir sigara, yakılıp ondan bir nefes çekildikten sonra, ilaç dolabı aynasının altındaki buzlu camdan çıkma rafın üzerinde kolayca alınabilecek bir yere yerleştirilmişti. Halihazırda Zooey, tıraş fırçasının ucuna tıraş kremi sıkma işlemini yeni bitirmiş durumdaydı. Krem tüpünü, kapağını kapatmadan, arkadaki emaye zemine, gözünden uzak bir yere koydu. Elinin ayasını ilaç dolabının aynasının yüzünde bir aşağı bir yukarı gıcırdatarak gezdirip, bugünün büyük bir bölümünü sildi. Sonra da, yüzünü sabunlamaya girişti. Sabunlama tekniği, fiili tıraş olma tekniği ile özünde tıpatıp aynı olmakla birlikte, adamakıllı olağandıydı. Yani, yüzünü sabunlarken aynaya baktığı halde, fırçasının ne yönde hareket ettiğini izlemiyor, onun yerine, doğrudan doğruya kendi gözlerine bakıyordu, sanki gözleri tarafsız bölgeymiş, yedi-sekiz yaşından beri narsisizme karşı verdiği özel savaşta iki cephe arasında kalmış sahipsiz araziymiş gibi. Bunca zaman sonra, yirmibeş yaşına geldiğinde, bu küçük savaş hilesi büyük ölçüde reflekslere dayalı bir şey haline gelmiş olmalıydı artık; tıpkı, tecrübeli bir beyzbol oyuncusunun, kale tahtası üzerinde, çivili ayakkabılarına sopasıyla gerekli gereksiz tık tık vurması gibi. Yine aynı şekilde, daha birkaç dakika önce, saçını tararken, bu tarama işini aynadan asgari yardım görerek yapmıştı. Ondan önce de, boy aynasının önünde, aynaya bir göz dahi atmadan kurulanmayı başarmıştı. Yüzünü sabunlamayı henüz bitirmişti ki, annesi onun tıraş aynasında birdenbire beliriverdi. Kadın kapının eşiğinde, Zooey'den bir birbuçuk metre ötede, bir eli kapı kulpunda öylece durdu – banyoya yeniden tam bir giriş yapmadan önce düzmece bir duraklama portresiydi bu.

“Oo! Ne hoş, ne şirin bir sürpriz bu böyle!” dedi Zooey, aynaya doğru. “Buyursunlar, buyursunlar!” Güldü, ya da o kükremesini saldı ortalığa, sonra da ilaç dolabını açıp tıraş takımını aldı.

Bayan Glass, düşünceli düşünceli ilerledi. “Zooey ...” dedi. “Düşünüyordum da.” Onun alışılmış yerleşme düzeni, Zooey'nin hemen solunda kalıyordu. Kadın yerine oturmaya girişti.

“Oturma oturma! Önce seni gözlerimle bir içeyim de öyle,” dedi Zooey. Küvetten çıkmak, pantolonunu giymek ve saçını ta-

ranak, onu neşelendirmişti anlaşılan. “Küçük kilisemizde pek konuğumuz olmuyor her zaman; olduğunda da, kendilerini şey hissetmeleri için elinizden – “

“Bir saniye susuver lütfen,” dedi Bayan Glass sertçe, yerine otururken. Bacak bacak üstüne attı. “Düşünüyordum da. Sence Waker’ı yakalamaya çalışmak bir işe yarar mı acaba? Ben, *yaramaz* diye düşünüyorum şahsen, ama sen ne dersin? Yani bence kızcağ’zın papaza filan değil de, iyi bir psikiyatriste ihtiyacı var, ama *yanılıyor* da olabilirim.”

“Yo, hayır. Hayır hayır. *Yanılmıyorsun*. Senin yanıldığını hiç görmedim, Bessie. Elindeki olgular her zaman ya yalandır ya da abartılı, ama yanılmak, yo yo, sende bu asla görülmemiştir.” Zo-oey, büyük bir keyifle tıraş bıçağını ıslattı ve tıraşa başladı.

“Zo-oey, sana *soruyorum* – soytarılığı keser misin artık lütfen. Waker’la temasa geçeyim mi sence, yoksa geçmeyeyim mi? Şu Piskopos Pinchot mudur nedir, onu arayabilirim, o da en azından nereye telgraf çekebileceğimi söyler herhalde, Waker hâlâ manyak geminin tekindeyse tabii.” Bayan Glass öne uzandı ve metal çöp sepetini kendine doğru çekip, beraberinde getirdiği yanmış sigara için kül tablası olarak kullanmaya başladı. “Telefonda onunla konuşmak ister mi diye Franny’ye sordum,” dedi. “Yakalayabilirsem tabii.”

Zo-oey bir an tıraş bıçağını sudan geçirdi. “Franny ne dedi?” diye sordu.

Bayan Glass, sağ tarafa doğru küçük bir kaçış hareketiyle oturma pozisyonunu değiştirdi. “*Kimseyle* konuşmak istemediğini söylüyor da.”

“Aa. Ama biz ondan daha iyisini biliyoruz tabii, di mi? Böyle apaçık bir cevabı elimiz kolumuz bağlı kabul edecek halimiz yok ya?”

“Bilmek istersin diye söylüyorum delikanlı, bugün o çocukcağızdan herhangi bir cevabı kabul edecek değilim,” dedi Bayan Glass, kuvvetlerini yeniden seferber ederek, Zo-oey’nin köpüklü profiline hitap etti. “Odanın birinde yatıp kırksekiz saat ağlayan ve kendi kendine *mırıldanıp* duran bir kızcağızın varsa, ayaklarına gidip *cevap* filan dinlemezsin.”

Zo-oey yorum yapmadan tıraşını sürdürdü.

“Lütfen sualıme cevap ver. Sence, Waker’la temas etmek için uğraşayım mı, uğraşmayayım mı? Açıkçası, *korkuyorum* bunu yapmaya. Papaz mapaz, ama öyle duygusal ki. Waker’a herhalde *yağmur* yağacak desen, gözleri doluverir.”

Zooey, bu sözlerden duyduğu keyfi, gözlerinin aynadaki aksiyile paylaştı. “Senden hâlâ umutluyum Bessie,” dedi.

“Valla, Buddy’yi telefonun başına getirtemiyorsam ve sen bile yardım etmiyorsan, ben *bir* şeyler yapmak zorunda kalacağım sonunda,” dedi Bayan Glass. Muazzam kaygılı bir suratla, uzunca bir an orada oturup sigarasını tüttürdü. Ardından: “Bu sırf Katolikçe bir şey olsaydı, ya da öyle bir şey işte, kendim de ona yardımcı olabilirdim. *Her* şeyi de unutmadım ya. Ama çocuklar, hiçbiriniz Katolik olarak yetiştirilmediniz ve benim de hakkaten hiç anlamadığım – ”

Zooey onun sözünü kesti. “Anlamıyorsun,” dedi, köpük içindeki suratını annesine çevirerek. “Anlamıyorsun. Hiç anlamıyorsun. Sana dün gece de söyledim bunu. Franny’nin bu dalgasının mezheplerle kesinlikle ilgisi yok.” Jiletini suya sokup çıkardı ve tıraşına devam etti. “Bu konuda ne diyorsam, bana inan lütfen.”

Bayan Glass, sanki Zooey bir şeyler daha söyleyecekmiş gibi, onun profiline yoğun bir ısrarla baktı, ama o bir şey demedi. Sonunda, Bayan Glass içini çekti ve: “O korkunç Bloomberg’i kızcağızın kanepesinden çıkarabilsem, bir süre için ner’deyse rahat edecektim birazcık. Bu *sağlıklı* bile değil canım.” Sigarasından bir nefes çekti. “Badanacıları ne yapmam gerektiğini de *bilmiyorum* işte. Şu saniyede bile Franny’nin odasını *ner’deyse* bitirmiş durumdalar ve salona geçmek için de başımın *etini* yerler artık.”

“Biliyorsun, bu ailede hiçbir sorunu olmayan bir tek ben varım,” dedi Zooey. “Neden biliyor musun peki? Çünkü, ne zaman içim sıkılsa, veya ne zaman *kafamı* karışsa, ne yaparım, hemen bir iki kişiyi buraya banyoya davet ederim ve – valla, sorunları birlikte çözüveririz, hepsi bu işte.”

Bayan Glass, Zooey’nin sorun çözme yöntemine kafayı takacakmış gibi bir havaya girmek üzereydi sanki ama bugün onun her türlü eğlenme biçimini bastırıp bir kenara itme günüydü. Bir an için Zooey’e dikti gözünü, sonra yavaş yavaş, yeni bir bakış

belirdi gözlerinde: Becerikli, kurnaz ve azıcık da umutsuz bir bakış. “Biliyor musun, senin sandığın kadar aptal değilim, delikanlı,” dedi. “Çocuklar, siz hepiniz öyle *ketumsunuz* ki. Mutlaka bilmek istiyorsan söyleyeyim, bütün bu olup bitenler hakkında senin sandığından çok daha fazlasını biliyorum maalesef.” Söylediklerinin altını çizmek için dudaklarını sımsıkı kapatıp, kimonosunun kucağından birkaç hayali tütün kırıntısını süpürdü. “Bilmek istersin diye söylüyorum, bütün bu belanın *kökiinde*, Franny’nin dün bütün gün evin içinde gezdirdiği o küçük kitabın yattığını bilmekteyim maalesef.”

Zooey dönüp ona baktı. Sırıtiyordu. “Nerden anladın?” dedi.

“Nerden anladığımı *boşver* şimdi,” dedi Bayan Glass. “İlla öğrenmek istiyorsan söyleyeyim, Lane *birkaç* kere aradı burayı. Franny için *müthiş* endişeli.”

Zooey tıraş bıçağını sudan geçirdi. “Lane de kim yahu?” diye sordu. Yanılmaya imkân yoktu: Arada sırada bazı insanların ilk isimlerini bildiğini itiraf etmeye yanaşmayan hâlâ çocuğu bir adamın soracağı bir soruydu bu.

“Onun kim olduğunu gayet iyi biliyorsun, delikanlı,” dedi Bayan Glass, sözlerini vurgulayarak. “Lane *Coutell*. Bütün yıl Franny’nin erkek arkadaşı oydu. Benim bildiğim, en az altı kere karşılaştın onunla, o yüzden, kim olduğunu bilmiyormuş gibi yapma sakın.”

Zooey, kendisinininki de dahil, herhangi bir yapmacıklığın açığa çıkarıldığını görmekten açıkça keyif duyuyormuş gibi, sahici bir kahkaha kükremesi patlattı. Hâlâ büyük keyif içinde, tıraşına devam etti. “‘Franny’nin genç erkeği’ diyeceksin,” dedi, “‘erkek arkadaşı’ değil. Neden bu kadar eski kafalısın Bessie? Ha, neden?”

“Boşver şimdi benim eski kafalılığımı. Şunu bilmende yarar olabilir ki, Franny eve döndüğünden beri Lane beş-altı kere aradı onu: Bu sabah, sen daha *kalkmamıştın* bile, iki kere aradı. Çok tatlı bir çocuk, ayrıca Franny için *müthiş* endişe ve *kaygı* duyuyor.”

“Tanıdığımız bazı insanlar gibi değil demek, ha? Valla, seni hayal kırıklığına uğratmak istemem ama o herifle saatlerce otur-

dum ve hiç de tatlı filan değil. Sevimli çocuğu oynayan bir şarlatan. Bu arada, birileri benim jiletimle koltukaltlarını veya o lanet bacaklarını tıraş etmiş. Ya da *düşürmüştü* onu. Aletin kafası iyice – ”

“Kimse senin jiletine dokunmadı delikanlı. Niye sevimli çocuğu oynayan bir şarlatanmış, sorabilir miyim?”

“Niye mi? Öyle çünkü. Herhalde bu numarası sökmüştür de ondan. Sana bir tek şey söyleyebilirim. Franny için endişeleniyorsa, senle bahse girerim, en adice sebepler yüzündendir. Endişeleniyordur, çünkü muhtemelen o Allahın belası futbol maçı bitmeden stadı terk etmek zorunda kalmak ona koymuştur – endişeleniyordur, çünkü bunun ona koyduğunu muhtemelen belli etmiştir ve Franny’nin de bunu fark edecek kadar zeki olduğunu biliyordur. O piç kurusu Franny’yi bir taksiye atıp trene bindirdikten sonra acaba birinci devre bitmeden maça dönebilir miyim diye düşünmediyse, ben de ne olayım.”

“Off, senle konuşmak imkânsız! Kesinlikle imkânsız. Niye konuşmaya kalkıyorum, onu da bilmiyorum ya. Tıpkı Buddy gibisin sen de. Herkesin her şeyi belli bir *sebeple* yaptığını düşünürsün. Sence pis, bencilce bir sebebi yoksa, kimse kimseyi aramaz.”

“Tam üstüne bastın – on vak’adan dokuzu böyledir. Lane denen bu yenilip yutulmaz herif de bir istisna değil, inan bana. Bak, bir gece Franny dışarı çıkmak için hazırlanırken herifle yirmi lanet dakika boyunca konuştum ve sana söylüyorum, kocaman bir sıfır o.” Zooey, tıraş bıçağının hareketini durdurup düşündü. “Ne halt anlatıyordu bakayım? Pek *cazip* bir şeydi. Neydi yahu? ... Ha, tamam. Tamam. Meğerse, çocukken her hafta benimle Franny’yi radyoda dinlermiş – ve piç kurusu neyin peşindeydi biliyor musun? Franny hesabına *beni* şişiriyordu herif. *Sırf* kendini bana sevdirmek ve bir de o parlak Ivy League zekâsını göstermek için.” Zooey dilini çıkardı ve Bronx mahalle zortlamasının yumuşatılmış, hafifletilmiş bir şeklini çıkardı. “Pöf,” dedi ve tıraş bıçağını yeniden kullanıma soktu. “Kampüste çıkan edebiyat dergilerinin editörlüğünü yapan bütün o beyaz pa- buçlu kolej çocuklarına benden bir pöf. Dürüst bir düzenbazı her zaman tercih ederim.”

Bayan Glass, oğlunun profiline uzun ve garip bir şekilde kapsamlı bir bakış fırlattı. “Henüz koleji bitirmemiş genç bir çocuk o. Ve sen de insanların huzurunu kaçıırıyorsun delikanlı,” dedi – kendisi için olabilecek en ılımlı tonla. “Sen birinden ya hoşlanıyorsun, ya hoşlanmıyorsun. Hoşlandıysan, sabahtan akşama yalnız sen konuşuyorsun ve kimse ağzını bile açamıyor. Birinden hoşlanmadıysan eğer – ki çoğu zaman böyle oluyor – o zaman da ölüm sessizliğine bürünüp öylece oturuyorsun orda, ki karşındaki konuşa konuşa iyice kendini batırsın. Kaç kere gördüm seni, bunu yaparken.” özel kitap grubu

Zooey, bütün vücuduyla dönüp annesine baktı. Bütün kardeşlerinin (özellikle de ağabeylerinin) günün birinde, yılın birinde dönüp annelerine bakış tarzlarıyla tıpatıp aynı tarzda dönüp baktı o anda. Genellikle içinden çıkılmaz gibi görünen bir önyargılar, klişeler ve beylik laflar yığınının içinden bir doğrunun, kısmen ya da tam olarak doğup yükselişine karşı duyulan objektif hayretle değil yalnızca. Aynı zamanda hayranlıkla, sevgiyle ve, en az bunlar kadar, şükranla da. Ve, garip olsun olmasın, Bayan Glass da, kendisine bu “saygı duruşu” yapıldığında, bunu daima olanca güzellikte bir tavırla karşılardı. Kendisine o bakışla bakan oğluna ya da kızına zarif ve alçakgönüllü bir bakışla karşılık verirdi. Şimdi de bu zarif ve alçakgönüllü ifadeyi Zooey’e sundu. “Ama yapıyorsun işte,” dedi, sesinde bir suçlama olmaksızın. “Buddy de sen de, hoşlanmadığınız insanlarla konuşmasını bilmiyorsunuz.” Bunun üzerinde biraz düşündü. “Aslında, sevmediğiniz insanlarla,” diye düzeltti. Zooey de onu seyretmeye devam etti, tıraşını sürdürmeden. “Ama bu doğru bir şey değil,” dedi Bayan Glass – vahim ve hüzünlü bir sesle. “Buddy’nin senin yaşındaki haline öyle benzemeye başladın ki. Baban bile fark etti bunu. İki dakkada birinden hoşlanmadın mı, tamam, onu ömür boyu silersin artık defterden.” Bayan Glass, çini zeminin ötesinden, yerdeki mavi banyo paspasına baktı dalgın dalgın. Zooey, onun bu ruh halini bozmamak için, elinden geldiğince kıpırtısız durdu. “Dünyada bu kadar güçlü sevgi ve nefretlerle yaşayamazsın ki,” dedi Bayan Glass, paspasa bakarak, sonra yine Zooey’e döndü ve onu, içinde hemen hiç ahlak dersi

bulunmayan bir bakışla uzun uzun süzdü. "Sen ne dersen de, delikanlı," dedi.

Zooey de kararlı bir bakışla cevap verdi ona, sonra gülümse-di ve dönüp aynada sakalını incelemeye koyuldu. Bayan Glass, onu seyrederek içini çekti. Eğildi ve metal çöp sepetinin iç kısmında sigarasını söndürdü. Neredeyse aynı anda yeni bir sigara yaktı ve elinden geldiği kadar etkili bir sesle, "Her neyse," dedi, "kız kardeşin onu çok parlak buluyor. Lane'i yani."

"Burda sadece seks konuşuyor, dostum," dedi Zooey. "Ben bilirim o sesi. Hem de nasıl bilirim!" Son köpük parçasını da yüzünden ve boğazından kazıyıp atmıştı. Tek eliyle boğazını yokladı eleştirel bir gözle, sonra da tıraş fırçasını alıp yüzünün stratejik bölgelerini yeniden sabunlamaya koyuldu. "Peki, Lane ne diyormuş bakalım telefonda?" diye sordu. "Lane'e göre, neymiş bakalım Franny'nin derdi?"

Bayan Glass hafifçe öne doğru oturdu hevesle ve: "Valla Lane diyor ki, bu iş – bütün mesele – Franny'nin yanından ayırmadığı o küçük kitapla ilgiliymiş. Biliyorsun işte. Dün bütün gün okuyup durduğu, her bir tarafa da taşıdığı – "

"Biliyorum o kitapçığı. Sen devam et."

"Valla işte, diyor ki, Lane yani, diyor ki, felaket dini bir kitapçıkmiş bu – fanatik filan cinsten – ve Franny de okul kütüphanesinden almış işte ve şimdi de belki şey yapmayı düşünüyor-muş onu – " Bayan Glass daha fazla konuşamadı. Zooey sanki biraz tehditkâr bir atıklıkla ona doğru dönmüştü. "Ne oluyorsun?" diye sordu Bayan Glass.

"Franny onu nerden almış dedi?"

"Kütüphaneden. Okuldan. Niye sordun?"

Zooey başını iki yana salladı ve lavabonun başına döndü. Tıraş fırçasını yerine bıraktı ve ilaç dolabını açtı.

"Neler oluyor?" diye sordu Bayan Glass. "Bunda ne gariplik var? Neden öyle bakıyorsun delikanlı?"

Zooey, yeni bir paket tıraş bıçağı açıncaya kadar cevap vermedi. Sonra, tıraş âletinin başını sökerken, "Çok aptalsın Bes-sie," dedi. Jileti tıraş âletinden çıkardı.

"Niye çok aptalmışım? Ha, bu arada, daha dün yeni bir bıçak takmıştın ya."

Zooey, ifadesiz bir yüzle yeni bir tıraş bıçağı taktı aletine ve baştan tıraş olmaya başladı.

“Sana bir soru sordum delikanlı. Neden çok aptalmışım bakalım? Üniversite kütüphanesinden almadı mı bu kitapçığı, ne yaptı?”

“Hayır, ordan almadı Bessie,” dedi Zooey, tıraş olurken. “O kitapçığın adı ‘Hacı Yoluna Devam Ediyor’ ve ‘Hacının Yolu’ adlı başka bir kitapçığın devanı o ve Franny onu da yanında gezdiriyor durmadan ve *her ikisini* de Seymour’la Buddy’nin eski odasından almış ve her ikisi de ben kendimi bildim bileli Seymour’un masasının üstünde duruyorlardı zaten. Tanrım sen büyüksün.”

“Peki, ağzını bozmana gerek yok! Franny’nin onları üniversite kütüphanesinden alıp öylesine eve getiriverdiğini sanmak bu kadar *korkunç* bir şey mi ya – ”

“Evet efendim! O kadar *korkunç* bir şey. Her ikisi de Seymour’un o lanet masasının üstünde onca yıl durmuşken, *korkunç* bir şey tabii. İnsanın ruhunu karartıyor.”

Bayan Glass’ın sesinde hiç beklenmedik, istisnai derecede savaş-dışı bir ton belirdi. “Elimden geldiğince girmiyorum o odaya, biliyorsun,” dedi. “Seymour’un eski şeylerine –Seymour’un eşyalarına bakmıyorum.”

Zooey, süratle konuştu: “Tanıam tamam, affedersin.” Kadına hiç bakmadan, ikinci tıraşını da tam bitirmemiş olmasına rağmen, yüz havlusunu omuzlarından çekip aldı ve kalan köpükleri yüzünden sildi. “Bu işi bir süre konuşmayalım,” dedi ve yüz havlusunu radyatörün üstüne fırlattı; havlu, Rick-Tina metninin kapağının üstüne düştü. Zooey tıraş aletinin başını söktü ve soğuk su musluğunun altına tuttu.

Zooey’nin özür dileyişi yürektendi ve Bayan Glass bunun farkındaydı, ama belki de çok ender rastlanan bir durum olmasından dolayı, bundan yararlanmaktan kendini alamadığı da açıktı. “İyi kalpli değilsin,” dedi, onun tıraş bıçağını sudan geçirmesini izlerken. “Hiç iyi kalpli değilsin Zooey. Kendini gaddar hissettiğin zamanlarda hiç olmazsa biraz iyi yürekli olmaya çalışacak kadar büyüdün artık. Buddy, hiç olmazsa kendini şey hissettiğinde – ” Zooey’nin tıraş aleti, yeni bıçağı ve bütün takım taklavatıyla tangır tungur metal çöp sepetine indiğinde Bayan

Glass, bir yandan nefesini içine çekerken, aynı anda da şiddetle yerinden fırladı.

Büyük olasılıkla Zooey tıraş takımını gümbürtüyle çöp sepetine fırlatmak istememiş, yalnızca sol elini öylesine ani ve şiddetli bir hareketle indirmişti ki, tıraş takımı da elinden kurtulup gidivermişti. Her halükârda, bileğini lavabonun kenarına vurup acıtmak niyetinde olmadığı kesindi. “Buddy, Buddy, *Buddy*,” dedi. “Seymour, Seymour, *Seymour*.” Tıraş aletinin gümbürtüsünden ürküp sıçramakla birlikte aslında korkuya kapılmamış olan annesine döndü. “Adlarını duymaktan öylesine bıktım usandım ki, şuracıkta boğazımı kesebilirim.” Yüzü solgun, ama hemen hemen ifadesizdi. “Bu Allahın belası ev, hortlakların pis kokusuyla ağzına kadar dolmuş. Ölü bir hortlağın üstüme gelmesi o kadar umurumda değil de, yarı ölü bir hortlağın üstüme gelmesine eşşekler gibi içerliyorum doğrusu. Şu Buddy de kararını verse ya artık, *Allah* rızası için. Seymour hayatta ne yaptıysa, bir teki hariç, o da hepsini yapıyor – ya da yapmaya çalışıyor. Ne halt etmeye kendini öldürüp bu işi bitirmiyor peki?”

Bayan Glass, gözlerini yalnızca bir kere kırptı ve Zooey de hemen başka tarafa baktı. Eğildi ve çöp sepetinde tıraş takımını aranmaya girişti. “Birer *ucubeyiz* biz, Franny’yle ikimiz,” diye bildirimde bulundu, doğrulurken. “Ben yirmibeş yaşında bir ucubeyim, o da yirmi yaşında bir ucube; ve o piçlerin ikisi de bunun sorumlusu.” Tıraş aletini lavabonun kenarına koydu, ama alet paldır küldür lavabo çukuruna kaydı. Zooey hemen aldı onu oradan ve bu kez parmaklarının arasında tuttu. “Franny’nin vak’asında belirtiler benimkinden birazcık daha geç çıktı ortaya ama o da bir ucube, sakın unutayım deme. Yemin ederim, ikisini birden gözümü kırpmadan öldürebilirim. Büyük öğretmenler. Büyük kurtarıcılar. Ulu Tanrım. Herifin tekiyle öğle yemeğine oturup adam gibi konuşmasını bile beceremiyorum artık. Ya can sıkıntısından patlıyorum ya da öyle vaazlar veriyorum ki, birazcık akli olsa orospu çocuğunun, sandalyesini kaldırıp kafamda kırardı.” Birden, ilaç dolabını açtı. Boş gözlerle birkaç saniye içine baktı dolabın, sanki niye açtığını unutmuş gibi, sonra da kurulanmamış tıraş aletini raflardan birinin üzerinde yerine koydu.

Bayan Glass, parmaklarının arasında gittikçe tükenen sigarası, hiç kıpırdamadan yerinde oturup onu seyrediyordu. Tıraş kremi tüpünün kapağını kapatmasını seyretti onun. Zooey, konuşmasının devamını getirmekte biraz güçlük çekiyordu.

“Kimseyi ilgilendireceğinden değil tabii, ama bugün dahi, içimden Dört Büyük Andı söylemeden o lanet olası *sofraya* bile oturamıyorum ve senle istediğin bahse girerim, Franny de oturamıyordur. Bunlar bizi öyle doldurdular ki o lanet şeylerle – ”

“Dört büyük ne?” diye sözünü kesti onun Bayan Glass, ama ihtiyatla.

Zooey, gözleri emaye yüzeyin genel arka planına dikilmiş vaziyette, iki elini lavabonun birer yanına koyup göğsünü azıcık öne eğdi. Bedeninin bütün nahifliğine rağmen, o anda, lavaboyu yerin dibine sokmaya hazır ve muktedir görünüyordu. “Dört Büyük Andı,” dedi ve kinle kapadı gözlerini. “Varlıklar sayılmayacak kadar çok olsa da, onları korumaya andiçerim; tutkular tükenmeyecek kadar çok olsa da, onları bastırmaya andiçerim; Dharma’lar ölçülemeyecek kadar çok olsa da, onların ustası olacağıma andiçerim; Buda gerçeği benzersiz olsa da, ona *ulaşacağıma* andiçerim. Hadi bakalım takım. Biliyorum, yapabilirim. Beni takıma al yeter, *coach*.” Gözleri hâlâ kapalıydı. “Tanrım, on yaşından beri hayatının her günü, günde üç öğün bunu nırıldanıyorum içimden. Bunu söylemezsem, *yemek* yiyemiyorum. Bir keresinde, LeSage’la öğle yemeği yerken, es geçmeye kalktım. Kiraz çekirdeği büyüklüğünde Allahın belası bir midye boğazıma takıldı bunu yaparken, boğuluyordum.” Gözlerini açtı, yüzünü ekşitti, ama özel duruşunu korudu. “Hadi bakalım Bessie, basıp gider misin şimdi?” dedi. “Ciddiyim. Lütfen bıraksan da ruhumu arıtma törenlerimi huzur içinde tamamlasam, ha.” Gözleri yeniden kapandı ve Zooey, lavaboyu yerin dibine geçirmek için yeni bir denemeye hazır göründü. Başı hafifçe öne eğik olmakla birlikte, yüzünün kanı adamakıllı çekilmişti.

“Keşke evlensen,” dedi Bayan Glass birdenbire, hüznle.

Glass ailesinin bütün fertleri – ve hiç şüphesiz Zooey de – Bayan Glass’ın bu türden mantık dışı sıçramalarına alıştı. Bu sıçramalar tam da böylesi duygusal parlamalar sırasında en güzel,

en harikulade çiçeklerini verirdi. Ne var ki, bu kez Zooey'yi son derece hazırlıksız bir anında yakalamıştı. Büyük ölçüde burnundan çıkardığı patlama sesi, ya gülmektendi ya da gülmenin tam tersi bir durumdan. Bayan Glass hızla ve endişeyle öne eğilip, bunlardan hangisi olduğunu anlamaya çalıştı. Gülmeydi bu iyi kötü, Bayan Glass da rahatlayarak gerisin geriye yaslandı. "Valla, keşke," diye ısrar etti. "Niye evlenmiyorsun ki?"

Gevşeyen Zooey, pantolonunun arka cebinden katlanmış bir keten mendil çıkardı, sallayıp açtıktan sonra da bir kere, iki kere, üç kere sümkürdü. Mendilini cebine sokarken, "Tren seyahatlerinden fazlasıyla hoşlanıyorum," dedi. "Evlendiğin zaman pencere kenarında hiç oturamıyorsun artık."

"Bir sebep değil bu!"

"Son derece iyi bir sebep. Bas git Bessie. Beni rahat bırak burada. Neden güzel bir asansör gezisine çıkmıyorsun? Bu arada, o lanet sigarayı söndürmezsen parmakların yanacak."

Bayan Glass, sigarasını yeniden çöp tenekesinin iç kenarında söndürdü. Sonra, küçük bir antrakt vererek, sigara paketiyle kibritine uzanmadan sessiz sedasız oturdu orada. Zooey'nin bir tarağı aşağı doğru çekip saçını yeniden ayırmasını seyretti. "Saç tıraşı olsan fena olmaz delikanlı," dedi. "O manyak Macarlara ya da *yüzme* havuzundan çıkmış birine benziyorsun bu halinle."

Zooey, gözle görülür şekilde gülümsedi, birkaç saniye daha tarandıktan sonra aniden döndü. Tarağını bir an annesine salladı. "Bir şey daha. Unutmadan. Ve, şimdi *dinle* beni Bessie," dedi. "Aklına dün geceki gibi başka parlak fikirler gelirse, Philly Byrnes'ün lanet olası psikanalistine telefon etmek gibi hani, tek bir şey yap – senden tek istediğim bu. Psikanalizin Seymour'u ne hale soktuğunu hatırla, olur mu." Sözlerinin vurgusunu artırmak için durup bekledi. "Duydun mu? Bunu yapacak mısın?"

Bayan Glass saç filesini derhal gereksiz yere düzelitti, sonra sigarasıyla kibritini çıkarttı, ama bir an için bunları elinde tutmakla yetindi. "Bilmek istersin diye söylüyorum," dedi, "Philly Byrnes'ün psikanalistine telefon edeceğimi söylemedim ben, telefon etmeyi düşündüğümü söyledim. Birincisi, o adam sıradan bir psikanalist değil. Son derece dinibütün Katolik bir psi-

kanalist oluyor kendisi ve ben de bütün gün oturup o çocukcağ'zın durumunu seyretmekten daha iyi olabilir diye düşün – "

"Bessie, Allah kahretsin, seni uyarıyorum. İsterse dinibütün bir Budist veteriner olsun, umurumda bile değil. Herhangi birini arayacak olursan – "

"Alaycı bir tavır takınmaya gerek yok delikanlı. Philly Byrnes'ü *bacak* kadar bir oğlanken bile tanıyordum ben. Babanla ben onun anası ve babasıyla aynı sahnede *yıllarca* oynadık. Psikanaliste gitmenin o çocuğu *yepyeni* ve *harika* bir kişiliğe kavuşturduğunu bir vakıa olarak bilmekteyim. Onun şeyiyle konuşurken – "

Zooey tarağını ilaç dolabının içine şak diye fırlattı, sonra da sabırsız bir hareketle dolabın kapağını çarptı. "Off, o kadar aptalsın ki Bessie," dedi. "Philly Byrnes. Philly Byrnes, yıllardır yastığının altında bir tesbih ve *Variety* dergisinin bir nüshasıyla uyuyan, kırkını geçmiş, zavallı yağlı bir herif. Şurda gece ile gündüz kadar farklı iki şeyden konuşuyoruz. Bak, beni dinle Bessie." Zooey bütün gövdesiyle annesine döndü ve bir elinin ayasını, destek almak istermişçesine emaye yüzeye dayayarak kadına baktı. "Dinliyo musun beni?"

Bayan Glass, kendini konuya vermeden önce yeni bir sigara yakma işlemini tamamladı. Dumanı dışarı üfleyip kucağındaki hayali tütün kırıntılarını süpürdükten sonra, vahim bir sesle konuştu: "Seni dinliyorum."

"Pekâlâ. Bak, çok ciddiylim. Şimdi sen – Dinle beni. Seymour'u düşünemiyorsan ya da düşünmek istemiyorsan, hemen git, Allahın cahili bir psikanaliste başvur. Yap ama bunu. Hemen git, insanların televizyon keyfine, her Çarşamba *Life* okumaya, Avrupa seyahatlerine, Hidrojen bombasına, Başkanlık seçimlerine, *Times*'ın birinci sayfasına, Westport ve Oyster Bay Okul Aile Birliğinin sorumluluklarına ve, Allah bilir ya, muhteşem derecede normal olan başka ne varsa ona uyum sağlamasında ustalaşmış bir psikanaliste başvur – sen bir *yap* bunu, ben de sana yemin ederim, en çok bir yıl içinde Franny ya bir *deliler* koğuşunda alır soluğu, ya da elinde yanan bir haçla Allahın çöllerinde koşturup durmaya başlar."

Bayan Glass birkaç hayali tütün kırıntısını daha süpürdü. "Tamam tamam – bu kadar *sinirli* olma," dedi. "Allah aşkına. Kimsenin kimseye başvurduğu yok."

Zooey birden ilaç dolabının kapağını kuvvetle çekerek açtı, dolabın içine dikti gözlerini, sonra da bir tırnak törpüsü alıp kapağı kapattı. Buzlu cam rafa yerleştirmiş olduğu sigarasını aldı, birkaç nefes çekmeye çalıştı, ama sönmüştü sigara. Annesi, "Al," dedi ve ona kendi king-size sigara paketiyle yassı kibrit kutusunu uzattı.

Zooey paketten bir sigara çıkardı, onu dudakları arasına sıkıştırıp bir kibrit çakmaya kadar götürdü işi, ama düşüncelerinin baskısı sigaranın yakılmasını uygulanamaz hale getirmiş olduğundan, kibriti üfleyerek söndürdü ve sigarayı ağzından çekti. Küçük, sabırsız bir hareketle başını salladı. "Bilmiyorum," dedi. "Şehirde bir deliğe gizlenmiş iyi bir psikanalist *olmalı* mutlaka, Franny'ye iyi gelebilecek – dün gece bunun üzerinde düşündüm." Hafifçe yüzünü buruşturdu. "Ama benim bildiğim biri yok. Bir psikanalistin Franny'ye birazcık yarar sağlayabilmesi için, herifin hayli özel biri olması gerek. Bilmiyorum. Her şeyden önce, psikanaliz okuması yolundaki esinin kendisine Tanrının inayetiyle geldiğine inanması gerek. Psikanaliz yapması için ruhsat bile almadan önce Allahın belası bir kamyonun altında kalmadıysa, bunun Tanrının inayetiyle olduğuna inanması gerek. O Allahın cezası hastalarına *birazcık* yardım edebilmek için doğuştan sahip olduğu zekânın kendisine Allahın inayetiyle geldiğine inanması gerek. Böyle bir düşünce tarzına sahip olan *iyi* bir psikanalist tanımıyorum. Anı, Franny'ye azıcık da olsa yararı dokunabilecek tek psikanalist tipi de bu işte. Franny, müthiş Freudçu, müthiş eklektik ya da iyice sıradan birine, içgörü ve zekâsı için manyakça ve esraren-giz minnet duyguları bile beslemeyen birine gidecek olursa – Seymour'dan bile daha kötü durumda çıkar psikanalizden. Bunu düşündükçe, *manyak* gibi endişelendim. Bu konuyu kapatalım artık, istersen." Sigarasını yakmak için oyalandı. Sonra, dumanı dışarı üfleyerek, buzlu cam rafın üstünde eski, sönmüş sigarasının durduğu yere koydu sigarasını ve azıcık daha gevşek bir duruşa geçti. Tırnak törpüsünü, zaten tertemiz olan tır-

nak altlarında gezdirmeye koyuldu. “Eğer vıdı vıdı etmezsen,” dedi kısa bir sessizlikten sonra, “Franny’nin yanında taşıdığı o iki kitapçığın neden bahsettiğini anlatırım sana. İlgileniyor musun, ilgilenmiyor musun? İlgilenmiyorsan, beni de uğraş –”

“Evvvet efendim, ilgileniyorum! *Elbette* ilgileniyorum! Ne sanıyorsun, benim –”

“Pekâlâ, bir dakika vıdı vıdı etme o halde,” dedi Zooey ve belini lavabonun kenarına yasladı. Tırnak törpüsünü kullanmayı sürdürdü. “Her iki kitap da yüzyıl başında bir Rus köylüsünü anlatıyor,” dedi, gaddarca heyecansız olmasına karşın, anlatma tonu ağır basan bir sesle. “Çok basit, çok tatlı bir adamcağız bu, çolak kollu. Çolak oluşu, o Allahın cezası yufka yüreği ile Franny’nin gözünde doğal bir sevgili haline getirmeye yetiyor onu tabii.” Ekseni etrafında döndü, sigarasını buzlu cam raftan aldı, bir nefes çekti, sonra da tırnaklarını törpülemeye koyuldu. “Bizim bu küçük köylü, başlangıçta, bir karısıyla bir çiftliği olduğunu anlatıyor. Ama kaçık kardeşi çiftliği yakmış – ardından, sanıyorum daha sonra, adamcağ’zın karısı da ölüvermiş. Her neyse, adam da hacca çıkıyor. Bir de sorunu var. Ömrü boyunca Kitabı Mukaddes’i okuyup durmuş ve Selanikliler bölümünde ‘Durmadan dua edin’ dediği yer var ya, bunun ne anlama geldiğini merak ediyor. O bir satır adamın aklından çıkmıyor bir türlü.” Zooey yeniden sigarasına uzandı, bir nefes çektikten sonra: “Timoteosa’da da buna benzer başka bir satır vardır,” dedi. “‘İmdi isterim ki erkekler her yerde dua etsinler.’ Ve, aslına bakarsan, bizzat İsa da der ki: ‘Erkekler daima dua etmeli ve kendilerinden geçmemeli.’” Zooey, yüzünde özellikle haşin bir ifade, sessizlik içinde tırnak törpüsünü kullandı bir an. “Her neyse, bizim köylü de kendine bir hoca bulmak için hac yolculuğuna çıkar,” dedi. “*Nasıl* durmadan dua edileceğini ve bunun *nedenini* kendisine öğretecek birini bulmak için yani. Yürür, yürür, yürür, bir kiliseden ötekine, ordan bir tapınağa gider, bir bu papazla konuşur, bir ötekiyle. Sonunda basit bir ihtiyar keşişe rastlar ki bu adam bütün meseleyi biliyordur anlaşılan. İhtiyar keşiş ona der ki, Allah indinde daima makbul olan ve Allah’ın ‘arzuladığı’ dua, İsa Duasıdır: ‘Rab İsa, merhamet et bana.’ Aslında, duanın tamamı, ‘Rab İsa, merhamet et bana, bu sefil

günahkâra'dır, ama Hacı kitaplarının her ikisinde de bu işin uzmanları – *Allahtan* – bu sefil günahkâr tarafına ağırlık vermezler. Her neyse, ihtiyar keşiş, duanın durmadan söylenmesi halinde neler olacağını köylüye anlatır. Ona bu duayla ilgili birtakım pratik kursları verir ve adamı evine geri gönderir. *Vee*, uzun lafın kısası, küçük hacı bir süre sonra bu dua konusunda ustalaşır. Bunun üstadı olur. Yeni ruhsal hayatının verdiği büyük coşkuy-la Rusya'yı baştan başa yürüyerek kateder – balta girmemiş ormanlardan, kasabalardan, şehirlerden filan geçer – böylece dolaşırken sürekli duasını eder ve karşısına çıkan herkese de bu duanın nasıl edileceğini anlatır." Zooey, başını sertçe kaldırıp annesine baktı. "Dinliyo musun? Seni ihtiyar şişko cadı, dinliyo musun?" diye sordu. "Yoksa benim o muhteşem suratımı mı seyrediyorsun sadece?"

"Elbette dinliyorum!" dedi Bayan Glass, öfkeyle.

"Peki – etrafımda birtakım oyunbozanlar görmek istemiyorum da." Zooey kocaman bir kahkaha patlattı, sonra da sigarasından bir nefes çekti. Sigarasını parmaklarının arasında tutup tırnak törpüsünü kullanmaya devam etti. "İki kitapçıktan birincisi, yani 'Bir Hacının Yolu'," dedi, "esas olarak küçük hacının yollarda başından geçen serüvenlerle ilgili. Kimleri görüyor, onlara neler söylüyor, onlar ona neler söylüyorlar filan – Allah için bazı nefis insanlara da rastlıyor bu arada. Kitapçığın devamı, yani 'Hacı Yoluna Devam Ediyor' da, esas olarak İsa Duasının nedenleri ve niçinleri üzerine diyalog şeklinde bir risaleden oluşuyor. Hacı, bir profesör, bir keşiş ve bir de münzevi gibi biri, bir araya gelip karmakarışık laflıyorlar. Gerçekten, hepsi bu kadar işte." Zooey çok kısa bir an annesine baktı, sonra da tırnak törpüsünü sol eline aktardı. "Eğer ilgileniyorsan söyleyeyim, her iki kitapçığın da amacı, durmadan İsa Duası etmenin gerekliliğine ve yararlarına herkesi uyandırmaktır, denebilir. Önce ehil bir öğretmen – bir tür Hristiyan guru'sunun – gözetimi altında başlanır, daha sonra da, o kişi duada bir ölçüde ustalaştıktan sonra yani, o kişinin işi kendi başına götürmesi beklenir. Ana fikir de, bu duanın yalnızca sofu piç kuruları ve göğüslerini bağrırlarını dövenler için olmanasıdır. Yani, o Allahın cezası yardım sandığını soyup soğana çevirebilirsin de, onu soyarken bile duayı edeceksin. Aydınlanmanın

dua ile *birlikte* gelmesi bekleniyor burda, duadan önce değil." Zo-oey yüzünü buruşturdu, ama akademik bir şekilde. "Aslında fikir şu, er veya geç, dua dudaklardan ve baştan kalpteki bir merkeze iniyor ve, kalp atışlarıyla tam bir uyum halinde, kişinin otomatik bir işlevi oluyor. Derken, bir süre sonra, dua bir kez kalpte otomatik hale geldi mi, o kişinin eşyanın gerçekliği denen şeye girmesi beklenir. Bu konu her iki kitapta da ortaya atılmıyor aslında, ama, Doğu terimleriyle söylersek, bedende *çakra* adı verilen yedi hassas nokta vardır ve bunlardan kalple en yakından bağlantılı olanına da anahata adı verilir ki, bunun korkunç duyarlı ve güçlü olduğu kabul edilir ve harekete geçirildiği zaman da bu, kendi adına, iki kaş arasında yer alan ve *acna* adı verilen bir başka merkezi harekete geçirir – bu, epifiz bezidir aslında, daha doğrusu, epifiz bezinin çevresini saran bir aura'dır – ve ardından, tombala, mistiklerin 'üçüncü göz' adını verdikleri bir açılma olur. Bu, yeni bir şey falan da değil, Allah için. Yani, küçük hacının cemaatinde başlayıvermiş bir şey değil, demek istiyorum. Hindistan'da Allah bilir kaç yüzyıldır *capam* diye bilinen bir şeydir bu. *Capam*, Tanrı'nın beşeri adlarından herhangi birinin tekrarlanmasıdır. Ya da, onun insan ya da hayvan biçiminde yeryüzünde vücut bulmalarına – işin tekniğine girersen, avatar'lara– verilen adların tekrarlanması. Bunun ardında yatan düşünce şu ki, bu adı yeterince uzun süre, yeterince düzenli biçimde ve gerçekten yürekten söylersen, eninde sonunda bir cevap alacaksın demektir. Tam *cevap* da değil aslında. Bir *karşılık*." Zooey, birdenbire döndü, ilaç dolabını açtı, tırnak törpüsünü yerine koydu ve şaşılacak derece güdük görünümlü tahta bir manikür spatulası çıkarttı dolaptan. "Manikür spatulamı kim yemiş?" dedi. Terli üst dudağını bileğiyle kuruttuktan sonra, tırnak diplerindeki derileri spatulasıyla geri itmeye koyuldu.

Bayan Glass sigarasından derin bir nefes alıp seyretti onu, sonra bacak bacak üstüne attı ve sordu, sorguladı: "Franny'nin yaptığı da bu mu oluyor? Yani, bunları filan mı yapıyor şimdi?"

"Öyle sanıyorum. Bana ne soruyorsun, *ona* sor."

Kısa bir duraklama oldu, kuşkulu bir duraklama. Ardından, Bayan Glass aniden yiğitçe sordu: "Kaç zaman yapman gerekiyor bunu?"

Zooey'nin yüzü keyifle aydınlandı. Kadına döndü. "Kaç zaman mı?" dedi. "Ee, çok uzun süre değil. Badanacılar senin odana geçmeye karar verinceye kadar. Ardından azizlerle bodhisattva'lar, ellerinde tavuk suyu kaseleriyle geçit töreni yaparlar. Arkada Hall Johnson Korosu başlar, kameralar da dağlarla beyaz bulutlardan oluşan bir arkaplan önünde duran peştemala sarınmış yaşlı hoş bir beyefendiye yaklaşır ve herkesin yüzünde nurlu bir ifade – "

"Pekâlâ, kes artık şunu," dedi Bayan Glass.

"Allah Allah. Yardımcı olmaya çalışıyordum yahu. Merhamet. Şimdi senin dinsel hayatla ilintili – hani bilirsin – bazı müşkiiller bulunduğu yolunda bir izlenimle buradan ayrılmaya gönlüm razı değil. Yani, bir yığın insan sırf bu iş belli miktarda tatsız uygulamalar ve metanet gerektiriyor diye girişmiyor buna – anlatabiliyor muyum?" Konuşmacının, aşikâr bir hazla, nutkunun doruk noktasına ulaşmakta olduğu açıktı şimdi. Tırnak spatulasını büyük bir ciddiyetle annesine doğru salladı. "Küçük kilisemizden çıkar çıkmaz, daima hayran olduğum şu küçük cildi size sunmama izin verirsiniz umarım. Sanıyorum, bu sabah tartıştığımız bazı ince ve hassas noktalara dokunuyor bu kitap. 'Tanrı Benim Hobim'. Yazarı Dr. Homer Vincent Claude Pierson, Jr. Bu kitapçıkta, göreceksiniz ki, Dr. Pierson kendisinin, yirmibir yaşında iken nasıl her gün birazcık zaman – yanlış hatırlamıyorsa, iki dakika sabahları, iki dakika da geceleri – biriktirdiğini ve birinci yılın sonunda, sadece Tanrı'ya yaptığı bu küçük gayriresmi ziyaretlerle, yıllık gelirini yüzde yetmişdört oranında artırdığını bize gayet açık seçik bir şekilde anlatıyor. Yanımda fazladan bir nüsha olacak sanırım, siz de lütfedip –"

"Off, tahammülfersasın," dedi Bayan Glass. Ama belli belirsiz bir şekilde. Gözleri yeniden, eski dostu mavi banyo paspasını bulmuştu, ötede. Zooey – sırtarak, ama üst dudağı da bolca terleyerek, manikür spatulasını kullanmaya devam ederken – o da paspası seyredip durdu oturduğu yerde. Sonunda, Bayan Glass en has iç çekmelerinden birini koyverdi ve dikkatini, tırnak etlerini bastırarak günışığına doğru bir dönüş yapmış olan Zooey'e verdi. Onun alışılmamış ölçüde nahif çıplak sırtının hatlarıyla düzlüklerini içine sindirdikçe, bakışı da yavaş yavaş soyuttan

somuta döndü. Ve, birkaç saniyelik bir zaman parçası içinde, kadının gözleri, kara ve ağır olan her şeyi safra olarak atıp, bir hayranlar kulübü üyesinin beğenisiyle parlamaya başladı sanki. “Gitgide geniş omuzlu ve harika bir tip oluyorsun,” dedi yüksek sesle ve oğlanın belinin ortasına dokunmak üzere elini uzattı. “Bütün o çılgın ağırlık çalışmaları şey yapacak diye öyle korkuyordum ki – “

“Yapmasana!” dedi Zooey, oldukça haşin bir edayla, kendini geri çekerek.

“Ne yapmayayım?”

Zooey, ilaç dolabının kapağını bir çekişte açtı ve spatulayı yerine koydu. “Yapma, o kadar. Benim o lanet sırtıma bayılmaktan vazgeç,” dedi ve dolabı kapattı. Havlu asacağının üzerinde asılı duran bir çift siyah ipek çorabı aldı ve onları radyatörün oraya götürdü. Yaydığı ısıya rağmen – ya da bizatihi o ısı dolayısıyla – radyatörün üstüne oturdu ve çoraplarını giymeye koyuldu.

Bayan Glass biraz geç kalmış horultulu bir kahkaha koyverdi. “Sırtına bayılmaktan vazgeçeyim, ha – bayıldım buna!” dedi. Ama hakarete uğramış, azıcık da yaralanmıştı. Zooey’nin çoraplarını giymesini, hem incinme hem de yıkanmış çorapları uzun yıllardır dikkatle incelemiş olan birinin dizginlenemez ilgisi arasında kalan karışık bir yüz ifadesi ile seyretti. Sonra, birdenbire, en sesli iç çekişlerinden biriyle ayağa kalktı, vahim ve görevsever bir edayla, Zooey’nin boşalttığı lavabo bölgesine geçti. Kadının kendini açıkça kurban edercesine üstlendiği iş, soğuk su musluğu açmak oldu. “Eşyaları kullandıktan sonra kapaklarını adam gibi kapatmayı öğrensen ne kadar iyi olurdu,” dedi eleştirel bir tını kazandırmaya iyice karar verdiği bir ses tonuyla.

Çoraplarına jartiyer takınmakla meşgul olan Zooey, radyatörün üzerindeki yerinden kadına baktı. “Allahın belası parti sona erdiğinde çekip gitmeyi öğrensen ne iyi olurdu,” dedi. “Şaka etmiyorum, hemen şimdi Bessie. *Kaba* görünse de şurada bir dakika yalnız başıma kalmak istiyorum. Birincisi, acelem var. İki otuz’da LeSage’ın bürosunda olmam lazım, ondan önce de şehirde birkaç iş yapsam çok iyi olur. Hadi yaylanalım şimdi – bir sakıncası yoksa.”

Bayan Glass, gündelik ev işleriyle uğraşmayı bırakıp ona baktı ve yıllar yılı, çocuklarının her birini sinir etmiş olan sorularından birini sordu: “Gitmeden önce bir lokma yiyeceksin ama, değil mi?”

“Şehirde bir şeyler atıştırırım.... Öteki ayakkabım ne cehennem gitti?”

Bayan Glass ona gözünü dikti. “Gitmeden önce kız kardeşinle konuşacak mısın, konuşmayacak mısın?” diye sordu.

“*Bilmiyorum Bessie,*” diye cevap verdi Zooey, gözle görülür bir duraksamanın ardından. “Lütfen bunu sorup durmaktan vazgeç. Bu sabah ona söyleyecek adam gibi bir lafım olsaydı, söylerdim. Lütfen sıkboğaz edip durma.” Bir ayakkabısı giyilmiş ve bağlanmış, öteki kayıp, birden dört ayak üzerine indi ve elini radyatörün altında ileri geri gezdirmeye başladı. “Hah. İşte buldum, seni piç kurusu seni” dedi. Radyatörün yanında küçük bir banyo tartısı duruyordu. Elinde kayıp ayakkabısıyla, onun üstüne oturdu.

Bayan Glass, onun ayakkabısını giymesini seyretti. Ancak, bağcıkların bağlanmasını seyretmek için kalmadı. Bunun yerine, banyoyu terk etti. Ama, ağır ağır. Ona özgü olmayan belli bir yavaşlıkla – hatta, sürüklenerek – ve bu, Zooey’nin dikkatini dağdı. Başını kaldırıp kadını hatırı sayılır bir dikkatle süzdü. “Çocuklar, hepinize birden ne oldu, bunu anlayamıyorum artık,” dedi Bayan Glass belli belirsiz bir sesle, arkasına dönmeden. Havlu askılıklarından birinin önünde durup bir yıkanma bezini düzeltti. “Eski radyo günlerinde, siz küçücükken filan, hepiniz öyle – akıllı uslu ve mutluydunuz ki – *nefistiniz* hepiniz. Sabah, öğle, akşam, hep öyleydiniz.” Eğildi ve uzun, esrarengiz görünüşlü sarı bir saç telini çinili zeminden topladı. Hafifçe yönünü değiştirip çöp sepetine doğru yürürken, “Bu kadar çok şey bilmek ve şeytan çekici gibi zeki olmak sizi mutlu etmiyorsa, hayatta ne işe yarıyor, hiç anlamıyorum doğrusu,” dedi. Yeniden kapiya doğru yönelirken sırtını Zooey’e döndü. “En azından,” dedi, “hepiniz birbirinize karşı öyle tatlı ve sevecendiniz ki, seyretmenin tadına doyum olmuyordu.” Başını sallayarak kapıyı açtı. “Doyum olmuyordu,” dedi kesin bir edayla ve kapıyı kendi arkasından örttü.

Zooey, kapalı kapiya bakarak derin bir nefes aldı ve soluğunu yavaş yavaş koyverdi. “Sahneden çıkarken amma da replikler buluyorsun, azizim!” diye bağırdı kadının arkasından – ama anlaşılan, ancak sesini koridordan ona ulaştıramayacağından emin olduğu zaman yaptı bunu.

Bir oda, duvarlarının yeniden badanalanmasına ne kadar az hazır olabilirse, Glass ailesinin salonu da hemen hemen o kadar az hazırdı işte. Franny Glass, üzerinde bir Afgan battaniyesi, kanepede uyuyordu; “duvardan duvara” halı, ne toplanmış, ne de kenarlarından yukarı katlanmış durumdaydı; mobilyalar da – görüldüğü kadarıyla küçük bir eşya deposu dolduracak kadardılar – her zamanki statik-dinamik dağılım içindeydi. Salon, Manhattan apartman daireleri standardına göre dahi, insanı etkileyecek kadar geniş değildi, ama içinde birikmiş eşya, Valhalla’da bir şölen salonunu dahi sade gösterebilecek haldeydi. Salonda (kapağı şaşmaz biçimde açık duran) bir Steinway kuyruklu piyano, üç radyo (1927 modeli bir Freshman, 1932 modeli bir Stromberg-Carlson ve 1941 modeli bir de RCA), 54 ekran bir televizyon, (aralarında, borusu olduğu gibi tepe üstü takılı duran 1920 modeli bir Victrola’nın da bulunduğu) dört tane masa-tipi gramofon, yığınla sigara ve dergi sehпасı, kural-lara uygun büyüklükte bir pingpong masası (Allahtan ayakları kapatılmış ve piyanonun arkasına kaldırılmış durumda), dört rahat iskemle, sekiz rahatsız iskenle, 55 litrelik bir tropik balık akvaryumu (kelimenin tam anlamıyla ağzına kadar doldurulmuş ve kırk watt’lık iki ampulle aydınlatılmış), bir aşk koltuğu, Franny’nin yattığı kanepeler, iki boş kuş kafesi, kiraz ağacından bir yazı masası ve bir dizi ayaklı lamba, masa lambası ve tikiş tikiş iç mekanda sumak gibi oraya buraya serpiştirilmiş “köprü” lambalar. Bel yüksekliğinde kitap raflarından oluşan bir kordon üç duvara birden yayılıyor, bunlara iyiden iyiye tikiştirilmiş kitaplar da resmen raflardan sarkıyordu: çocuk kitapları, ders kitapları, elden düşme kitaplar, Kitap Kulübü kitapları ve bunlara ilaveten apartmanın daha az komünal “müştemilat”larından buraya daha da heterojen bir şekilde taşmış bir kitap akını. (“Drakula” şimdi “Temel Pali”nin yanında, “Çocuk

Müttefikler Somme'da" "Melodi Yıldırımları"nın yanında duruyordu, "Skarabe Cinayeti Vak'ası" ile "Budala" yanyanaydılar, "Nancy Drew ve Gizli Merdiven", "Korku ve Titreme"nin üstünde yatıyordu.) Azimli ve olağanüstü babayiğit bir badanacı ekibi kitap raflarıyla başa çıkmayı göze alabilseydi dahi, rafların hemen ardındaki duvarların durumu, özsaygısı olan herhangi bir ustanın, ruhsatını geri vermesine yol açabilirdi pekâlâ. Kitap raflarının hemen üstünden başlayarak tavanın en fazla otuz santim altına kadar, sıva – görünür olduğu yerlerde kabarıp çatlamış, Wedgwood mavisi bir sıva – çok gevşek bir deyişle, "asılı" malzeme ile, yani çerçevelenmiş fotoğraflardan, kişisel ve Başkanın yolladığı sararmış mektuplardan, bronz ve gümüş plaketlerden, oraya buraya yayılmış belli belirsiz özdeyiş benzeri belgelerle çeşitli biçim ve boylarda ödül, kupa gibi binbir çeşit nesneden oluşan ve hepsi de şu ya da bu şekilde, 1927'den 1943 yılının sonlarına kadar "Akıllı Bir Çocuk" adlı radyo programının panelist olarak yedi Glass çocuktan en azından biri (çoğunlukla da ikisi) olmadan yayına pek girmediği yolundaki saygıdeğer olguyu belgeleyen bir koleksiyonla neredeyse baştan başa kaplanmış durumdaydı. (Otuzaltı yaşında, Programın yaşayan en eski katılımcısı olan Buddy Glass'ın, annesiyle babasının yaşadığı apartmanın duvarlarından, ticari Amerikan çocukluk ve erken ergenlik çağlarına bir tür görsel methiye ilahisi diye söz etmesi, ender rastlanan bir olgu değildi. Buddy, kırsal bölgelerden çıkıp eve gelişinin çok nadir ve uzun arahklarla olmasından duyduğu üzüntüyü sık sık dile getirir ve, çoğu hâlâ New York City'de ve çevresinde oturmakta olan kardeşlerinin kendisinden çok daha şanslı olduğunu, genellikle muazzam uzunlukta bir söylevle dile getirirdi.) Duvarların dekorasyon planı, – Bayan Glass'ın kayıtsız şartsız ruhsal kutsaması ve ilelebet korunan resmi onayı ile – Bay Les Glass'ın, yani çocukların babası, eski bir uluslararası vodvilci ve, hiç kuşkusuz, Sardi'nin tiyatrovvari lokantasının duvar dekorunun iflah olmaz ve hararetli hayranı olan adamın buluşuydu aslında. Bay Glass'ın, dekoratör olarak belki de en parlak fırça darbesi, genç Franny Glass'ın şimdi uyuduğu kanepenin hemen arkasında ve üstünde kendini gös-

termekteydi. Orada, gazete ve dergi kesiklerinden oluşan yedi adet müsvedde defteri, ciltlendikleri yerden birleştirilip, neredeyse ensesti akla getirebilecek yakınlıkta bir üstüste bindirmeyle, doğrudan doğruya sıvaya raptedilmişti. Bu yedi cildin yedisi de, yıllar yılı, ailenin eski ve yakın arkadaşlarının ve rastgele eve uğrayanların yanı sıra, muhtemelen, “part-time” çalışan temizlikçi kadınların da okuyup mütalaa etmesi için her daim hazır ve nâzır tutulmaktaydılar.

Yeri gelmişken hemen belirtelim ki, Bayan Glass o sabah daha önce, eve gelecek olan badanacılar adına iki kibar jest yapmayı başarmıştı. Salona ya holden ya da yemek odasından girilebiliyordu ve her iki girişte de camlı çift kapılar bulunmaktaydı. Hemen kahvaltının ardından Bayan Glass bu kapıların büzgülü ipek perdelerini sökmüştü. Daha sonra, uygun bir anda, Franny bir fincan tavuk suyunu içermiş gibi yaparken, Bayan Glass da pencere pervazlarına bir dağ keçisi çevikliğiyle tırmanıp, kalın çerçeveli pencerelerin üçünden de Şam işi ağır perdeleri sökmüştü.

Salonun sokağa bakan tek cephesi güneydeydi. Dört katlı özel kız okulu, yan sokağın hemen karşı tarafındaydı: Üçüncü ve İkinci Caddelerde oturan okul çocukları öğleden sonra saat üçbuçuk sularında onun taş merdivenlerinde gazoz kapağı kaydırmaca ya da yakantop oynamaya gelinceye kadar pek bir hayat belirtisi göstermeyen hayli yalnız ve anonim görünümlü, vurduymaz bir binaydı bu. Glass’ların dairesi beş katlı, okuldan bir kat yüksek bir apartmandaydı ve bu saatte güneş, okulun çatısının üzerinde parlıyor, Glass’ların perdesiz salon pencerelerinden içeri giriyordu. Güneş ışınları salona karşı adamakıllı acımasızdı. Mobilyaların eski, özünde sevimsiz, anı ve duygularla yüklü olması bir yana, odanın kendisi de geçen yıllar içinde sayısız hokey ve futbol maçına (hem dokunmacasma, hem de boğuşmacasma) sahne olmuştu ve mobilyaların herhangi birinde çentik çentik olmamış, sakatlanmamış bir bacağa rastlamak zordu. Göz hizasına çok daha yakın yara bere izleri de vardı; havada uçuşan korkunç çeşitlilikte nesnelerin – fasulye torbalarının, beyzbol toplarının, bilyelerin, paten anahtarlarının, kauçuk silgilerin, hatta, bindokuzyüzotuzların başlarında tarihe geçmiş bir

olayda, kafası kopmuş uçan bir taşbebeğin – meydana getirdiği hasar. Ancak, güneş ışığı, belki de en acımasız etkisini halı üzerinde gösteriyordu. Bir zamanlar şarap rengine olan – ve hiç olmazsa lamba ışığında lâlâ bu rengi koruyan – halı, pankreas biçimli bir dizi solmuş bölüm sergiliyordu şimdi; hepsi de, evde beslenmiş bir yığın hayvandan arta kalmış, hiç de duygusal olmayan anılar. Bu saatte güneş, derinlemesine ve gaddarca ta televizyon alıcısının oraya kadar parlıyor, onun hiç kırpmadığı Kiklop gözünün içine giriyordu doğrudan.

En esin verici, en şakuli düşünce egzersizlerinden bazılarını çamaşır dolaplarının önünde gerçekleştirmiş olan Bayan Glass, en küçük çocuğunu kanepede poplin çarşafar arasına yatırmış, üstünü de açık mavi renkte tüylü bir kaşmir battaniye ile örtmüştü. Franny şimdi sol tarafına yatmış uyuyordu; yüzü kanepenin sırtına ve duvara dönük, çenesi de, çepeçevre serpiştirilmiş küçük minderlere değdi degecek. Ağzı, ancak kapalıydı. Ama, çarşafın üstündeki sağ eli, yalnızca kapalı değil, aynı zamanda sımsıkı yumuluydu; parmaklar kenetli, başparmak onların içine gömülü – sanki, yirmi yaşında, beşiğin o suskun, yumrukları sıkılı savunma pozisyonuna çekilmiş gibiydi Franny. Ve şimdi, şunu da belirtmek gerekir ki, güneş, salonun geri kalan kısmına gösterdiği zalimliğe karşın, kanepede son derece âlicenap davranıyordu. Franny'nin nefis kesilmiş ve üç günde üç kez yıkanmış kuzgun karası saçlarını pırıl pırıl aydınlatıyordu. Aslında, güneş ışığı Afgan battaniyeyi baştan başa yıkanaktaydı ve sıcak, parlak ışığın açık mavi yün üzerindeki oyunları da başlıbaşma görmeye değer bir manzaraydı.

Neredeyse doğrudan doğruya banyodan çıkıp oraya gelmiş olan Zooey, ağzında yeni yakılmış bir puro, kanepenin ayakucunda epey bir süre durdu; önce, üstüne geçirdiği beyaz gömleğin eteklerini pantolonundan içeri sokuşturarak, ardından kollarını ilikleyerek, sonra da sadece orada durup bakarak. Purosunun ardında, yüzüne ekşi bir ifade takınmıştı, sanki o gözalıcı ışık oyunlarını, zevkinden enikonu kuşku duyduğu bir tiyatro yönetmeni “kurmuş” gibi. Yüz hatlarının olağanüstü inceliğine, yaşına ve genel duruşuna rağmen –giyinikken, genç ve kilosunu düşük bir dansör diye geçinebilirdi pekâlâ – puro ona açıkça

yakışmıyor denemezdi. Bunun bir nedeni, Zooey'nin burnunun aslında kısa olmamasıydı. İkincisi, puro, Zooey'nin durumunda, açık bir biçimde bir gençlik sevdası değildi. Zooey, onaltı yaşından beri içiyordu bunları ve onsekiz yaşından beri de, günde bir düzineye kadar olmak üzere, düzenli olarak – çoğunlukla da pahalı panatellalardan – içiyordu.

Vermont mermerinden, dikdörtgen ve hayli uzun bir kahve sehpası, kanepeye paralel olarak ve koltuğun çok yakınında duruyordu. Zooey aniden o sehpayaya doğru yürüdü. Bir kül tablasını, günüş bir sigara kutusunu ve *Harper's Bazaar* dergisinin bir nüshasını ortadan kaldırdıktan sonra, soğuk mermerin o daracık yüzeyine oturdu doğrudan ve Franny'nin başı ve omuzları ile yüz yüze gelecek – hani neredeyse bu başla omuzların üzerinde havada asılı kalacak – şekilde durdu. Mavi tüylü battaniyenin üzerinde kenetli duran ele baktı bir an, sonra, yumuşacık bir hareketle, elinde purosunu, Franny'nin omuzunu tuttu. "Franny," dedi. "Frances. Hadi dostum. Günün en güzel saatlerini burda harcamayalım... Hadi dostum, gidelim."

Franny sıçrayarak uyandı – daha doğrusu sarsılarak, sanki fayton kötü bir tümseğin üzerinden geçmiş gibi. Bir kolu üzerinde doğrularak, "Üff," dedi. Sabah güneşinin ışıkları karşısında gözlerini kırptırdı. "Niye bu kadar güneş var?" Zooey'nin odadaki varlığını ancak kısmen algıladı. "Niye bu kadar güneş var?" diye tekrarladı.

Zooey, onu hayli dikkatlice gözledi. "Ben nereye gidersem, güneş de oraya gelir dostum," dedi.

Franny, hâlâ gözlerini kırptırarak onu süzdü. "Niye uyardırdın beni?" diye sordu. Huysuz ve ters bir eda takınamayacak kadar mahmurdu hâlâ, ama ortada bir tür haksızlık döndüğünü düşündüğü de besbelliydi.

"Valla...şöyle bir durum. Birader Anselmo ile bana yeni bir görev bölgesi teklif edildi. Labrador'da, anlıyor musunuz? Biz de düşündük ki, bizi kutsar mıydınız acaba, şeye çıkmadan – "

"Üff!" dedi Franny yeniden, ve elini tepesine koydu. Son moda kısa kesilmiş saçları, uyku faslını bayağı kazasız belasız atlatmışlardı. Franny – onu seyredenlerin şansına – saçlarını or-

tadan ayırmıştı. “Off, çok korkunç bir rüya gördüm,” dedi. Birazcık doğruldu ve tek eliyle geceliğinin yakasını kapattı. Terzi elinden çıkmış, kravat ipeğinden bir gecelikti bu, bej renkli; üzerinde de pembe çay goncası desenleri vardı minicik.

“Anlatınız,” dedi Zooey, purosundan bir nefes çekerek. “Sizin için yorumlayacağım bu rüyayı.”

Franny titredi. “Korkunç bir şeydi. Örümceksi. Ömrümde bu kadar örümceksi bir rüya görmedim.”

“Hm, örümcekler ha? Çok ilginç. Çok manidar. Birkaç yıl önce, Zürich’te çok ilginç bir vak’ayla karşılaşmıştım – tıpkı sizin gibi genç bir insandı aslında ve – ”

“Bir saniye susar mısın, unutacağım yoksa,” dedi Franny. Bir karabasanı hatırlamaya çalışanların yaptığı gibi, boşluğa gözünü dikip boş boş baktı. Gözlerinin altında yarım halkalar ve had safhada sorunlu bir genç kızı ele veren daha ince başka bazı belirtiler vardı; ama, bütün bunlara rağmen, Franny’nin birinci sınıf bir güzel olduğunu kimse gözden kaçıramazdı. Cildi nefisti Franny’nin, ve yüz hatları da narin ve son derece kişilikliydi. Gözleri neredeyse Zooey’ninkiler kadar şaşırtıcı bir lacivert tonundaydılar, ama onunkiler, bir kız kardeşin gözlerinin olması gerektiği gibi şüphesiz, daha da ayırıktılar – ve bu gözlere, deyim yerindeyse, dalıp gitmek için, Zooey’de olduğu gibi gün boyu uğraşmak gerekmiyordu. Dört yıl kadar önce, yatılı okuldan mezun olduğu gün, Franny mezunlar platformundan kendisine gülümseyip dururken, ağabeyi Buddy de, bu kızın bir gün, çok büyük olasılıkla, kuru kuru öksüren bir herifle evleneceği yolunda marazi bir kehanette bulunmuştu kendi kendine. Dolayısıyla, Franny’nin yüzünde *böyle bir şey* de vardı. “Aman Allahım, hatırladım şimdi!” dedi kız. “İğrenç bir şeydi. Bir yerde bir yüzme havuzundaydım, bir yığın insan da havuzun dibindeki bir kutu Medaglio d’Oro kahvesini çıkartayım diye dalmaya zorluyordu beni. Her seferinde sudan çıktığımda, yeniden dalmamı istiyorlardı. Ağlıyordum ve diyordum ki onlara: ‘Siz mayonuzu giymişsiniz. Neden siz de biraz dalmıyorsunuz?’, ama onlar gülüyorlardı sadece ve korkunç alaycı birtakım laflar söylüyorlardı ve hadii, ben gene dalıyordum dibe.” Franny azıcık titredi. “Bizim yatakhanelen de iki kız vardı. Stephanie Logan ve bir de nerdey-

se *hiç* tanımadığım bir kız – aslında, öyle korkunç bir ismi olduğu için her zaman müthiş *acıdığım* bir kız: Sharmon Sherman. İkisinde de kocaman bir kürek vardı ve ben ne zaman suyun yüzüne çıksam, onunla bana *vurmaya* kalkıyorlardı.” Franny bir an ellerini gözlerinin üstüne koydu. “Üff!” Başını salladı. Düşünceye daldı. “Rüyada azıcık anlam çıkartılabilecek tek şey, Profesör Tupper’dı. Yani, oradaki insanlar arasında benden gerçekten *nefret ettiğini* bildiğim tek kişi oydu.”

“Hmnı, sizden nefret eden tek kişi, ha? Çok ilginç.” Zooey’nin purosusu ağzındaydı. Zooey, onu parmaklarının arasında ağır ağır döndürüyordu, vak’anın tüm bulgularını elde edememiş bir rüya yorumcusu gibi. Kendinden çok hoşnut bir görünüşü vardı oğlanın. “Sizden neden nefret ediyor?” diye sordu. “Anlıyorsunuz değil mi, tam bir açıklıkla konuşmazsanız, benim de elim kolum – ”

“Benden nefret ediyor, çünkü onun yönettiği bu manyak Din seminerine giriyorum ve adam sevimli numarasına yatıp tam bir Oxford’lu gibi yaptığı zaman ona gülücükler göndermeyi asla başaramıyorum. Oxford’dan ödünç verme ve *kiralama* programıyla mı ne, öyle bir şeyle gelmiş işte; tiftik gibi darmadağın beyaz saçlarıyla kendinden hoşnut, müthiş zavallı ihtiyar şarlatanın biri. Bence, sınıfa girmeden önce erkekler tuvaletine gidip saçını başını dağıtıyor – valla öyle yapıyor. Okuttuğu konuya en ufak bir heves duymuyor. Ego tanıam da coşku ve heves hak getire. Buna da bir şey dediğim yok – yani, heves duymaması son derece garip bir şey değil tabii de – kendisinin *Olgun İnsan* olduğuna dair salakça imalarda bulunuyor durmadan ve ona bu ülkede sahip olmakla bizim de ne kadar şanslı çocuklar olduğumuza dair.” Franny yüzünü buruşturdu. “Böbürlenme dışında *keyifle* yaptığı tek iş varsa o da şu: Çocuklardan biri bir şeyin Pali yerine Sanskrit dilinde olduğunu söylemişse hemen onu düzeltmek. Ona dayanamadığımı da *biliyor!* Bakmadığı zaman onun arkasından yüzümü gözümü ne hallere soktuğumu bir görsen.”

“Yüzme havuzunda ne yapıyordu?”

“İşte mesele de bu ya! Hiçbir şey! Gerçekten hiçbir şey yapmıyordu! Öylece ortalıklarda durup sırtıyor ve olup biteni göz-lüyordu. Ordakilerin içinde en kötüsü oydu.”

Zooey, purosunun dumanı arasından ona bakıp heyecansız bir sesle konuştu: "Berbat görünüyorsun. Bunu biliyor muydun?"

Franny onu süzdü. "Bunu söylemeden bütün gün orda oturabilirdin," dedi. Sonra, anlamlı bir şekilde ekledi: "Sabah sabah üstüme gelme gene, Zooey, lütfen. Ciddiyim."

"Kimsenin senin üstüne geldiği yok dostum," dedi Zooey, aynı heyecansız tonla. "Yalnızca berbat görünüyorsun, o kadar. Neden bir şeyler yemiyorsun? Bessie diyor ki, içerde biraz tavuk suyu çorba hazırlamış ve—"

"Biri bana bir kere daha tavuk suyundan söz edecek olursa –"

Ancak, Zooey'nin dikkati dağılmıştı. Güneş ışığıyla yıkanan battaniyenin, Franny'nin baldırlarıyla ayak bileklerini örttüğü kısmına doğru bakıyordu şimdi. "O da kim?" dedi. "Bloomberg mi?" Bir parmağını uzattı ve battaniyenin altında oldukça kocaman ve garip bir şekilde hareketli görünen tümseği yavaşça dürttü. "Bloomberg? Sen misin?"

Tümsek kıpırdadı. Şimdi Franny'nin gözü de onun üstündeydi. "Ondan kurtulamıyorum bir türlü," dedi. "Birdenbire kafasını benle bozdu resmen."

Zooey'nin araştırmacı parmağının yarattığı dürtüyle Bloomberg aniden gerindi ve sonra da, Franny'nin kucağından oluşan açık araziye doğru tünel yukarı ağır ağır ilerlemeye koyuldu. Hiç de çekici bir görüntüsü olmayan kafası günışığında, güneş ışığında belirir belirmez, Franny onu koltuk altlarından tutup kaldırarak, yakın selamlama mesafesine getirdi. "Günaydın Bloomberg'ciğim!" dedi ve gözlerinin arasından hararetle öptü onu. Bloomberg, hoşnutsuzlukla gözlerini kırptı. "Günaydın seni pis kokulu ihtiyar kedi. Günaydın, günaydın, günaydın!" Kediye üstüste öpücüklere boğdu, ama buna karşılık olarak bir şefkat dalgası gelmedi kediden. Franny'nin köprücük kemiğine atlamak için anlamsız ve hayli şiddetli bir girişimde bulundu. "Haddim edilmiş", benekli gri, çok iri bir erkek kedi idi. "Ama ne kadar sevecen, değil mi?" diye sordu Franny, hayranlıkla. Muhtemelen bu görüşüne destek sağlamak için Zooey'e baktı, ama puronun ardındaki yüz ifadesi kendini ele vermiyordu. "Okşa onu Zooey! Bak ne kadar tatlı. Okşa onu."

Zooey bir elini uzatıp, Bloomberg'in kamburlaşmış sırtını bir kez, iki kez okşadı, sonra bundan vazgeçti, kahve sehпасından kalktı ve salonda dolanarak piyanoya doğru gitti. Piyano, kapağı alabildiğine açık, simsiyah duruyordu orada, profilden. Oturacak yeri hemen hemen Franny'nin tam hizasında, kanepenin karşısında, olanca Steinway cüssesiyle. Zooey, piyanonun oturağına şöyle bir ilişti, ardından, sehpanın üzerindeki notalara aşikâr bir dikkatle baktı.

"Her bi yanı öylesine pire dolmuş ki, komik bile değil artık," dedi Franny. Bloomberg'i uysal-kedi oturuşuna zorlamak için birazcık boğuştu onunla. "Dün gece üstünde ondört tane pire buldum. Sadece bir tarafında hem de." Bloomberg'in poposunu kuvvetle aşağı doğru bastırdı, sonra da dönüp Zooey'e baktı. "Her neyse, metin nasıldı?" diye sordu. "Dün gece eline ulaştı mı nihayet, ne oldu?"

Zooey ona cevap vermedi. "Tanrım," dedi, gözlerini sehpanın üstündeki notalardan ayırmadan. "Bunu da kim çıkardı ortaya?" Partisyonun başlığı "You Needn't Be So Mean, Baby" idi. Yaklaşık kırk yıllıktı. Kapağında, Bay ve Bayan Glass'm sepya renkli bir fotoğrafı yer alıyordu. Bay Glass, silindir şapka ve frak giymişti; Bayan Glass da öyle. İkisi de bacaklarını iyice açmış, gece bastonlarına dayanıp öne doğru eğilerek fotoğraf makinesine pırıl pırıl gülümsüyorlardı.

"Neymiş o?" dedi Franny. "Göremiyorum."

"Bessie ile Les. 'You Needn't Be So Mean Baby.' "

"Ha," diye kıkırdadı Franny. "Les, Hatıralar Gecesi yaptı dün gece. Benim için. Karımın ağrıdığını sanıyor da. Dolaptaki bütün partisyonları tek tek çıkardı."

"Bir şeyi çok merak ediyorum: Nasıl oldu da 'You Needn't Be So Mean, Baby'den kalkıp bu lanet olası cengelin ortasına düştük biz. Bunu da sen çöz artık."

"Çözemem. Daha önce denedim," dedi Franny. "Metin nasıldı, sen onu söyle. Geldi mi? Bilmemkimin – Bay LeSage mıydı neydi, onun işte – şeyden önce kapıcıyla sana yollatacağını söylediğin – "

"Geldi geldi," dedi Zooey. "Bu konuda konuşmak istemiyorum." Purosunu ağzına soktu ve, sağ eliyle, yukarıda soprano

tuşlar üzerinde, oktavlarda, “Kinkajou” adlı parçayı çalmaya koyuldu; dikkat çekecek ölçüde popüler olması da, belirgin biçimde gözden düşmesi de Zooey’nin dünyaya gelmesinden önce olmuş bir parçaydı bu. “O geldiği gibi,” dedi Zooey, “Dick Hess de dün gece saat bir sularında – *bizim* küçük kavgamızdan hemen sonra – burayı aradı üstelik ve beni bir içkiye davet etti piç kurusu. Hem de nerde, San Remo’da. Herif, Village’i keşfediyor. Tanrım, sen bana sabır ver!”

“Tuşları yumruklama,” dedi Franny, ona bakarak. “Orda oturacaksan, sana yönetmenlik yapayım biraz. İşte ilk talimatım. Tuşları yumruklama.”

“Her şeyden önce, benim içki içmediğimi biliyor bu herif. İkincisi, New York’ta doğduğumu da biliyor ve katlanamadığım bir şey varsa, onun da ortam olduğunu. Üçüncüsü, Village’den yaklaşık yetmiş blok ötede oturduğumu da biliyor lanet olası. Ve *dördüncüsü*, pijama-terlikle olduğumu tam üç kere söylemişim herife.”

“Piyanonun tuşlarına vurma,” diye talimat verdi Franny, bir yandan Bloomberg’i okşarken.

“Ama *yok* efendim, bu iş bekleyemezmiş. Beni hemen görmesi lazımmış. Çok önemliymiş. Bak, diyor, işin şakası yok. Hayatında *bir* kere adam gibi davran da bir taksiye atlayıp buraya geliver.”

“Yaptın mı dediğini? Piyanonun kapağını da çarpma. Bu da sana ikinci – ”

“*Gayet* tabii yaptım! İradem yok ki, anasını satayım!” dedi Zooey. Piyanonun kapağını sabırsız bir hareketle, ama çarpma-dan kapadı. “Benim sorunum şu, New York’a dışardan gelenlerin tekine güvenmiyorum. Kaç zamandır burda oturuyorlarmış, umurumda bile değil, lanet olsun. İkinci Cadde’de küçük bir Ermeni lokantası keşfederlerken bir arabanın altında kalacaklar ya da *köteği* yiyecekler diye ödüm bokuma karışıyor her zaman. Ya da başka bir halt olacak diye.” Abus bir çehreyle, ‘You Needn’t Be So Mean, Baby’nin üzerine puro dumanından bir ırmak üfle-di. “Her neyse işte, gittim oraya,” dedi. “Baktım, bizim baba Dick orda. Öyle üzgün, öyle hüzünlü, önemli haberlerle öyle dolup taşar halde ki, bu akşamüstüne kadar bekleyemez tabii. Blu-

cinlerle o iğrenç spor ceketi çekmiş, oturuyor bir masada. New York'ta bir Des Moines yerlisi. Herifi öldürebilirdim, namussuzum. Ne gece ama. İki koca saat boyunca orda oturup herifin palavralarını dinledim, işte ben ne muhteşem bir orospu çocuğuymuşum da, ne biçim psikozlu ve psikopat dâhi çocuklardan oluşan bir aileden geliyormuşum da. *Ardından*, herif beni *ve de* Buddy'yi *ve de* Seymour'u – ki, ikisini de hiç tanımaz – bir güzel çözümledikten sonra, gecenin geri kalan kısmında iki yumruklu bir Colette mi, yoksa bir çeşit bastıbacak Thomas Wolfe mu olacağı konusunda bir çeşit açmaza girmişken, ne yapsa beğenirsin, masanın altından inisiyalli minisiyalli şahane ataşe çantasını çıkarıp, bir saatlik yeni bir senaryo metnini koltuğumun altına sıkıştırmaz mı?" Artık konuyu kapatmak istermişçesine, bir elini havada şöyle bir salladı. Ama, piyano sandalyesinden kalkışındaki huzursuzluk, bunun konuyu gerçekten başından savdığını gösteren bir jest olmadığını ortaya koymaktaydı. Purosunu ağzında, elleri pantolonunun arka ceplerindeydi. "Aktörlük konusunda Buddy'nin çektiği nutukları *yıllardır* dinliyorum," dedi. "Tanrım, bende de Tanıdığım Yazarlar konusunda ona anlatacak ne malzeme var ama." Bir an dalgın dalgın durdu, sonra amaçsız bir şekilde hareketlendi. 1920 model Victrola'nın önünde durup boş gözlerle ona baktı, sonra da gramofonun boru şeklindeki megafonuna iki kere havladı, kendi zevki için. Onu seyreten Franny kıkırdadı, ama Zooey yüzünü buruşturdu ve yoluna devam etti. 1927 modeli Freshman marka radyonun üstüne yerleştirilmiş olan tropik balık akvaryumunun önünde aniden durdu sonra ve purosunu ağzından çıkardı. Akvaryumu şaşmaz bir dikkatle gözden geçirdi. "Bütün karakızlarım ölüp gidiyor yahu," dedi. Otomatik bir hareketle, akvaryumun yanında duran balık yemi kutusuna uzattı elini.

"Bessie onlara yem verdi bu sabah," diye uyardı onu Franny. Bloomberg'i hâlâ okşuyor, sıcacık battaniyenin dışındaki karmaşık ve güç dünyaya alıştırmak için hâlâ zorluyordu onu.

"Açlıktan gebermiş gibi bir halleri var," dedi Zooey, ama elini balık yeminden çekti. "Şurdaki herif çok süzölmüş gibi duruyor." Tırnağıyla cama vurdu tık tık. "Biraz tavuk suyu içmen lazım dostum."

“Zooney,” dedi Franny, onun dikkatini çekmek için. “Durum nedir şimdi? Elinde *iki* yeni metin var. LeSage’ın taksiyle gönderdiği nasıl bir şey?”

Zooney bir an için balıkları gözlemeyi sürdürdü. Sonra, ani ama besbelli acil bir dürtüyle, halıya sırtüstü yatıverdi. “LeSage’m gönderdiğinde,” dedi, bacak bacak üstüne atarak, “yemin ederim düpedüz Fransız katalogundan çıkmış 1928 tarihli bir salon komedisinde Rick *Chalmers*’ı oynamam gerekiyor. Aradaki tek fark şu: Bizim yazar, psikanalistin koltuğundan kalkar kalkmaz komplekslere, bastırma mekanizmalarına ve yüceltmelere ilişkin bir yığın laf salatasıyla bu yenisini şahane bir şekilde güncelleştirmiş.”

Franny, görebildiği kadarıyla Zooney’e baktı. Oturduğu yerden, yalnızca ayakkabılarının tabanlarıyla topukları görünüyordu oğlanın. “Peki, Dick’in metni?” diye sordu. “Onu okuyabildin mi?”

“Dick’in dalgasında ise Bernie oluyorum: Hayatında okuduğun en cesur ve sıradışı televizyon oyununda yer alan genç ve duyarlı bir metro muhafızı yani.”

“Ciddi misin? Gerçekten iyi mi?”

“İyi demedim, *cesur* dedim. Tetikte olalım dostum. Prodüksiyonun tamamlandığı günün sabahı, binanın içindeki herkes, beğenişme şehvetiyle birbirinin sırtını sıvazlayacaktır. LeSage. Hess. Pomeroy. Sponsorlar. Bütün o cesur kalabalık. Bu akşamüstü başlar zaten. Daha başlamadıysa tabii. Hess, LeSage’m bürosuna gidip şöyle konuşacaktır: “Bay LeSage, cesaret ve dürüstlükten geberen genç ve duyarlı bir metro muhafızı hakkında bir senaryom var efendim. Müşfik, Tesirli ve Vurucu senaryoların yanısıra Cesaret ve Dürüstlük senaryolarını da sevdiğinizi biliyorum efendim. Ve bu da efendim, size söylediğim gibi, ikisiyle birden alabildiğine kokuşmuş bir senaryo. Her şeyi içinde eriten pota gibi karakterlerle dolup taşıyor. Duygusal. Gerekli yerlerde şiddet de içeriyor. Ve bu duyarlı metro muhafızı, tam sorunlarının altında ezilmek, İnsanlığa ve Küçük İnsanlara olan inancını hepten yitirmek üzereyken, dokuz yaşındaki yeğeni okuldan geliyor ve, taa Andrew Jackson’ın taşranın göbeğinden çıkmış karısından başlayıp kuşaklar ve

P.S. 564 boyunca bize aktarılan o güzelim şoven felsefeyi anlatıyor ona. Bunun kaçarı yok efendim! Ayakları yere basan, basit, sahte bir senaryo bu; ve bizim açgözlü, sinirli, cahil sponsorlarımızın rahatça anlayıp sevebilecekleri kadar da samimi, aşına ve önemsiz.” Zooey ani bir hareketle oturma pozisyonuna geçti. “Daha demin banyo yaptım, ama domuz gibi terliyorum,” diye bir yorumda bulundu. Ayağa kalktı ve kalkarken, sanki bunu istemeden yapıyormuş gibi, bir an Franny’ye baktı. Tam gözünü ondan ayırmaya koyulmuşken, kıza daha da dikkatli bakmaya başladı. Franny başını öne eğmiş, kucağında okşanmaya devam ettiği Bloomberg’e dikmişti gözlerini. Ama kızda bir değişiklik vardı. “Aa,” dedi Zooey, ve divana yaklaştı; belasını arıyordu anlaşılan. “Madamın dudakları kıpırdıyor. Dua yükseliyor demek.” Franny ona bakmadı. “Ne halt ediyorsun orda?” diye sordu Zooey. “Benim Hristiyanlığa aykırı tavrim karşısında halk sanatlarına mı sığınuyorsun?”

O zaman Franny başını kaldırıp ona baktı ve gözlerini kırıştırarak başını salladı. Zooey’ye gülümsedi. Dudakları daha önce kıpırdıyordu gerçekten ve şimdi de kıpırdamaktaydılar.

“Lütfen bana gülümsemekten vazgeç,” dedi Zooey, dümdüz bir sesle ve o mıntıkadan ayrıldı. “Seymour da hep bunu yapardı bana. Bu Allahın cezası ev gülücük saçan insanlarla dolup taşıyor.” Kitap raflarından birinde sırasından dışarı taşmış bir kitabı başparmağıyla azıcık itip hizaya soktuktan sonra yoluna devam etti. Salonun orta penceresine doğru yürüdü; bu pencere, Bayan Glass’ın oturup faturaları ödediği ve mektuplarını yazdığı kiraz ağacı yazı masasından bir pencere-önü iskemlesiyle ayrılmaktaydı. Zooey, arkası Franny’ye dönük, elleri yine arka ceplerinde, purosunu ağzında, durup pencereden baktı. “Bu yaz bir film çekmek için Fransa’ya gitme ihtimalim olduğunu biliyor muydun?” diye sordu, sinirli bir sesle. “Bunu söylemiş miydim sana?”

Franny, ilgiyle onun sırtına doğru baktı. “Hayır, söylememiştin!” dedi. “Ciddi misin? Ne filmi?”

Zooey, sokağın karşı tarafındaki okulun ziftlenmiş çatısına bakarak konuştu: “Oo, uzun hikâye. O tarafta bir Fransız soytarısı, benim Philippe’le yaptığım albümü dinlemiş de. Bir iki haf-

ta önce onunla bir öğle yemeği yedim. Ukalanın teki, ama sevimli de sanki; ve anlaşılan, şu sıralarda oralarda epey tutuluyor.” Bir ayağını pencere iskemlesine koydu. “Kesin bir şey yok – bu heriflerle hiçbir zaman kesin bir şey olmaz zaten – ama galiba Lenormand’ın o romanından bir film yapma fikrine yarı yarıya ısındırdım galiba herifi. Hani sana gönderdiğim roman var ya, o.”

“Evet evet! Ama bu çok hey’canlı, Zooey. Gidersen ne zaman gideceksin?”

“Heyecanlı filan *değil*. Sorun da burda işte. Evet, bu filmde oynamaktan zevk alırdım. Hem de *ne* zevk. Ama New York’tan ayrılmaktan da deli gibi nefret ederdim. Bak sana söyleyeyim, önüne gelen gemiye atlayan o yaratıcı dedikleri tiplerden nefret ederim. Ha, o gemiye binmek için binbir türlü sebep varmış, umurumda bile değil. Ben burda doğmuşum. Burda *okula* gitmişim. Burda *araba* altında kalmışım – hem de iki kere, aynı kahrolası *sokakta*. Ne işim var Avrupa’da oynayacağım Allahaşkına!”

Franny onun beyaz gömlekli sırtını düşünceli düşünceli seyretti. Ancak, dudaklarında sözcükler şekilleniyordu sessiz sedasız. “Niye gidiyorsun öyleyse?” diye sordu. “Böyle düşünüyor-san?”

“Niye mi gidiyorum?” dedi Zooey, etrafına bakmadan. “Gidiyorum, çünkü esas olarak, sabahları öfke içinde kalkıp geceleri öfke içinde yatağa girmekten bıktım usandım. *Gidiyorum*, çünkü tanıdığım ettiğim ne kadar zavallı, ülserli piç kurusu varsa oturup hepsini yargılıyorum. Kendi başına beni pek rahatsız ettiği yok bunun. En azından, yargıladığın zaman doğru dan barsağından yargılıyorsun herifleri ve ortalığa püskürttüğüm her bir yargının hesabını er veya geç, şu ya da bu şekilde eşşekler gibi vereceğini de biliyorum. *Bu*, beni o kadar çok rahatsız etmiyor. Ama, bir şey var ki, Ulu Tanrı, şehirdeki insanların morali üzerinde yaptığım öyle bir etki var ki, bunu seyretmeye daha fazla dayanamıyorum artık. *Tam* ne yaptığını anlatabilirim sana. İnsana, onun aslında iyi şeyler yapmak istemediği, sadece tanıdığı herkesin – eleştirmenlerin, reklam verenlerin, izleyicilerin, hatta çocuklarının öğretmeninin bile – beğeneceği işleri yapıp bitirmek istediği duygusunu veriyorum.

Bunu yapıyorum işte. Yaptığım en kötü şey bu.” Okul çatısının bulunduğu yöne doğru yüzünü buruşturdu; sonra, parmaklarının ucuyla, alnında birikmiş terleri bastırıp iki yana itti. Franny’nin bir şey söylediğini duyunca aniden ona döndü. “Ne?” dedi. “Duymadım.”

“Hiç. ‘Of Allahım’ dedim.”

“Niye ‘Of Allahım?’” diye sordu Zooey, sabırsızlıkla.

“Hiç-bişey. Hemen üstüme gelme lütfen. İnsanların moralini bozmaktan bahsettin ya! Bir de beni görseydin Cumartesi günü. Lane’in bütün gününü *mahvettim*. Oğlanın gözünün önünde saat başı bayılıp durduğum yetmedi; oysa, düşünsene, güzel güzel, dostça, *normal*, kokteyl havasında, sözümona *memnun mesut* bir futbol maçı için kalkıp taa oralara gitmişim ve oğlan ne zaman ağzını açıp bir şey söylese tutup hemen saldırıyorum, zıtlıyorum ya da – ne bileyim – canına okuyorum işte.” Franny başını salladı. Hâlâ Bloomberg’i okşuyordu, ama dalgın dalgın. Gözünü piyanoya dikmişti sanki. “Tek bir düşüncemi bile kendime saklayamadım,” dedi. “Gerçekten korkunçtu. Nerdeyse beni istasyonda karşıladığı andan itibaren, onun bütün fikirlerine, değerlerine ve –her şeye işte – veryansın ettim. Ama *her* şeye. Flaubert üstüne gayet zararsız, tüp-bebeği türünden bir tez yazmıştı, onunla müthiş iftihar ediyordu ve bana okutmak istiyordu filan ve bütün bunlar bana öylesine İngilizce Bölümü havasında, öylesine *lütüfkâr* ve kampüssel geldi ki, bütün yaptığım – ” Devam edemedi. Yine başını salladı ve Zooey de, hâlâ ona doğru yarı-dönmüş pozisyonda, gözlerini kısıp ona baktı. Franny, uyandığı andaki görünüşünden bile daha solgun ve daha ameliyat-sonrası gibi bir havada görünüyordu sanki. “Beni çekip vurmaması mucize,” dedi Franny. “Bunu yapmış olsaydı, resmen kutlardım onu.”

“Bu bölümü dün gece anlattın. Bu sabah bayat anılara kar-
nım tok dostum,” dedi Zooey ve pencereden bakmaya devam etti. “Her şeyden önce, kendin yerine *nesnelere* ve insanlara bağırıp çağırmakla, hedefin çok uzağına düşüyorsun. İkimiz de böyleyiz. Ben de tastamam aynı haltı televizyon konusunda yi-yorum – bunun farkındayım. Ama, *yanlış* bu. Sorun *biziz*. Kaç defa söyledim bunu sana. Niye böyle kalın kafalılık ediyorsun bu konuda?”

“Bu kadar kalın kafalı *değilim*, ama sen durmadan – ”

“Sorun *biziz*,” diye tekrarladı Zooey, kızın sözünü keserek. “Biz ucubeyiz, hepsi bu. O iki piç kurusu bizi erkencecik, en iyi zamanımızda ele geçirdiler ve acaip standartlara sahip olan birer ucube haline getirdiler işte, hepsi bu. ‘Damgalı Kadın’ız biz ve herkes bizim gibi damgalanana kadar da ömrümüz boyunca bir dakika bile rahat huzur yüzü görmeyeceğiz.” Pek azımsanmayacak sertlikte bir suratla purosunu ağzına götürüp bir nefes çektiyse de, sönmüştü puro. “Üstüne üstlük,” dedi süratle, “bizde ‘Akıllı Çocuk’ kompleksi de var. O lanet olası yayından hiçbirimiz çıkamadık aslında. Bir tekimiz bile. Konuşmuyoruz ki biz, nutuk atıyoruz. Sohbet etmiyoruz, açıklamalarda bulunuyoruz. En azından *ben* böyle yapıyorum. Kafasında normal sayıda kulağı olan biriyle böyle bir odada bir an bulunmaya göreyim, ya Allahın belası bir bilici kesiliyorum o saat, ya da canlı bir çuvaldıza dönüşüveriyorum. Ya da, Cansıkıcılar Prensine. Al sana, *dün gece* işte. Şehirde, San Remo’da. Hess bana yeni senaryosunun konusunu anlatmasın diye *dua* edip durdum kendi kendime. Yeni bir senaryosu *olduğunu* it gibi biliyordum. Koltuğumun altında bir senaryo olmadan ordan çıkıp eve dönmeyeceğimi it gibi biliyordum. Ama, bana acısın da sözlü bir ‘*gelecek program*’ yapmasın diye dua ediyordum durmadan. Herif aptal değil. Çenemi kapatmamın imkânsız bir şey olduğunu *biliyor* tabii.” Zooey birdenbire ayağını pencere-iskemlesinden çekmeden sertçe döndü ve annesinin yazı masasının üstünde duran bir kibrit kutusunu oradan aldı, kapıverdi. Yeniden penceresine ve okulun çatı manzarasına döndü ve purosunu da yeniden ağzına soktu – ama aynı anda da ağzından çıkardı onu. “Her neyse, Allah kahretsin Hess’i,” dedi. “Öyle aptal biri ki, insanın yüreği yanıyor. Televizyondaki bütün öteki insanlar gibi. *Ve de* Hollywood’daki. *Ve de* Broadway’daki. Duygusal olan her şeyi *inüşfik* sanıyor, *gaddarca* olan her şeyi bir dilim gerçeklik sanıyor, sonu fiziki şiddete varan her şeyi de, hiçbir haltı olmayan bir şeyin meşru doruğuymuş gözüyle – ”

“Bunları ona *anlattın* mı?”

“Elbette anlattım! Sana daha demin söyledim ya, çenemi tutamıyorum diye. Elbette anlattım bunu ona! Orda bok gibi kaldı,

ölsem diye dua ederek. Ya da, ikimizden *biri* ölse diye – umarım ben öleyim diyedir. Her neyse, sahneden hakiki bir San Remo çıkışı yaptını işte.” Zooey, ayağını pencere önündeki iskemleden çekti. Gergin ve şuurlu bir havada döndü, annesinin yazı masasının sandalyesini masanın altından çekti ve ona oturdu. Purosunu yeniden yaktı, sonra kamburunu çıkarıp, huzursuz bir şekilde kollarını masanın kirazağacı yüzeyine koydu. Mürekkep hokkasının yanında annesinin ağırlık olarak kullandığı bir nesne duruyordu. Siyah plastik bir kaide üzerinde yükselen küçük bir cam küre ve içinde, silindir şapkalı bir kardan adam. Zooey onu eline aldı, salladı ve kar tanelerinin dönüp durmasını seyre daldı.

Franny ona bakarken bir elini gözlerine siper etmişti şimdi. Zooey salondaki ana günışığı sütununun içinde oturuyordu. Franny onu seyretmeyi sürdürmek istiyorduysa, kanepedeki pozisyonunu değiştirebilirdi, ama bu da, kucağında uyuyormuş gibi yatan Bloomberg’i rahatsız edecekti. “Sahiden ülserin var mı?” diye sordu Franny aniden. “Annem, senin ülserin olduğunu söyledi.”

“*Evet* efendim, ülserim var Tanrı aşkına. Burası Kaliyuga dostum, dünyanın sonu. Onaltı yaşını ülser olmadan doldurmuş herkes, lanetli bir casustur.” Kardan adamı yeniden, daha sertçe salladı. “İşin matrak tarafı,” dedi. “Hess’ten hoşlanıyorum da. Ya da, en azından sanatsal sefaletini boğazıma sokmaya kalkmadığı zaman hoşlanıyorum ondan. O süper tutucu, süper uyumlu, ödlek tımarhanenin ortalık yerinde iğrenç kravatlar takıp, garip garip vatkah ceketler giyiyor hiç olmazsa. Onun o kendini beğenmişliğini de seviyorum. Öylesine kendini beğenmiş biri ki, aslında alçakgönüllü bir herif oluyor, manyak serser. Yani, televizyonun kendisine ve o kocaman, yalandan cesur, “sıra-dışı” yeteneğine layık olacak kadar iyi bir şey olduğunu düşünüyor besbelli ki, bu da manyakça bir alçakgönüllülüktür, düşünecek olursan.” Tipi biraz diner gibi olana kadar seyretti cam küreyi. “Bir bakıma LeSage’dan da hoşlanıyorum sanki. Sahip olduğu her şey, en iyisi: Paltosu da, iki kamaralı teknesi de, oğlunun Harvard’daki notları da, elektrikli tıraş makinesi de, *hepsi* de en iyisi. Beni bir keresinde eve akşam yemeğine ça-

ğirmıştı da karayolunda arabayı durdurup 'müteveffa Carole Lombarde'ı hatırlar mısın?' diye sordu. 'Hani şu sinemadaki?' Sonra da uyardı beni, karısıyla tanıştığımda şok geçireceğimi söyledi, çünkü, Carole Lombarde'a ikiz kız kardeşi gibi benziyormuş karısı. Sadece bunun için ömür boyu seveceğim onu herhalde. Karısı da gerçekten yorgun, koca memeli, İranlı'ya benzer bir sarışın çıktı, çıka çıka." Zooey aniden döndü ve bir şey söyleyen Franny'ye baktı. "Ne?" diye sordu.

"Aynen!" diye tekrarladı Franny – solgun, ama güleç ve herhalde aynı şekilde Bay LaSage'ı ömrünün sonuna kadar sevme-ye mahkûm.

Zooey bir an purosunu tüttürdü sessizce. "Dick Hess konusunda beni bu kadar üzen," dedi, "beni bu kadar hüzünlendiren ya da öfkeliendiren, ya da ne haltsa işte onu yapan şey, LeSage için yazdığı ilk senaryonun bayağı iyi şey olması. Hani neredeyse iyi bir şeydi aslında. Filme aldığımız ilk şeydi o – gördüğünü sanıyorum, okulda mıydın neydin sen. Orda ben, babasıyla yalnız yaşayan genç bir çiftçiye oynuyordum. Oğlan kafaya takmış, çiftçilikten nefret ettiğini sanıyor, babasıyla birlikte korkunç geçim sıkıntısı içindeler sürekli, onun için de baba ölünce oğlan bütün sığırları satıyor ve büyük şehre gidip kendine iyi bir hayat kurma yolunda büyük planlar yapıyor." Zooey kardan adamı yeniden eline aldı ama sallamadı – kaidesinden tutup döndürdü yalnızca. "Bazı hoş bölümleri vardı," dedi. "İnekleri sattıktan sonra çayırdaki gidip gidip onlara bakıyorum. Ve, büyük şehre doğru yola çıkmadan hemen önce, sevgilimle veda yürüyüşüne çıktığımda da, bomboş otlaklara doğru sürüp duruyorum kızı. Büyük şehre gidip bir işe girdikten sonra da, bütün boş vaktini hayvan pazarlarında dolaşıp durmakla geçiriyorum. Sonunda büyük şehrin ana caddesindeki yoğun trafiğin içinde bir araba sola dönüş yapıyor ve ineğe dönüşüyor. Tam yeşil yandığı sırada ona doğru koşuyorum ve eziliyorum – sürünün ayakları altında kalıyorum." Kardan adamı salladı. "Bir yandan ayak tırnaklarını keserken seyretemeyeceğin bir şey değildi herhalde, ama, provadan sonra eve sıvışarak kaçma isteği de duymuyordun hiç olmazsa. Hiç olmazsa, yeterince taze bir bakışı vardı ve kendisiydi, cılkı çıkmış senaryolar modasının bir parçası değildi. Keş-

ke evine dönüp biraz birikim yapsa şu herif. Keşke herkes kahrolası evine dönse. Herkesin hayatında ağır vicdan rolünü oynamaktan nah burama geldi, anasını satayım. Tanrım, yeni bir show'dan bahsederlerken Hess'le LeSage'ı görmelisin. Ya da, yeni *herhangi* bir şeyden bahsederlerken. Ben ortalıkta peydah olana kadar domuzlar gibi mutlular ikisi de. Seymour'un sevgili Çuang-zu'sunun aman uzak durun diye herkesi uyardığı o kasvetli piç kuruları vardı ya, tıpkı onlar gibi hissediyorum kendimi. 'O sözünona akıllı-adamlar topallayarak ortaya çıktılar mı, sakınacaksın!'" Zooey sus pus oturup, anaforlanan kar taneciklerini seyretti. "Büyük bir rahatlıkla yatıp ölebilirim bazen," dedi.

O anda Franny de, dudaklarında iyice belirgin bir kıpırtı, ötede, piyanonun yanındaki halının üzerinde güneşin soldurduğu bir noktaya dalmıştı. "Bütün bunlar o kadar tuhaf ki, tasavvur edemezsin," dedi, sesinde minicik bir titremeye, ve Zooey de ona doğru baktı. Franny'nin hiç dudak boyası sürmemiş olması, yüzünün solgunluğunu büsbütün pekiştiriyordu. "Şimdi söylediğin her şey, Cumartesi günü Lane bana laf çakmaya başlayınca benim de ona söylemeye *çalıştığım* her şeyi çağrıştırıyor. Bütün o Martinilerin, salyangozların filan ortasında. Yani senle tamamen aynı şeylerden tedirginlik duymuyoruz, ama aynı tür şeylerden tedirgin oluyoruz bence ve aynı sebeplerden dolayı. En azından öyle gözüküyor." Bloomberg tam o sırada Franny'nin kucağından kalktı ve, kediden çok bir köpeği andırarak, daha çok hoşuna gidecek bir uyuma pozisyonu bulmak için ortalıkta dolanmaya başladı. Franny, dalgın dalgın, ama yine de bir rehber gibi, ellerini yavaşça onun sırtına koydu ve konuşmasını sürdürdü. "Öyle bir noktaya geldim ki aslında, kendime şöyle dedim avaz avaz, manyaklar gibi: Franny Glass, böyle sivri, zıtlaşmacı, olumsuz bir tek laf daha ettiğini duyar sam, senle aramızda her şey biter – resmen *biter*. Bir süre de çok fena gitmedim. En azından bütün bir ay boyunca, ne zaman birisi öyle kampüs kokulu sahte bir şey, ya da yerden göğes kokan bir şey söylese, en azından çenemi tutup oturdum. Sinemaya gidiyordum, ya da kapanış saatine kadar kütüphanede oturuyordum, ya da *Restorasyon* Dönemi Komedi falan gibi

şeyler üzerine tezler hazırlıyordum deliler gibi – ama hiç olmazsa bir süre kendi sesimi duymamanın *keyfini* yaşadım.” Başını salladı. “Sonra, bir sabah – bam bam, yeniden başladım. Bir sebeple bütün gece uyuyamamıştım ve sabah sekizde de Fransız Edebiyatı dersim vardı; onun için, kalktım sonunda, giyindim, kendime bir kahve yaptım ve kampüste dolanmaya başladım. *Asıl istediğim*, bisiklete atlayıp korkunç uzun bir tura çıkmaktı, ama parktan bisikletimi çıkarırken herkes beni duyacak diye ödüm kopuyordu – her zaman bir şey *dişer* ya orda – onun için ben de öylesine Ed. binasına gidip oturdum. Oturdum, oturdum ve sonunda kalkıp bütün tahtaya Epiktetos’tan bir şeyler yazmaya başladım. Öndeki tahtayı baştan başa doldurdum – Epiktetos’tan bu kadar çok şey *hatırladığımı* bile bilmiyordum. İnsanlar gelmeden önce hepsini sildim – Allahtan! Ama gene de çocukça bir şeydi tabii – Bunu yaptığım için Epiktetos benden *nefret* ederdi mutlaka – ama...” Franny duraladı. “Bilmiyorum. Sadece tahtada *hoş* birinin adını görmek istedim herhalde. Her neyse, bununla yeniden başladım işte. Bütün gün herkesi fırçaladım. Profesör *Fallon*’ı fırçaladım. Telefonda *Lane*’i fırçaladım. Profesör Tupper’ı fırçaladım. Gitgide kötüleşti. Yatakhane de oda arkadaşının bile üstüne gitmeye başladım. Tanrım, zavallı Bev! Kızın gözünde öyle bir bakış yakalamaya başladım ki, odadan çıkmaya karar vermemi ve, benim yarım kadar hoş ve *normal* birinin gelmesiyle birazcık rahat-huzur bulmayı umuyordu sanki. Korkunçtu! En feci tarafı da, insanları ne biçim sıkığımı *biliyordum*, insanların keyfini nasıl kaçırdığımı hatta onları *incittiğimi* gayet iyi *biliyordum* – ama kendimi alamıyordum işte! Dırdırlannıktan, insanları *fırçalamaktan* alamıyordum kendimi!” Pek azımsanamayacak bir dalgınlıkla, konuşmasına biraz ara vererek, Bloomberg’in kıpırdayıp duran arka ayak bölgesini aşağı doğru bastırdı. “Ama en fecisi sınıfta oldu,” dedi kararlı bir tavırla. “En fecisi orda oldu. Ne oldu biliyor musun, üniversitenin de, dünya yüzünde hazine filan biriktirmek için kurulmuş, her şeyi *önceden* belli, boş ve *anlamsız* yerlerden birinden ibaret olduğu fikrine taktım kafayı – ve ne yapsam bunu kafaından çıkaramadım. Yani, hazine *hazinedir*, anasını satayım. Hazine dediğin, para ol-

muş, mal-mülk olmuş, hatta *kültür* ya da düpedüz bilgi olmuş, ne fark eder ki? Bütün bunlar, ambalajını açarsan eğer, *tamamen* aynı şeymiş gibi gelmeye başladı bana – hâlâ da öyle geliyor ya! Bazen *bilginin* – her halükârda, bilgi için bilgi haline geldiği zaman – en kötüsü olduğunu düşünüyorum. En az bağışlanabilir olanı herhalde.” Franny, sinirli bir edayla ve aslında hiç gereği yokken, saçını tek eliyle arkaya attı. “Kırk yılda bir – sadece *kırk* yılda bir – bilginin *bilgelğe* varması *gerektiğine* ve eğer bu böyle değilse o zaman da hepsinin iğrenç bir zaman kaybı olduğuna dair *baştan* savma da olsa, minicik ve nazik bir gönderme ol- saydı hiç olmazsa, bütün bunlardan bu kadar umutsuzluğa kapılmayacaktım belki! Ama bu asla olmuyor! Bilginin *hedefinin* bilgelik olması *gerektiğine* dair bir ipucu bile verdiklerini duymuyorsun kampüste. ‘Bilgelik’ kelimesinden söz edildiğini bile duymuyorsun nerdeyse! Komik bir şey duymak istiyor musun? Gerçekten komik bir şey duymak istiyor musun, ha? Üniversitede nerdeyse dört yıl boyunca – ve bu kesin *gerçek* – ‘bilge kişi’ teriminin kullanıldığını *işittiğimi* tek an, birinci sınıfta, Siyaset Bilimi dersinde olmuştu, hatırladığım! Nasıl kullandıklarını da biliyor musun? Borsada bir servet yaptıktan sonra Washington’a gidip Başkan Roosevelt’e danışman olmuş hoş, yaşlı ve tonton bir devlet adamından bahsederlerken kullanmışlardı. *Samimi* söylüyorum! Dört yıllık üniversite boyunca, nerdeyse! Bunun *herkesin* başına geldiğini söylemiyorum, ama aklıma geldiği zaman öylesine *altüst* oluyorum ki, ölebilirim.” Sözüne devam edemedi ve görünürde kendini yeniden Bloomberg’in hizmetine verdi. Dudakları, yüzünden az biraz daha renkliydi şimdi. Ayrıca, çok hafif çatlanışlardı da.

Zooey’nin gözü onun üzerindeydi; hep öyleydi zaten. “Franny, sana bir şey sormak istiyorum,” dedi birdenbire. Başını yazı masasının yüzeyine döndürdü yeniden, yüzünü ekşitti ve kardan adamı salladı. “İsa Duası ile napıyorsun sence?” diye sordu. “Dün gece de bu konuya gelmek istiyordum. Sen bana yıkıl git demeden önce. Şimdi hazine biriktirmekten söz ediyorsun – para, mal-mülk, kültür, bilgi, vesaire vesaire vesaire. Peki, İsa Duasına girişmekle – bırak da bitireyim lütfen – İsa Duasına girişmekle, sen de bir çeşit hazine toplayıcılığı çabasında değil

misin yani? Bütün o öteki, daha maddi şeyler kadar tartışmalı bir şey değil mi bu lanet olası da? Yoksa, bunun bir dua olması mı bütün farkı yaratan? Bununla şunu demek istiyorum, birinin hazinesini ne tarafta topladığı – şu ya da bu tarafta topladığı – senin için bu kadar fark eder mi? Hırsızların giremeyeceği tarafta olması filan falan? Farkı yaratan bu mu? Bir saniye bekle – ben bitirinceye kadar bekleyiver olur mu?” Birkaç saniye durup, cam kürenin içindeki tipiyi seyretti. Sonra: “Senin bu duaya yaklaşma biçiminde *asabımı bozan* bir şey var, doğrusunu istersen. Sen sanıyorsun ki, senin dua etmeni durdurmaya çalışıyorum. Bilmiyorum bunun peşinde miyim, yoksa değil miyim – orası enikonu tartışılır – ama bu duayı okumanın ardında yatan o lanet olası saikleri bana açıklamayı *isterdim* doğrusu.” Durakladı, ama Franny’ye lafını kesmesine izin verecek kadar da değil. “Düz mantıkla düşünersek, gözünü maddi hazine – hatta zihinsel hazine – hırsı bürümüş bir adamla, manevi hazine hırsı bürümüş bir adam arasında en ufak bir fark yok, *benim* görebildiğim kadarıyla. Senin de dediğin gibi, hazine hazinedir, anasını sata-yım, ve bana öyle geliyor ki, tarih boyunca dünyadan nefret eden azizlerin yüzde doksanı, tıpkı geri kalanlarımız kadar açgözlü ve sevimsizdi temelde.”

Franny, sesinde hafif bir titremeyle, elinden geldiğince buz gibi bir tavırla konuştu: “Artık kesebilir miyim Zooey?”

Zooey kardan adamı elinden bıraktı ve oynayacak bir kurşunkalem buldu kendine. “Tamam tamamı. Kes bakalım,” dedi.

“Söylediklerinin hepsini *biliyorum*. Benim de daha önce düşünmediğim tek bir şey söylemiyorsun ki sen. Sen benim İsa Duasından bir şey *istediğimi* söylüyorsun ve diyorsun ki, bu beni, gerçekte, samur *kürk* ya da *şöhret* peşinde koşan, ya da manyakça bir prestij tutkusu paçalarından akan biriyle aynı derecede açgözlü bir insan haline getirir, senin deyişinle. Bütün bunları biliyorum! Aman yarabbi, geri zekâlının teki olduğumu mu düşünüyorsun sen?” Sesindeki titreme, neredeyse kekemeliğe varmıştı şimdi.

“Peki, yavaş ol bakalım, yavaş.”

“Yavaş filan *olamam*! Beni çıldırtıyorsun! Bu manyak salonun içinde ne yaptığımı sanıyorsun sen – deliler gibi kilo kaybe-

derek, Bessie'yle Les'i üzüntüden resmen aptala çevirerek, evin altını üstüne getirerek filan? Duayı okuma konusundaki saikle-
rim hakkında binbir *kaygı* duyacak kadar sağduyum yok mu sa-
nıyorsun, ha? Beni bu kadar sıkıntıya sokan şey asıl bu işte. Ne
istediğimi – yani, bu durumda, para, prestij, *ün* ya da bunlardan
herhangi biri yerine aydınlanmayı ya da iç *huzurunu* – seçme ko-
nusunda bu kadar zorlanıyor olmam, herkes kadar bencil ve çı-
karcı olmadığımı göstermez ki. Herkesten daha bile beterim bel-
ki! Ünlü Zachary Glass'ın bunu bana söylemesine hiç ihtiyacım
yok!" Bu noktada Franny'nin sesinde belirgin bir kopuş oldu ve
kız kendini yeniden iyice Bloomberg'e verdi. Gözyaşları kopup
gelmediyse bile, yoldaydı herhalde.

Ötede, yazı masasında Zooey, kurşunkaleminin ucunu iyice
bastırarak, küçük bir kurutma kâğıdının ilan tarafındaki
"o"larm içini doldurmakla meşguldü. Kısa bir süre bu işi sür-
dürdü, sonra kurşunkaleme bir takla attırıp mürekkep hokkası-
nın içine düşürdü onu. Daha önce bakır bir kül tablasının duda-
ğına bırakmış olduğu purosunu oradan aldı. Ancak dört beş
santim kadar kalmış olan puro hâlâ yanmaktaydı. Zooey, oksi-
jensiz kalmış bir dünyada sanki bir çeşit respiratörmüş gibi de-
rin bir nefes çekti purodan. Ardından, neredeyse zorlanarak,
başını kaldırıp Franny'ye baktı. "Bu gece Buddy'yi telefonda
bulmaya çalışayım mı senin için, ister misin?" diye sordu. "Ben-
ce senin *birisiyle* konuşman gerek – *benim* bir halta yarayacağım
yok çünkü." Sabit nazarlarla kıza bakarak bekledi. "Ha, Franny.
Ne dersin?"

Franny başını öne eğmişti. Bloomberg'in tüyleri arasında pire
arıyormuş gibiydi, parmakları da gerçekten tüy kümelerini geri-
ye yatırmakla adamakıllı meşguldü. Franny aslında ağlıyordu
şimdi, ama, hani derler ya, son derece lokal türden bir ağlamaydı
bu; gözyaşları vardı da, ses yoktu. Zooey hemen hemen tam bir
dakika boyunca onu seyrettikten sonra, çok kibar olmayan, ama
ısrarcı da olmayan bir sesle konuştu: "Ha, Franny? Ne diyorsun?
Buddy'yi telefonda bulmaya çalışayım mı?"

Franny başını salladı, kaldırmadan. Pire araştırmasını sür-
dürdü. Ardından, bir süre sonra, Zooey'nin sorusunu yanıtladı
gerçekten, ama duyulur duyulmaz bir sesle.

“Ne?” diye sordu Zooey.

Franny beyanını tekrarladi. “Seymour’la konuşmak istiyorum,” dedi.

Zooey, biraz uzunca ve fevkalade İrlandalı üst dudağının üstündeki ter çizgisi sayılmazsa, esas itibariyle ifadesiz bir yüzle ona bakmaya devam etti bir an için. Sonra, kendisine özgü bir acelecilikle arkasını döndü ve “o”ların içini doldurmayı sürdürdü. Ama, hemen hemen aynı anda da kalemi masaya bıraktı. Masadan – kendisi için ağır sayılabilecek bir tempoda – kalktı ve, purosunun izmaritini de alarak, pencere önündeki iskemlenin üzerine tek ayak koyma pozisyonuna döndü. Daha uzun boylu, yani bacakları daha uzun bir adam – ağabeylerinden herhangi biri mesela – ayağını kaldırma, yani uzatma edimini daha kolay gerçekleştirebilirdi. Ama Zooey ayağını bir kez yukarı koydu mu, bir dansör pozunu almış izlenimini veriyordu.

Pencereden beş kat aşağıda, sokağın karşısında, yazarlar, yönetmenler ve prodüktörler tarafından engellenmeden harikula-de bir biçimde oynanmakta olan minicik bir sahneye dikkatini verdi; önce parça parça, ardından tam olarak. Kız okulunun önünde orta irilikte bir akçaağaç vardı – sokağın o talihli tarafında bulunan dört beş ağaçtan biriydi bu – ve o anda yedi sekiz yaşında bir çocuk, bir kız çocuğu, akçaağacın arkasına saklanmıştı. Kız, çift sıra düğmeli bir palto ile van Gogh’un Arles’daki odasında, yatağın üzerindeki battaniye ile hemen hemen aynı tonda kırmızı bir bere giymişti. Zooey’nin baktığı yerden bere, bir yağlıboya damlası gibi görünmüyor da değildi aslında. Kız çocuğunun dört beş metre kadar ötesinde de, köpeği – boynunda yeşil tasma ve kayışıyla genç bir dachshund – onu bulmak için ortalığı koklayıp duruyor, tasma kayışını peşi sıra sürükleyerek çılgın daireler halinde koşuşturuyordu. Ayrılık acısının dayanılır gibi olmadığı belliydi ve sonunda sahibesinin kokusunu aldığı anda, dayanma gücünün son saniyesine gelmişti köpek. Kavuşma sevinci, her ikisi için de muazzam oldu. Dachshund minicik bir ciyıklama koparttı, öne doğru sindi ve sahibesi, ona bir şeyler bağırarak, ağacı saran tel korunağın üstünden alelacele atlayıp onu kucağına alıncaya kadar, zevkten dört köşe bir halde tiril tiril titreyip durdu artık. Kız, oyuna özgü özel dille

köpeğe bazı övgü sözleri söyledikten sonra onu yere bırakıp kayışı eline aldı ve ikisi birden batıya, Beşinci Cadde ile Park'a doğru pürneşe yürüyüp gittiler ve Zooey'nin gözünden kayboldular. Zooey, elini düşünceli bir tavırla pencere camlarının haç şeklindeki çıtalarına dayadı, sanki camı kaldırıp dışarı sarkarak, kızla köpeğin ardından bakmak istermiş gibi. Ama, purolu eliymiş dayadığı ve bir saniye fazla duraksamıştı. Purosundan bir nefes çekti. "Allah kahretsin," dedi, "dünyada hoş şeyler de var – hakkaten hoş şeyler yani. Hepsini birden ıskalayacak kadar da salağız biz. Olup biten her şeyi hemen o sefil küçük egolarımıza gönderiyoruz mütemadiyen." Tam o anda, onun arkasında Franny, hiçbir aldatmacaya başvurmada, serbestçe sümküdü; çıkan gürültü, öylesine ince ve narin görünüşlü bir organdan beklenebileceğinden hatırı sayılır derecede yüksekti. Zooey, biraz eleştirel bir bakışla dönüp ona baktı.

Franny de, elinde birkaç kat Kleenex mendille, ona baktı. "Peki, *affedersin*," dedi. "Burnumu da silemez miyim yani?"

"Bitti mi?"

"Evet, bitti! Aman yarabbi, ne aile. *Burnunu* silsen, hayat me-mat meselesi oluyor."

Zooey pencereye döndü. Gözleriyle okul binasının beton bloklarının modelini izleyerek, kısa bir süre purosunu içip durdu. "Buddy birkaç yıl önce bayağı mantıklı bir şey söylemişti bana," dedi. "Ne olduğunu hatırlayabilirsem." Duraksadı. Franny de, hâlâ Kleenex mendilleriyle meşgul olmasına rağmen, başını kaldırıp ona baktı. Zooey bir şeyi hatırlamakta güçlük çekmiş gibi görüldüğünde, onun duraksaması, şaşmaz biçimde bütün kardeşlerinin ilgisini çeker, hatta onlar için eğlendirici bir değer taşırdı. Zooey'nin duraksamaları hemen her zaman aldatıcı bir görünüşe sahipti. Çoğu zaman bu duraksamalar, "Akıllı Bir Çocuk" programında düzenli bir katılımcı olarak geçirdiği o kesinlikle eğitici beş yılın doğrudan kalıntısıydı; o zamanlar, sahici bir ilgiyle okumuş ve hatta dinlemiş olduğu hemen her şeyi, anında ve genellikle kelimesi kelimesine aktarabilme yolundaki inanılmaz yeteneğiyle gösteriş yapıyormuş gibi görünmekten çok, alnını kırıştırıp, programdaki öbür çocukların yaptığı gibi, zaman kazanmaya çalışırmış gibi görünme alışkanlığı-

nı edinmişti. Şimdi de alnını kırıştırmıştı Zooey, ama böyle durumlarda alışlagelmiş olandan biraz daha çabuk girdi konuşmaya; sanki, eski program yoldaşı Franny'nin, kendisini bu oyununda suçüstü yakaladığını sezmiş gibi. "Buddy bana dedi ki, bir tepenin dibinde boğazı kesilmiş olarak yatan ve kan kaybından yavaş yavaş öbür dünyaya göç eden bir adam, güzel bir kızın ya da ihtiyar bir kadının, başının üstünde mükemmel dengelenmiş nefis bir testiyle ordan geçtiğini gördüğünde, tek kolu üzerinde doğrulup, tepeyi sapasağlam aşsın diye testiye gözüyle eşlik edebilmeliymiş." Zooey, bu düşüncayı kafasında bir tarttı, sonra da hafif bir kahkaha koyverdi. "Yapsın da görelim bakalım, piç kurusu." Purosundan bir nefes çekti. "Bu ailede herkes o lanet olası dinini başka bir paket içinde teslim alıyor yahu," diye bir yorumda bulundu, ses tonunda belirgin bir huşu eksikliğiyle. "Walt bu konuda çok sıkıydı doğrusu. Ailenin içinde en sıkı dinsel felsefesi olanlar Walt'la Boo Boo'ydu." Canı çekmediği halde eğleniyor olmasını dengelemek istermişçesine, purosundan bir nefes çekti. "Walt bir keresinde Waker'a, bu ailede herkes, eski hayatında *yığınla* kötü 'karma' biriktirmiş olmalı, diye bir laf etmişti. Walt'un bir teorisi vardı: Diyordu ki, dinsel hayat ve onun getirdiği bütün o acılar, çirkin bir dünya yarattığı için Tanrı'yı suçlama küstahlığını gösteren insanlara Tanrı'nın musallat ettiği bir şeydir."

Kanepenin oradan, dinleyicinin beğenisini gösteren bir kıkırtı geldi. "Bunu hiç duymamıştım," dedi Franny. "Peki Boo Boo'nun dinsel felsefesi neymiş? Onun böyle bir felsefesi olduğunu sanmıyorum."

Zooey bir an bir şey söylemedi, sonra: "Boo Boo'nunki mi? Boo Boo, dünyayı Bay Ashe'in yarattığına inanıyor. Kilvert'in Günlük'ünde okumuş bunu. Kilvert'in dini mıntıkasındaki ilkokul öğrencilerine sormuşlar, dünyayı kim yarattı diye, veletlerden biri de 'Bay Ashe' diye cevap vermiş."

Franny müthiş keyiflenmişti ve bunu sesli şekilde gösterdi. Zooey dönüp ona baktı ve – ne yapacağı belli olmayan bir delikanlı olarak – iyice asık bir surat takındı, birdenbire her türlü hafiflikten kaçınmaya karar vermiş gibi. Ayağını pencere önündeki iskemleden çekti, purosunu yazı masasının üzerinde duran

bakır kül tablasına park etti ve pencereden çekildi. Elleri arka ceplerinde, odanın içinde ağır ağır hareketlendi, ama kafasında belli bir yön de yok değildi. “Yıkılıp gitmem lazım. Öğle yemeğine bir randevum var,” dedi ve aynı anda eğilip, akvaryumun içini bir malsahibi edasıyla, acele etmeden incelemeye koyuldu. Tırnağını ısrarlı bir inatla cama vurdu pat pat. “Beş dakika arkamı dönmeye göreyim, herkes karakızlarının telef olup gitmesine göz yumuyor. Onları üniversiteye götürmeliydim yanımda. Bunu biliyordum.”

“Of Zooey. Beş yıldır söylüyorsun bunu. Niye gidip birkaç tane daha satın almıyorsun?”

Zooey tırnağıyla camı tıkladmaya devam etti. “Sizi kolejli ufaklıklar, hepiniz aynısınız. Taş gibi sertsiniz hepiniz. Bunlar öyle sıradan karakızlar değildi dostum. Biz birbirimize çok yakındık.” Böyle diyerek halıya yeniden sırtüstü uzandı ve minyon bedenini 1932 modeli Stromberg-Carlson marka masa radyosu ile, tıkabasa dolmuş akağaştan bir dergi sehpası arasına biraz sıkışık bir şekilde sığdırdı. Franny yine onun botlarının tabanlarıyla topuklarını görebiliyordu yalnızca. Ancak, Zooey yatar yatmaz dimdik doğruldu, başıyla omuzları da, dolaptan dışarı fırlayan bir cesedin hem meş’um hem de komik görüntüsüyle meydana çıkıverdi. “Dua işi devam ediyor, ha?” dedi. Ardından, yeniden görüntüden çıkıverdi. Bir an için kıpırtısız kaldı. Sonra, neredeyse anlaşılmaz derecede koyu bir Mayfair aksanıyla konuştu: “Bayan Glass, bir saniyeniz varsa, sizinle iki kelime konuşmak istiyordum da.” Bu sözlerle kanepenin oradan gelen yanıt, belirgin biçimde meş’um bir sessizlik oldu. “İster dua et, ister Bloomberg’le oyna, istersen de bir sigara tütür, ama bana beş dakika kesintisiz bir sessizlik bırak dostum. Ve de, mümkünse, *hiç gözyaşı dökmeden*, tamam mı? Duyuyor musun beni?”

Franny hemen cevap vermedi. Bacaklarını kendine doğru çekti battaniyenin altından. Uyuklamakta olan Bloomberg’i de kendine biraz daha yaklaştırdı sanki. “Seni duyuyorum,” dedi ve, kuşatmadan önce kale köprüsünün yukarı kaldırılması gibi, bacaklarını daha da çekti kendine doğru. Duraksadı, sonra da yeniden konuştu. “Ağzını bozmamak şartıyla istediğini söyleyebilirsin. Bu sabah idman yapacak halim yok. Hakkaten.”

“İdman midman yok dostum. Ve hayatta bir özelliğim varsa, o da ağzımı asla bozmamamdır.” Konuşmacının elleri alicenap bir şekilde göğsünde kavuşturulmuş durumdaydı. “Kimi zaman biraz *haşin* belki, evet, durum gerektirdiğinde. Ama ağzı-bozuk, asla. Şahsen, şunu öğrenmiş bulunuyorum ki, şey yaparsan, elde edeceklerin de çok daha fazla – ”

“*Ciddiyim* Zooey, hakkaten,” dedi Franny, aşağı yukarı Zooey’nin botlarına hitap ederek. “Bu arada, doğru oturursan sevinirim. Buralarda ne zaman kıyamet kopsa, felaket tam senin şimdi yattığın köşeden çıkıyor daima ve bu da bana çok *tuhaf* geliyor. Hadi bakalım. Doğru otur lütfen.”

Zooey gözlerini kapadı. “Gerçekten bunu kastetmediğini biliyorum Allahtan. Yani ruhunun derinliklerinde. İkimiz de taa yüreğimizin içinde bir yerlerden biliyoruz ki, Allahın lanetlediği bu perili evde kutsanmış bir parça toprak varsa, o da burası. Burası, benim tavşanlarımı besleyip büyüttüğüm yer oluyor. Ve onların her ikisi de birer *azizdi*. Aslına bakılırsa, onlar, dini nedenlerle evlenmeyen yegane tavşanlarıydı düny – ”

“Of, kes sesini!” dedi Franny, sinir içinde. “Başlayacaksan *başla*. Senden tek istediğim, şu anda içinde bulunduğum durumda, azıcık ince ve anlayışlı olman – hepsi bu. Hiç şüphe yok ki, hayatımda tanıdığım en anlayışsız insansın sen, aşağı yukarı.”

“Anlayışsız! *Asla*. Açıksözlü, tamam. Coşkulu, evet. Ateşli. Belki, bir kusur derecesinde de *kanlıcanlı*. Ama hayatta kimse beni – ”

“Anlayışsız dedim!” diye kesti attı Franny. Hatırı sayılır derecede hararetle, ama aynı zamanda eğlenmeneye de çalışarak. “Bir hasta ol da kendini ziyarete git bakalım, ne kadar anlayışsız olduğunu görürsün o zaman! İnsanın kendini normal hissetmediği zaman yanında bulabileceği en çekilmez insansın sen, *hayatta* gördüğüm. İnsan sadece *nezle* bile olsa, sen ne yaparsın biliyor musun? Her gördüğün yerde pis pis bakarsın onlara. Kesinlikle tanıdığım en anlayışsız insansın sen. Öylesin işte!”

“Peki, tamam tamam,” dedi Zooey, gözleri hâlâ kapalı. “Kimse kusursuz değildir dostum.” Hemen hiç zorlanmadan, sesini yüksek perdeye çıkartınak yerine yumuşatıp incelterek, annesinin bir uyarı cümlesini taklit etti; Franny’nin aşına oldu-

ğu bir taklitti bu, ve her zamanki gibi gerçeğe uygun: “Kızgın-ken, aslında söylemek istemediğimiz birçok şey söyleriz küçük hanım ve ertesi gün de bin pişman oluruz.” Ardmdan, aynı anda, yüzünü buruşturdu, gözlerini açtı ve birkaç saniye boyunca tavanı inceledi. “Birincisi,” dedi, “O duanı senin elinden çekip almak falan gibi bir niyetim olduğunu sanıyorsun sanıyorum. Böyle bir niyetim yok. Hiç yok. Benim açımdan, o kanepede yatıp ömrünün sonuna kadar Anayasanın giriş bölümünü ezbere okusan bile fark etmez, benim *asıl* istediğim –”

“Harika bir giriş bu doğrusu. Tam anlamıyla *haarika*.”

“Fendim?”

“Off, kes sesini. Devam et, *devam* et.”

“Söylemek için ağzımı açtığım şey şuydu, bu duaya hiçbir şekilde karşı değilim. Sen ne düşünürsen düşün. Bunu okumayı düşünen ilk insan sen değilsin hayatta, biliyorsun. Ben de bir zamanlar New York’taki bütün Ordu dükkanlarını tek tek dolaşmıştım, hacca gitmek için şöyle hoş bir sırt çantası bulabilmek için. Onu ekmek kırıntılarıyla doldurup kahrolası ülkeyi boydan boya dolanacaktım. Duayı okuyarak. Mesajı yayarak. Bütün dalgayı yerine getirerek yani.” Zooey duraksadı. “Ve, bunu sana, ben de bir zamanlar Tıpkı Senin Gibi Duygusal Bir Gençtim demek için anlatıyorum sanma Allah aşkına.”

“Ya *niçin* anlatıyorsun peki?”

“Niçin mi anlatıyorum? Anlatıyorum, çünkü sana söyleyecek iki çift lafını var ve bunu söyleme ehliyetine de sahip olmayabilirim pekâlâ. Şu gerekçeyle ki, bir zamanlar bende de bu duayı okumak için müthiş bir istek vardı ama okumadım işte. Ne bileyim, şimdi sen deniyorsun diye seni kıskanıyordumdur belki biraz. Bayağı büyük bir olasılık bu aslında. Her şeyden önce ben aşırı duygusal bir aktörlük heveslisiyim. Büyük olasılıkla, başkasının rolünü oynamaktan ölesiye nefret ettiğim için böyle davranıyorumdur, kim bilir?”

Franny cevap vermeyi tercih etmedi. Ama Bloomberg’i azıcık daha yakınına çekti ve onu garip, belirsiz bir tavırla kucağında sıktı biraz. Sonra ağabeyinin bulunduğu yöne baktı ve konuştu: “Sen iyi huylu bir yavrukurtsun. Bunu biliyor muydun?”

“İltifatları kendine sakla dostum – sonra geri almak zorunda kalabilirsin. Bu işi yürütürken seçtiğin yöntemin nesini beğenmediğimi ben gene de söyleyeceğim sana. İster ehil olayım, ister olmayayım.” Bu noktada Zooey bakışlarını on saniye kadar bir süre için alçı tavana dikti, sonra da yeniden kapadı gözlerini. “Bir kere,” dedi, “bu Camille nakaratından hoşlanmıyorum. Şimdi sözümü kesme artık. Biliyorum, gayet meşru bir şekilde dökülüyorsun falan filan. Ve bu konuda *rol* yaptığını da sanmıyorum – demek istediğim bu değil. Sana *acısınlar* diye bilinçaltından kaynaklanan bir yakarış olduğunu da sanmıyorum bunun. O tür dalgalardan hiçbirisi değil bu. Ama gene de bundan hoşlanmadığımı söylüyorum. *Bessie* için çok zor, *Les* için çok zor – ve henüz anlamadıysan ben söyleyeyim, azıcık softalık kokusu yaymaya başladın ortalığa. Allah kahretsin, dünyanın hiçbir dininde softalığı haklı çıkaracak bir dua yoktur. Sen softasın demiyorum – onun için otur oturduğun yerde – ama bütün bu histeri dalgasının *bok* gibi sevimsiz olduğunu söylüyorum işte.”

“Bitti mi?” dedi Franny, dimdik oturarak. Sesine o titreme yeniden yerleşmişti.

“Tamam Franny. Hadi bakayım artık. Beni dinleyeceğini söylemiştin. En kötü bölümünü de söyledim herhalde. Sana sadece şunu anlatmaya çalışıyorum ki – *çalışıyorum* değil, şunu söylüyorum ki, *Bessie* ile *Les* bunu hiç haketmediler. Onlar için *korkunç* bir şey bu – sen de biliyorsun. Allah kahretsin, biliyor musun ki *Les* dün gece yatmaya gitmeden önce sana bir *mandalina* getirmeye kalkışmış. Ulu Tanrım. *Bessie* bile mandalinalı masallara dayanamaz. Ve Allah bilir ya, ben de *hiç* dayanamam. Bu sinir krizi dalgasına devam edeceksen, üniversitene geri dönüp orda devam etsen çok iyi olur derim, lanet olsun. Seni el bebek gül bebek etmedikleri bir yerde yani. Ve, Allah bilir ya, kimsenin sana bir mandalina getirme dürtüsünü duymadığı bir yerde. Ve o kahrolası *step* ayakkabılarını da dolapta saklamadığın bir yerde.”

Bu noktada Franny, mermer kahve sehпасının üzerinde duran Kleenex kutusuna, pek de görmeyen gözlerle, ama sessizce uzandı.

Zooey, tavanın alçı sıvası üzerinde duran ve ondokuz yirmi yıl kadar önce bizzat kendisi tarafından su tabancasıyla yapılmış eski bir kahverengi gazoz lekesini seyrediyordu şimdi, dalgın bakışlarla. “Beni rahatsız eden öteki şeye gelince,” dedi, “o da hiç sevimli değil. Ama bitirmek üzereyim, onun için bir saniye daha sabret, becerebilirsen. Hiç mi hiç hoşuma gitmeyen şey, senin at kılından keçe ceza gömleğini sırtına geçirmiş özel din şehidi yaşantısını üniversitede sürdürmen – herkese karşı yürüttüğünü sandığın o burnu sümüklü küçük haçlı seferini sürdürmen. Neyi kastettiğimi anladığını sanabilirsin, ama onu kastetmiyorum, o yüzden de bir saniye sözümü kesmemeye çalış, olur mu? Anladığım kadarıyla, esas olarak yüksek öğretim sistemini topa tutuyorsun. Üstüme *çullanma* şimdi – büyük ölçüde seninle hemfikirim. Ama, sisteme karşı giriştiğin topyekûn taarruz türünden de nefret ediyorum. Meselenin hemen hemen yüzde doksansekizinde seninle aynı fikirdeyim. Ama öteki yüzde iki var ya, o da bayağı ödümü kopartıyor. Kolejdeyken bir profesörüm vardı – kabul, sadece *bir tane* vardı, ama o da çok büyük biriydi – senin sözünü ettiğin kategorilerden hiçbirine kesinlikle girmeyen biri. Epiktetos değildi tabii. Ama, ne ego-manyağın tekiydi, ne de fakültenin sevimli çocuğunu oynuyordu. Büyük ve alçakgönüllü bir âlimdi. Dahası, onun ne sınıfta, ne de sınıf dışında, bence gerçek bilgelikten ufak bir parça – bazen de epey büyük bir parça – barındırmayan tek i söylediğini hatırlamıyorum. Sen devrimini başlattığında *ona* ne olacak peki? Bunu düşünmek bile istemiyorum – kahrolası konuyu değiştirelim bari. Haklarında atıp tuttuğun öteki insanlar da ayrı konu ya. Şu Profesör Tupper mesela. Dün gece sözünü ettiğin öbür iki salak da – Manlius’la öteki. *Bunlardan* it sürüsü kadar gördüm ben, herkes de görmüştür, ve bunların zararsız olmaları konusunda da *hemfikirim*. Felaket ölümcüldürler aslında. Ulu Tanrım. Parmaklarını dokundurdukları her şeyi tamamen akademik ve bir boka yaramaz hale getirirler. Ya da – daha kötüsü – birer *tapınma* nesnesine dönüştürürler. Bana sorarsan, her sene Haziran ayında memleketin dört bir yanında zincirinden boşanan o diplomalı cahil sersemler yığınının baş sorumlusu da bunlar.” Bu noktada Zooey, gözleri hâlâ tavanda, yüzünü ek-

şıtıp başını salladı. “Benim hoşuma gitmeyen – ve aslında Seymour’la Buddy’nin *de* hoşuna gitmeyeceğini sandığım – şey, senin bu insanlardan söz ediş tarzın. Yani bak, sen onların temsil ettiği şeyi değil, onların kendisini hor görüyorsun. Fazla kişisel bir şey bu Franny, lanet olsun. Şu Tupper’dan bahsederken mesela, gözünde gerçekten cinai bir pırıltı belirliyor. Sınıfa girmeden önce erkekler tuvaletine gidip saçını başını dağıtma hikâyesini falan anlatırken. Bütün o hikâyeleri. Herhalde dağıtıyordur saçlarını – onun hakkında anlattıklarına çok uyuyor. Uymuyor demiyorum. Ama, onun saçma başına ne yaptığı *seni hiç ilgilendirmez* dostum. Onun kişisel yapmacıklarını komik bir şey gibi görüyor olsaydın, tamamdı bir bakıma. Ya da, adam kendisine kahrolası patetik bir cazibecik katacak kadar güvensizlik duyuyor diye ona azıcık acıyor olsan da olurdu. Ama *sen* anlattığın zaman – bak, hiç dalga geçmiyorum – sanki herifin saçları senin şahsi düşmanınmış gibi anlatıyorsun. Bu *doğru değil* işte – ve sen de bunu biliyorsun. Sisteme karşı savaş açacaksan, aklıbaşında hoş bir kız gibi ateş et, yeter – düşman *orda* çünkü; yoksa sen onun saç biçimini ya da o kahrolası kravatını beğenmiyorsun diye değil.”

Bu sözleri yaklaşık bir dakikalık bir sessizlik izledi. Bu sessizlik yalnızca Franny’nin burun çekişiyle – dört gündür soğuk algınlığından yatan birini hatırlatan o terk edilmiş, uzayan ve “tıkali” burun çekişiyle – bozuldu.

“Bu tıpkı, benim şu kahrolası ülserime benziyor. Niye ülserim var biliyor musun? Ya da ülser olmama yol açan sebeplerin onda dokuzu ne? Çünkü, doğru dürüst düşünmediğim zaman, televizyon falan filan hakkındaki duygularının kişiselleşmesine engel olmuyorum da ondan. Sen ne yapıyorsan, ben de aynen onu yapıyorum ve senden daha iyisini düşünecek yaştayım.” Zooey durdu. Gözleri kahverengi gazoz lekesine dikili, derin bir soluk aldı burnundan. Parmakları hâlâ göğsünde kenetliydi. “Sana son söyleyeceğim şey,” dedi birden, “bir infilaka yol açacak herhalde. Ama elimde değil. Söyleyeceğim en önemli şey de bu çünkü.” Tavan sıvalarına kısaca akıl danışmış gibi bir hal aldı, sonra da gözlerini kapadı. “Bilmiyorum hatırlar mısın, ama ben senin bir zamanlar İncil’den dönme yolunda küçük bir kriz

yaşadığını ve bunun yedi mahalleden duyulduğunu hatırlıyorum dostum. Herkes kalırolası Ordudaydı o sıralar, kulak kabartmak da bana düştü. Hatırlıyor musun ama? Hiç hatırlıyor musun?”

“Topu topu on yaşındaydım!” dedi Franny – burnundan konuşarak ve hayli tehlikeli bir sesle.

“Kaç yaşında olduğunu biliyorum. Gayet iyi biliyorum kaç yaşında olduğunu. Hadi hadi. Bunu ortaya atışım, garezimden ya da senden hesap sormak için falan değil – *Allah* yarabbi. Bunu ortaya atıyorum, çünkü senin çocukken de şimdi de İsa’yı anlamadığın kanısındayım. Bence sen İsa’yı öteki dini kişilerden beş ya da on tanesiyle karıştırıyorsun kafanda ve kimin kim ya da neyin ne olduğunu anlamadığın sürece, İsa Duasını nasıl yürütebileceğini de hiç düşünemiyorum doğrusu. O küçük din değiştirme olayını neyin başlattığını hiç hatırlıyor musun? ... Ha, Franny? Hatırlıyor musun, hatırlamıyor musun?”

Sorusuna bir cevap alamadı. Hayli şiddetli bir burun çekişi yalnızca, o kadar.

“Valla, ben hatırlıyorum nedense. Matta, Altıncı Bölüm. Hem de gayet iyi hatırlıyorum dostum. O sırada nerde olduğumu bile hatırlıyorum. Odamda oturmuş, kahrolası hokey sopama sürtünmeyi önleyici o bantlardan yapıştırmakla uğraşıyordum ki, sen içeri daldın – avaz avaz, elinde Kitabı Mukaddes ardına kadar açık. İsa’yı sevmiyordun artık ve Seymour’un ordugâhına telefon edip bunu ona anlatabilir miyim acaba diye düşünüyordun. Niye İsa’yı sevmiyordun artık, biliyor musun? Söyleyeyim sana. Sevmiyordun, çünkü, *birincisi*, onun sinagoga girip bütün masaları ve putları oraya buraya devirmesini onaylamıyordun. Bu çok kaba, çok gereksiz bir davranıştı sence. Hazreti Süleyman’ın ya da başka birinin böyle bir şey yapmayacağından emindin. Onaylamadığın *öteki* şey de – Kitabı Mukaddes’te de orayı açmıştın zaten – ‘Göğün kuşlarına bakın: onlar ne ekerler ne biçerler ne de ambarlara toplanırlar; ve semavi Babanız onları besler,’ cümleleriydi. Burası tamamdı. Burası harikaydı. Burasını onaylıyordun. *Amaa*, İsa aynı cümlede ‘Siz onlardan daha değerli değil misiniz?’ deyince – *hah*, Franny’cik işte burda iniyordu trenden. Franny’cik işte burda Kitabı Mukaddes’i yü-

züstü bırakıyor ve Buda'ya, gökün bütün o güzel kuşlarına karşı ayırım gözetmeyen Buda'ya koşuyordu. Havuz'da beslediğimiz bütün o güzel tavuklarla kazlara karşı da. Şimdi sakın bana o zamanlar on yaşında olduğunu söyleme gene. Benim sözünü ettiğim şeyle yaşının başının hiç ilgisi yok. On yaşla yirmi yaş arasında büyük *fark* yoktur – ya da onla seksen yaş arasında. Bazı şeyleri yapıp söylemiş olan, ya da en azından yapıp söylediği rivayet edilen İsa'yı *hâlâ* istediğin kadar sevemezsin sen. Sen, yapı olarak, masaları oraya buraya deviren herhangi bir Allahın kulunu sevmeyi ya da *anlamayı* beceremezsin. Ve sen, yapı olarak, bir insanın, *herhangi* bir insanın – bir Profesör Tupper'ın bile – yumuşacık, zavallı bir Paskalya pilicinden daha değerli olduğunu söyleyen bir Allahın kulunu sevmeyi ve anlamayı beceremezsin."

Franny, dimdik oturmuş, elinde buruşturduğu bir tutam Kleenex mendiliyle, Zooey'nin sesinin geldiği yöne bakıyordu şimdi. "Sen becerebiliyorsun anlaşılan!" dedi, tiz ve keskin bir sesle.

"*Benim* becerip beceremediğim, konumuzun dışında. Ama evet, ben becerebilirim aslında. Bu konuya girmek istemiyorum şimdi, ama ben, bilinçli ya da bilinçsiz olarak, hiçbir zaman İsa'yı ya da Assisi'li Aziz Franciscus'u daha 'sevinli' göstermeye çalışmadım en azından – ki, Hristiyan âleminin yüzde doksansekizi, sürekli olarak tam da bunu yapar işte. Hayır, kendime bir pay çıkarmak için değil. Assisi'li Aziz Franciscus tipi beni çekmiyor nedense. Ama *seni* çekiyor. Ve bence, senin şu küçük sinir krizini geçirmenin sebeplerinden biri de bu. Özellikle de, bunu evde geçirmenin sebebi. Burası senin için biçilmiş kaftan. Servis gayet iyi ve hem sıcak hem de soğuk bir yığın hayalet ortalıkta koşuşturup duruyor. Daha elverişli bir durum olabilir mi hiç? Burda bir yandan duanı okuyup durursun, bir yandan da Hazreti İsa'yı, Aziz Franciscus'u ve Heidi'nin dedesini bir torbaya doldurup sallarsın." Zooey'nin sesi bir an için kesildi. "Bunu göremiyor musun yahu? Dünyaya ne kadar bulanık, ne kadar şapşalca baktığını göremiyor musun? Tanrının, asla onuncu sınıf bir tarafın yok, ama şu anda boğazına kadar onuncu sınıf bir düşünce tarzına batmış durumdasın. Bu dua

tarzın, onuncu sınıf bir din anlayışına uygun olduğu gibi, sen farkında olsan da olmasan da, onuncu sınıf bir sinir krizi geçiriyorsun. Birkaç tane sahici sinir krizine tanık oldum ben ve kriz geçirenlerden hiçbiri de şey yapacakları yeri seçme zahmetine katlan – “

“Kes artık, Zooey! Kes artık!” dedi Franny, hıçkırarak.

“Bir dakika içinde kesiyorum, bir dakika içinde. Laf aramızda, sen *neden* sinir krizi geçiriyorsun acaba? Yani, bütün gücün kuvvetinle çöküntüye uğrayabiliyorsan eğer, neden aynı enerjiyi sapasağlam ayakta kalmak için harcamıyorsun? Tamam, mantıksız konuşuyorum. İyice mantıksız konuşuyorum şimdi. Ama, Tanrım, oldum olası sahip olduğum azıcık sabrı öyle zorluyorsun ki sen de! Üniversitedeki *kampüsüne* ve de *dünyaya* ve de *politikaya* ve de yazlık *tiyatrosu* trupunun bir mevsim oynadıklarına şöyle bir göz atıyorsun, bir avuç kuş beyinli üniversite öğrencisinin gevezeliğine şöyle bir kulak veriyorsun, sonra da her şeyin ego ego ego olduğuna, bir kızın yapacağı tek aklıbaşında hareketin de ortalıklara serilip kafasını kazıtarak İsa Duasını okumak ve kendisini iyi ve mutlu bir kız yapacak küçük bir mistik deney için Tanrıya yakarmak olduğuna karar veriyorsun.”

Franny haykırdı: “*Çenenini kapar musun lütfen?*”

“Bir saniye içinde, bir saniye içinde. Habire ego’dan bahsedip duruyorsun. Aman yarabbi, neyin ego olup neyin olmadığını kararlaştırmak için bizzat İsa’nın buraya gelmesi gerek. Burası *Tanrı’nın* evreni dostum, senin değil, neyin ego olup neyin olmadığı konusunda son sözü söylemek de ona düşer. Senin sevgili Epiktetos’undan ne haber? Ya da sevgili Emily Dickinson’ından? Sen istiyorsun ki, ne zaman içinden bir şiir yazmak gelse, Emily’ciğin de otursun ve o pis, bencil dürtü uçup gitsin diye dua etsin. Yoo, tabii ki bunu istemiyorsun! Dostun Profesör Tupper’ın egosu ondan alınsın istiyorsun ama. O farklı çünkü. Belki de öyledir. Belki de öyledir. Ama genel olarak egolar hakkında haykırıp durma ortalıkta. Fikrimi soracak olursan, dünyadaki pisliklerin yarısını, gerçek egolarını kullanmayan insanlar çıkartıyor. Şu senin Profesör Tupper’ı ele alalım. Onun hakkında söylediklerinden çıkardığım kadarıyla, seninle her türlü bahse

girerim, kullandığı bu şey, yani sence onun egosu olan şey, hiç de egosu filan değil, çok daha başka, çok daha pis, çok daha temelsiz bir melekesi. Tanrım, bunca okulda dirsek çürüttükten sonra bu hesabı rahatlıkla yapacak durumdasın. Kifayetsiz bir öğretmeni – ya da üniversite profesörünü, aynı şey – birazcık eşele, yüzde elli ihtimalle, hayatta yerini bulamamış birinci sınıf bir otomobil teknisyeni ya da kahrolası bir *duvarcı* ustası bulursun karşında. LaSage'ı ele alalım mesela, – benim dostum, işverenim, Madison Avenue Gülüm olan adamı. Televizyon işine girmesine yol açan şey, onun egosu muydu sanıyorsun? Nah, öyleydi! Bir zamanlar var mıydı bilmiyorum, ama artık egosu filan *yok* onun. Egosunu hobilere bölmüş durumda. Benim bildiğim en az üç hobisi var herifin – ve hepsi de, bodrumundaki o elektrik motorlarıyla, mengenelerle ve bilmemnelerle dolu onbin dolarlık kocaman çalışma odasıyla bağlantılı. Gerçekten egosunu, gerçek egosunu kullanan hiçbir Allahın kulu o kahrolası hobilerle uğraşacak *zamanı* bulamaz.” Zooey birdenbire sustu. Gözleri kapalı, parmakları da göğsünde, gömleğinin üstünde sımsıkı kenetli, öyle yatıyordu hâlâ. Ama şimdi yüzüne mahsus ıstıraplı bir ifade – özeleştiriyi gösteren bir biçim – kazınmıştı. “*Hobi* mi?” dedi. “*Hobilere* de nasıl geçtim şimdi?” Bir an için kıpırdamadan yattı orada.

Franny'nin, saten bir yastıkla ancak kısmen boğulan hıçkırıkları, salondaki yegâne sestti. Şimdi Bloomberg de piyanonun altında, güneş ışıklarından oluşmuş bir adada oturmuş, hayli pitoresk bir şekilde yüzünü yıkamakla meşguldü.

“Daima vicdan rolü,” dedi Zooey, biraz fazlaca kayıtsız bir edayla. “Ne söylersem söyleyeyim, senin İsa Duası baltalıyormuşum gibi oluyor. Böyle bir şey de *yapmıyorum*, Allah kahretsin. *Benim* bütün itirazım, bu duayı senin neden, nasıl ve *nerde* kullandığın konusunda. İkna olmak istediğim – ikna olmaya *can* attığım – şey şu: Senin hayattaki görevin ne haltsa, ya da gündelik görevin neyse onu yapmak yerine bu duayı yedek güç olarak kullanmadığına inanmak istiyorum. Ama, daha da kötüsü, anladığına bile inanmadığım bir İsa'ya nasıl dua ettiğini hafsalam almıyor – yemin ederim almıyor. Hacı gibi çok *basit* bir insan olsaydın, ya da kahrolası çaresizlikten deliye dön-

müş umutsuz biri olsaydın, bunu bir gerekçe sayardık – ama sen basit biri değilsin dostum, kahrolası umudunu da o kadar yitirmiş değilsin.” Tam o sırada, yere yattığından beri ilk kez Zooey, gözleri hâlâ kapalı, dudaklarını sıktı – parantez kabilinden söylersek, annesinin o bildik tarzına çok benzer bir şekilde. “Ulu Tanrını, Franny,” dedi. “İsa Duasını okuyacaksan, hiç olmazsa İsa’ya oku onu, Aziz Franciscus’la Seymour’u ve Heidi’nin dedesini bir torbaya doldurup hepsine birden okuma o duayı. Duayı okuyacaksan, aklında sadece İsa’yı tut, sadece onu ve onu da olduğu gibi tut, olmasını istediğin gibi değil. Gerçeklerle hiç yüz yüze gelmiyorsun sen. Seni bu saçma sapan ruh haline sokan da işte bu tavır zaten, bu gerçeklerle yüz yüze gelmeme tavrı ve bu tavır seni imkânı yok bu durumdan kurtaramaz.”

Zooey birdenbire ellerini, şimdi artık adamakıllı nemli olan yüzüne koydu, onları birkaç saniye orada tuttuktan sonra kaldırdı. Ve yeniden kenetledi. Sesi yeniden kendini buldu, neredeyse mükemmel bir konuşma tonuna kavuştu. “Beni asıl felç eden, gerçekten felç eden nokta şu: Bir insan – çocuk ya da melek değilse, ya da o hacı gibi şanslı bir budala değilse – İncil’de anlatıldığı gibi görünen ve konuşan İsa’dan bir nebze olsun farklı bir İsa’ya neden dua etmek istesin ki? Tanrım! İsa, Kitabı Mukaddes’teki en zeki adam sadece, hepsi bu! İyice fark atmadığı kim var ki onun? *Kim* var? Her iki Ahit de bir yığın üstatla, peygamberle, havariyle, en sevgili *oğullarla*, Süleymanlarla, İşayalarla, Davudlarla, Pavluslarla tıkabasa dolu – ama, işin eğrisini doğrusunu gerçekten bilen kim var Allah’a, İsa’dan başka? *Hiç kimse*. Musa değil herhalde. Musa deme sakın. Hoş bir adamdı Musa, Tanrısı’yla harika temas halindeydi şu bu, ama – mesele de bu ya zaten. Tanrı’yla temas halinde olmak zorundaydı o. Oysa İsa, Tanrı’dan ayrılma diye bir şey *olamayacağını* kavramıştı.” Zooey, bu noktada ellerini çırptı – tek bir kere ve fazla gürültü çıkarmadan, ve çok muhtemeldir ki, kendine rağmen. Hani neredeyse bu el çırpma sesi daha tam dağılmadan Zooey’nin elleri göğsünde yeniden kavuşmuşlardı bile. “Tanrım, ne müthiş bir kafa!” dedi. “Pilatus bir açıklama istediğinde, ondan başka kim çenesini

tutabilirdi mesela? Süleyman değil herhalde. Süleyman deme sakın. Süleyman, duruma uygun birkaç özlü söz bulurdu söyleyecek. Ona bakarsan, Sokrates'in de böyle bir şey yapmıyacağından emin değilim. Kriton ya da başka biri onu bir kenara çeker, kayda geçmek üzere iki çift seçme laf etmesine zaman tanırdı mutlaka. Ama, her şey bir yana, en önemlisi, Gökyüzü Krallığını kendimizle birlikte, *içimizde* taşıdığımızı, ama topumuzun da içimize bakmayı akıl edemeyecek kadar kahrolasica aptallıkta, duygusal ve hayal gücünden yoksun insanlar olduğumuzu Kitabı Mukaddes'te İsa'dan başka kim biliyordu – gerçekten *biliyordu* – acaba? Böyle şeyleri bilmek için Tanrı'nın oğlu *olman* gerekir. Niye düşünmüyorsun bunları? *Hakkaten* Franny, ciddi söylüyorum. İsa'yı tam olduğu gibi görmezsen, İsa Duasının bütün anlamını da gözden kaçırmış olursun. İsa'yı anlamazsan, onun duasını da anlayamazsın – duaya hiç ulaşamazsın, bir tür organize dilenci yakarışı elde edersin, o kadar. İsa, korkunç önemli bir misyonun *uzmanıydı*, Allah için. Birkaç mezmur patlatıp *kuşlara* vaaz vermeye ya da Franny Glass'ın yüreciğini öylesine okşayacak başka şeyler yapmaya zaman bulan bir Aziz Franciscus yok ki burda karşımızda. Çok ciddi olmaya çalışıyorum, Allah kahretsin. Bunu nasıl gözden geçirirsin? Eğer Tanrı, İncil'deki işi Aziz Franciscus'un o her daim sevimli kişiliğine sahip birisine vermek isteseydi, emin ol onu seçerdi. Ne var ki, seçebileceği en iyi, en zeki, en sevecen, en az duygusal ve taklitçilikten en uzak ustayı seçti. Ve sen bunu gözden kaçırdığın zaman, yemin ederim, İsa Duasının bütün anlamını da gözden geçiriyorsun demektir. İsa Duasının tek, ama *tek* bir amacı vardır. O da, duayı okuyan insanı Hazreti İsa Bilinciyle donatmak. Yoksa, şöyle sıcacık, kibirli bir buluşma yeri kurup, içine de seni kollarına alarak bütün ödevlerinden azad edecek ve bütün o pis dünyevi dertlerini ve Profesör Tupper'larını bir daha geri gelmeyecekleri şekilde defedecek şöyle yapış yapış, muhteşem bir göksel şahsiyet koymak *değil* onun amacı. Hey Allahım, bunları görebilecek zekâyâ sahipsensin – ki *öylesin* – ve buna rağmen görmeyi reddediyorsan, o zaman duayı kötüye kullanıyorsun, onu taşbebeklerle ve azizlerle do-

lup taşan, Profesör Tupper'ları da barındırmayan bir dünya elde etmek için kullanıyorsun demektir." Zooey, neredeyse bir jinnastikçi atikliğiyle aniden öne doğru fırlayıp, dimdik doğrularak Franny'ye baktı. Gömleği, gündelik deyişle, sırlı-sıklamdı. "Eğer İsa, duanın şey anacıyla kullanılmasını isteseydi- "

Zooey birdenbire durdu. Franny'nin kanepede bitkin bir şekilde yüzükoyun yatışını seyretti ve kızıdan çıkan ancak kısmen bastırılmış ıstırap seslerini muhtemelen ilk kez o zaman işitebildi. Bir anda bembeyaz kesildi – hem Franny'nin durumundan endişe ettiği için, hem de, galiba, başarısızlık birdenbire odayı o şaşmaz mide bulandırıcı kokusuyla doldurduğu için. Ancak, Zooey'nin yüzü garip bir şekilde temel beyaz renkteydi – yani, suçluluk ya da sefilce pişmanlık duygularının yeşil ve sarılarıyla karışmamış bir beyazlıktı bu. Hayvanları, ama *bütün* hayvanları akli başından gidecek kadar seven küçük bir oğlanın, tavşanlara içi giden sevgili küçük kız kardeşine doğum günü armağanını verdikten sonra, kutuyu açıp, boynuna tuhaf bir şekilde kırmızı fiyonk bağlı yeni yakalanmış kobrayı gördüğünde kızın yüzünde beliren ifadeyi henüz fark eden küçük oğlanın yüzündeki o standart kan çekilmesine çok benziyordu.

Zooey tam bir dakika boyunca Franny'yi seyrettikten sonra, onun için hiç de tipik olmayan dengesiz küçük bir hareketle ayağa kalktı. Çok ağır adımlarla, salonun öbür yanına, annesinin yazı masasına doğru yürüdü. Vardığı an, niye oraya gittiği hakkında en ufak bir fikri olmadığı açıktı. Masanın üstündeki nesnelerle – "o"larının içini doldurduğu kurutma kâğıdıyla, puro izmaritinin durduğu kül tablasıyla – hiçbir aşinalığı yokmuş gibi bir hava içinde döndü ve yeniden Franny'ye baktı. Kızın luçkırmaları durulmuş gibiydi biraz, ya da öyle görünüyordu, ama bedeni aynı sefil, bitkin yüzüstü pozisyondaydı. Vücudun altına giriniş, oraya kısıtılmış olan tek kolu, bayağı acı vermiyorduyorsa, müthiş rahatsız edici olmalıydı. Zooey bakışlarını ondan kaçırdı, sonra, hani biraz da gözünü budaktan sakınmadan, tekrar baktı ona. Alnını elinin ayasıyla çabucak sildi, kurutmak için elini arka cebine soktu

ve "Affedersin Franny," dedi. "Çok affedersin." Ama bu resmi özür dileme Franny'nin hıçkırıklarını yeniden canlandırdı, yeniden büyütüp artırdı. Zooey, sabit bakışlarla onbeş yirmi saniye daha ona baktı. Sonra, holden geçerek salonu terk etti ve kapıları da kendi arkasından örttü.

Taze yağlıboya kokusu, salonun hemen dışında hayli kuvvetliydi. Holün kendisi henüz boyanmamıştı ama parke zemin, boylu boyunca gazetelerle kaplanmıştı ve Zooey'nin ilk adımı – kararsız, neredeyse afallamış bir adımdı bu – kauçuk topuğunun izini, bir gazetenin spor bölümünde Stan Musial'ı otuzbeş santimetrelik bir alabalığı havaya kaldırırken gösteren bir fotoğrafın üstüne bıraktı. Zooey, beşinci ya da altıncı adımında, yatak odasından henüz çıkmış olan annesiyle çarpışıyordu az kalsın. "Sen gittin sanıyordum!" dedi kadın. Yıkanmış ve katlanmış iki yatak örtüsü vardı elinde. "Sanki ön kapıyı duydum gibi –" Zooey'nin genel görüntüsünü içine sindirmek için birden durdu. "Bu da nesi? Ter mi yoksa?" diye sordu. Sorusuna yanıt beklemeksizin Zooey'yi kolundan tuttu ve onu yeni boyanmış yatak odasından gelen günışığına doğru yönlendirdi – hatta, Zooey bir süpürge kadar hafifmişçesine sürükledi onu. "Termiş sahiden." Zooey'nin gözeneklerinden ham petrol fışkırıyor olsa, kadının ses tonunda daha fazla şaşkınlık ve kınama olamazdı. "N'aapıyordun sen kuzum? Daha *demin* yıkandın. Ne yapıyordun sen?"

"Geç kaldım şişko. Hadi bakalım. Çekil şöyle," dedi Zooey. Hole çıkarılmış bir Philadelphia konsolu, Bayan Glass'ın cüssesiyle birlikte Zooey'nin geçişini engellemekteydi. "Bu ucubeyi de kim koydu buraya?" dedi Zooey, konsola göz atarak.

"Niçin böyle terliyorsun?" diye sordu Bayan Glass, önce gömleğe, sonra da oğluna bakarak. "Franny'yle konuştun mu? Nerdeydin demin? Salonda mı?"

"Evet *evet*, salondaydım. Ha, bu arada, senin yerinde olsam, bir saniye oraya bakardım. Franny ağlıyor. Ya da ağlıyordu, ben çıkarken." Annesinin omuzuna vurdu pat pat. "Hadi bakalım. Ciddiyim. Çekilsene şur–"

"Ağlıyor mu? Yine mi? Neden? Ne oldu?"

“Ben ne bileyim Allah aşkına – onun masal kitaplarını sakladım, tamam mı? *Hadi* Bessie, yana çekilsene lütfen. Acelem var.”

Bayan Glass, gözlerini üstünden ayırmadan yol verdi ona. Sonra, nerdeyse aynı anda salona doğru fırlarken, koşar ayak ancak seslenebildi omuzunun üstünden: “O gömleği değiştir delikanlı!”

Zooey, bu sözleri duyduysa bile, belli etmedi. Holün öbür ucunda, bir zamanlar ikiz kardeşleriyle paylaştığı, ama şimdi, 1955’te sadece kendisine ait olan yatak odasına girdi. Ancak, iki dakikadan fazla kalmadı orada. Çıktığında, üzerinde yine aynı, terli gömlek vardı. Bununla birlikte, genel görünüşünde hayli belirgin bir değişimi göze çarpıyordu. Bir puro edinmiş ve onu yakmıştı. Ve, her nedense, başının üzerine, katlanmış beyaz bir mendil örtmüştü, ola ki yağmurdan, doludan ya da cadılardan sakınmak için.

Doğrudan hole, oradan da, en büyük iki ağabeyinin bir zamanlar paylaştıkları odaya geçti.

Zooey, Seymour’la Buddy’nin eski odasına neredeyse yedi yıldır ilk kez “ayak basıyordu”, o hazır biçilmiş dramatik deymi kullanırsak. Birkaç yıl önce, kaybolmuş ya da “çalınmış” bir tenis raketi presini aramak için Zooey’nin bütün apartınanı metodik bir biçimde taraması gibi tümüyle önemsiz bir olay sayılmazsa.

Kapıyı kendi ardından elinden geldiğince sımsıkı örterken, Zooey’nin yüzünde, kilidin bir anahtarı olmamasını onaylamadığını gösteren bir ifade vardı. İçeri girdiğinde odanın kendisine pek bakınadı bile. Onun yerine, döndü ve ağır, düşünceli bir edayla, kapının arkasına ödünsüz bir biçimde çivilenmiş – ve bir zamanlar kar beyazı renginde olan – suntadan bir yazı tahtasına çevirdi yüzünü. Türünün devasa bir örneğiydi bu tahta, neredeyse kapının kendisi kadar uzun ve enli. Beyazlığı, pürüzsüzlüğü ve genişliği, bir zamanlar hani neredeyse yalvararak, “üstüme Çini mürekkebi ve blok harflerle yazın” diye çağrıda bulunmuş olduğuna inandırabilirdi insanı. Böyle bir çağrı olduysa eğer, hiç de boşuna yapılmamış sayılabilirdi. Tahtanın yüzünün gözle görünür her santimetresi, seçme dünya edebiyatından yapılmış alıntılardan oluşan bayağı muhteşem dört sütunla bezenmişti. Yazılar minicik, ama, yer yer azıcık fanteziye kaçsalar da, simsi-

yah ve müthiş okunaklıydılar ve hiç lekesiz, silintisiz, kazıntısız yazılmışlardı. İşçilik, tahtanm dibinde, her iki kalemşörün besbelli ki sırayla karın üstü yatıp çalıştıkları kapı eşiğinde bile titizliğinden bir şey yitirmiş değildi. Alıntıları ya da yazarları herhangi bir türde kategorilere ya da gruplara ayırma yolunda hiçbir çaba gösterilmemişti. Dolayısıyla, alıntıları yukarıdan aşağıya doğru sütun sütun okumak, sel bölgesinde kurulmuş bir ilk yardım istasyonundan geçmek gibi bir şeydi: Örneğin Pascal, hiç de bayağı olmayan bir şekilde Emily Dickinson'la aynı yatağa yatırılmış ve deyim yerindeyse, Baudelaire'le Thomas à Kempis'in diş fırçaları da yanyana asılmıştı.

Zooey, tahtaya yeterince yaklaşıp, sol sütunun başındaki ilk alıntıyı okudu, ondan sonra da aşağı doğru okumaya devam etti. Yüzündeki ifadeye ya da ifade yoksunluğuna bakılırsa, bir tren peronunda Dr. Scholl'ün ortopedik tabanlarına dair bir ilan afişini okuyarak vakit öldürüyor da olabilirdi pekâlâ.

Çalışmaya hakkın vardır, ama sadece çalışma adına. Çalışmanın meyvelerini elde etmeye hakkın yoktur. Seni çalışmaya götüren şey, çalışmanın meyvelerine duyulacak arzu olmamalıdır hiçbir zaman. Hiçbir zaman tembelliğe de kapılma.

Yaptığın her eylemde kalbin Yüce Efendi'den başkasını görmesin. Meyvelere bağlılıktan feragat et. Başarıda da başarısızlıkta da mizacın dengeli olsun [hattatlar tarafından altı çizili]; çünkü yoga'nın demek istediği de işte bu dengeli mizaçtır. Alınacak sonuçların kaygısıyla yapılan çalışma böyle bir kaygı olmaksızın, kendini teslim etmenin huzuru içinde yapılan çalışmadan çok daha az değerlidir. Brahmanın bilgisinde ara sığınacağını. Alacakları sonuçlar için bencilce çalışanlar, sefil kişilerdir.

– “*Bhagavad Gita*.”

Olmayı severdi.

– *Marcus Aurelius*

Ey salyangoz
Fuji Dağına tırman
Ama ağır ağır!

–İssa.

Tanrılara ilişkin olarak, Büyük Tanrı'nın varlığını dahi inkâr edenler var; başkaları onun var olduğunu, ama ne bir şey için hareket ettiğini, ne bir şeyle ilgilendiğini ve ne de bir şeyi öngördüğünü söylüyorlar. Üçüncü bir grup ona varlık ve öngörü atfediyor, ama yalnızca yüce ve göksel konularda, yoksa dünya yüzünde değil. Dördüncü bir grup gökyüzünde olduğu gibi yeryüzündeki şeyleri de ona atfediyor, ama yalnızca genel olarak, yoksa her bireye ilişkin olarak değil. Aralarında Odysseus ile Socrates'in de bulunduğu beşinci bir grup da: –

“Senin bilgin dışında hareket etmem!” diye bağırırlardır.

–*Epiktetos.*

Birbirini hiç tanımayan bir adamla bir hanım, doğuya geri dönen trende konuşmaya başladıklarında aşk ilişkisi ve doruk ortaya çıkacaktı.

“Peki,” dedi Bayan Croot, çünkü oydu, “Canyon’u nasıl buldunuz?”

“Bir mağara işte,” dedi refakatçisi.

“Aınma tuhaf bir bakış!” diye cevap verdi Bayan Croot. “Şimdi bana bir şey çalın bakalım.”

–*Ring Lardner (“Hikâye Nasıl Yazılır”).*

Tanrının kalbe yol gösternesi fikirlerle değil, acılar ve çelişmelerle olur.

–*De Caussade.*

“Papa!” diye haykırdı Kitty ve ağzına ellerini kapattı. “Hay Allah...” dedi babası. “Çok, çok memnunum....Of, ne kadar aptalım...” Kitty’ye sarıldı, yüzünü, gözünü, elini, yeniden yüzünü öptü ve kızın üzerinde haç çıkardı. Kitty’nin onun adaleli elini nasıl yavaşça ve şefkatle öptüğünü görünce Levin’in içinde o zamana kadar o kadar az tanıdığı bu adama karşı yeni bir sevgi doğuverdi oracıkta.

– *“Anna Karenina.”*

“Efendim, tapınaktaki tasvirlerle resimlere tapınmakla yanlış yaptıklarını öğretmeliyiz bu insanlara.”

Ramakrişna: “İşte haliniz böyle Kalkütalılar: öğretmek ve vaaz vermek peşindesiniz. Kendiniz birer dilenciyken milyonlar dağıtmak istiyorsunuz.... Tanrı, kendisine tasvirlerde ve resimlerde tapınıldığını bilmez mi sanıyorsunuz? Tapınan kişi bir yanlış yapacak olursa, Tanrı onun niyetini bilmez mi sanıyorsunuz?”

–*“Sri Ramakrişna’nın Hakikati.”*

“Bize katılmak istemez misiniz?” Geçenlerde bir tanıdığım, gece yarısı, artık hemen hemen boşalmış bir kahvede tek başıma otururken bana rastladığında böyle sordu. “Hayır, istemem,” dedim.

–Kafka.

İnsanlarla birlikte olmanın mutluluğu.

– Kafka.

Sales’li Aziz Franciscus’un duası: “Evet Peder! Evet ve daima Evet!”

Zui-Gan her sabah kendi kendisine seslenirdi: “Usta.”

Sonra da kendi kendisine cevap verirdi: “Buyrun efendim.”

Sonra da eklerdi: “Ayıl.”

Yine cevap verirdi: “Peki efendim.”

“Ondan sonra da,” diye devam ederdi, “başkalarının seni aldatmasına izin verme.”

“Peki efendim; peki efendim,” diye cevap verirdi.

–Mu-Mon-Kwan.

Tahta panonun üzerindeki yazılar iyice küçük olduğu için, bu son alıntı, kendi sütununun en üstteki beşte birlik bölümünde kalıyordu iyice ve Zooey de, çömelmek zorunda kalmadan daha bir beş dakika kadar okumaya devam edebilirdi. Ama böyle bir şey yapmak istemedi. Ani olmayan bir hareketle döndü, yürüdü ve sanki her gün yaptığı bir işmiş gibi, küçük sırayı altına çekip ağabeyi Seymour’un yazı masasına oturdu. Purosunu, yanan ucu dışarı gelecek şekilde, yazı masasının sağ koldaki kenarına koydu, dirseklerinin üzerinde öne doğru eğildi ve ellerini yüzüne kapadı.

Arkasında ve soluna doğru, perdeli, panjurları yarı kapalı, iki pencere, bir avluya – temizlikçi kadınlarla bakkal çıraklarının günün her saatinde kasvetli kasvetli geçtikleri hiç de pitoresk olmayan tuğla ile beton karışımı bir vadiye – bakıyordu. Odanın kendisiyse, dairedaki üçüncü büyük yatakodası denilebilecek bir yerdi ve iyi kötü Manhattandan apartman dairesi standartlarına göre hem karanlık, hem de küçük sayılırdı. Glass ailesinin en büyük iki oğlu, Seymour’la Buddy, bu odaya 1929’da, biri oniki, öteki on yaşındayken geçmişler ve biri yirmiüç, öteki de yirmi yaşındayken boşaltmışlardı burayı. Mobilyanın büyük kısmı, bir akça ağaç

‘takım’a aitti: iki ‘çek–yat’ yatak, bir gece masası, oğlan çocuğuna uygun boyutlarda iki küçük, dizleri felç eden sıra, iki şifonyer ve koltuksu iki sandalye. Son derece yıpranmış iki Doğu kilimi yere serilmişti. Geri kalanınsa, hani pek de abartmadan, kitaplardan oluştuğu söylenebilirdi. Sonradan ele alınmak üzere oraya buraya bırakılmış kitaplar. Ebediyyen terk edilmiş kitaplar. Ne yapılacağına karar verilememiş kitaplar. Ama kitaplar, kitaplar. Odanın üç duvarını çepeçevre saran kitap rafları kitaplarla ağızlarına kadar doldurulmuş, hatta taşmıştı. Taşanlar, yerde yığınlar halinde istiflenmişti. Odada pek az yürüyecek yer kalmış, volta atmak içinse hiç yer kalmanmıştı. Kokteyl partilerinin o betimleyici düzyazı üslubuna eğilimi olan bir yabancı, ilk bakışta, buranın, bir zamanlar oniki yaşında iki azimli avukat ya da araştırmacının oturduğu bir odaya benzediğini söyleyebilirdi. Ve, aslında, insan o zamandan artakalmış okuma malzemesi üzerinde hayli etraflı bir inceleme yapma yoluna gitmedikçe, odanın eski sakinlerinin ikisinin de, odanın belirgin biçimde gençlik havasını taşıyan boyutları içinde oy verme yaşına ulaşmış olduklarına ilişkin belirtileri de pek bulamazdı. Evet, bir telefon – o tartışmalı özel telefon – Buddy’nin sırasının üstünde duruyordu, orası doğru. Her iki çalışma masasında çok sayıda sigara yanığı da vardı. Ama, erişkinliğin daha belirgin işaretleri – gömleğin yedek düğmelerinin ya da kol düğmelerinin durduğu kutular, duvara asılmış resimler, şifonyer üstlerinde duran anlamlı birtakım ıvır zıvır – iki delikanlının “bir baltaya sap olup” kendilerine bir daire tuttukları 1940 yılında odadan atılmıştı.

Zooey, yüzü ellerinin içinde, mendilden başlığı da alnından iyice aşağıya sarkmış durumda, Seymour’un eski sırasında tamamen hareketsiz, ama uyuyakalmadan, temiz bir yirmi dakika oturdu. Ondan sonra, neredeyse tek bir hareketle yüzündeki desteği çekti, purosunu alıp ağzına tıktırdı, sıranın sol alt çekmecesini çekti ve her iki elini de kullanarak, gömlek kartonu gibi duran – ve gerçekten de öyle olan – kartonlardan oluşmuş onbeş yirmi santimetre kalınlığında bir deste çıkardı. Desteyi sıranın üstünde önüne koydu ve kartları ikişer ikişer ya da üçer üçer çevirmeye başladı. Elinin hareketi bir kez gerçekten durdu, bir kez de çok kısa bir an için.

Üzerinde durduğu karton, 1938 yılının Şubat ayında yazılmıştı. Sabit mavi kalemle yazılmış elyazısı, Zooey'nin ağabeyi Seymour'a aitti:

Yirmibirinci doğum günüm. Armağanlar, armağanlar, armağanlar. Zooey'le bebek, her zamanki gibi aşağı Broadway'de alışverişe gitmişler. Kaşıntı tozu ile üç adet pis koku bombasından meydana gelen mühimmatımı tedarik etmişler. Bombaları, elime iyi bir fırsat geçer geçmez, Columbia'da ya da "çok kalabalık bir yerde" atmam gerekiyormuş.

Bu gece, benim onuruma birkaç vodvil numarası. Les'le Bessie, Boo Boo'nun apartman girişinden yürüttüğü kumun üzerinde nefis bir step dansı çektiler. Bitirdiklerinde, B. ile Boo Boo da onların bayağı komik bir taklidini yaptılar. Les nerdeyse gözyaşları içinde. Bebek "Abdul Abulbul Amir" şarkısını söyledi. Z., Les'in ona öğrettiği Will Mahoney'nin sahnedeki çıkışı numarasını yaptı, küt diye kütüphaneye çarptı ve öfkeden deliye döndü. İkizler, B. ile benim eski Buck & Bubbles taklidimizi yaptılar. Ama kusursuz bir şekilde. Harikulade. Tanı bunun ortasında, kapıcı apartman telefonundan aradı ve orda birileri mi dansediyor diye sordu. Bay Seligman diye biri, dördüncü –

Zooey bu noktada okumayı kesti. Karton destesini sıranın üstüne iki kez tok tok vurdu, iskanıbil destesi vurur gibi, ardından desteyi alt çekmeceye atıp çekmeceyi kapattı.

Bir kez daha dirseklerinin üzerinde öne doğru eğildi ve yüzünü ellerine gömdü. Bu sefer neredeyse yarım saat kadar hareketsiz oturdu orada.

Yeniden hareketlendiğinde, sanki ona kukla ipleri bağlanmış ve ipler de aşırı gayretkeş bir şekilde aniden hızla çekilmiş gibiydi. Görünmez iplerin ani çekişi onu odadaki öbür sıranın – Buddy'nin sırasının – yani üstünde telefon bulunan sıranın sandalyesine doğru sallandırmadan önce purosunu alacak zamanı ona ancak bırakmışlar gibi bir hali vardı.

Bu yeni oturma düzeninde ilk işi, gömleğinin etek uçlarını pantolonunun içinden çıkarmak oldu. Sanki bu üç adımlık yolculuk onu garip bir biçimde tropikal bir bölgeye taşımış gibi, gömleğinin bütün düğmelerini çözdü. Ardından, purosunu ağzından çıkardı, ama onu sol eline geçirdi ve orada tuttu. Sağ eliyle, mendilini başının üstünden aldı ve onu telefonun yanına sererek, çok kesin bir biçimde "hazır konum"a getirdi. Sonra, gözle görülür bir duraksama geçirmeden ahizeyi alıp yerel

bir numarayı çevirdi. Hani gerçekten de çok yerel bir numarayı. Numaraları çevirmesi bitince, mendilini sıranın üstünden alıp ahizenin ağız kısmına, hayli gevşek ve yüksek bir şekilde yerleştirdi. Derince bir nefes alıp bekledi. Sönmüş olan purosunu da yakabilirdi, ama bunu yapmadı. özel kitap grubu

Bundan aşağı yukarı birbuçuk dakika önce Franny, annesinin bir fincan “güzel, sıcak tavuk suyu çorba” getirme yolunda onbeş dakika içinde yaptığı dördüncü teklifi belirgin şekilde titreyen bir ses tonuyla reddetmiş bulunuyordu. Bayan Glass, bu son teklifi ayakta – aslında, bir ayağı salonun dışında ve mutfak istikametinde, umut ve iyimserlikten vahim hale gelmiş bir yüzle yapmıştı. Ama, Franny’nin sesine yeniden yerleşen o titreme, kadını derhal sandalyesine geri göndermeye yetmişti.

Bayan Glass’ın sandalyesi, tabii, Franny’nin bulunduğu tarafında duruyordu salonun. Ve de, son derece kuş uçuramaz bir şekilde. Onbeş dakika kadar önce, Franny yerinden doğrulup tarağını aranacak kadar iyileştiğinde, Bayan Glass yazı masasının oradan sandalyeyi getirip kahve sehпасına bir güzel dayamıştı. Franny-gözlemciliği yapmak için mükemmel bir yerdi bu ve gözlemciyi mermer yüzey üzerindeki kül tablasına da kolaylıkla ulaşacak konuma getiriyordu.

Yeniden oturan Bayan Glass, tavuk suyu çorba önerilerinin reddedildiği bütün durumlarda her zaman nasıl iç çekerse, yine öyle iç çekti. Ama, Bayan Glass, deyim yerindeyse, bir devriye motoruyla çocuklarının beslenme kanallarında bir aşağı-bir yukarı seyrederek öylesine uzun yıllar geçirmişti ki, bu iç çekiş hiçbir biçimde gerçek bir yenilgi işareti demek değildi ve kadın neredeyse aynı anda konuştu: “Bünyene besleyici bir şeyler sokmadan gücünü kuvvetini yeniden *nasıl* toplayacağını sanıyorsun, anlamıyorum doğrusu. *Affedersin*, ama gerçekten anlamıyorum. Şu midene tam tamına – ”

“Anne – lütfen ama. Senden yirmi defa rica ettim. Bana tavuk suyundan bahsetmeyi *lütfen* keser misin artık? “Sadece şeyi bile midemi bulandırıyor – ” Franny birden durdu ve dinledi. “Bizim telefon mu bu?” dedi.

Bayan Glass sandalyesinden kalkmıştı bile. Dudakları azıcık gerginleşmişti. Bir telefonun çalışması, herhangi bir telefonun herhangi bir yerde çalışması, şaşmaz biçimde Bayan Glass'ın dudaklarının gerginleşmesine yol açardı. "Hemen dönerim," deyip odadan çıktı. Her zamankinden daha fazla şangırtı çıkarıyordu, sanki kimonosunun ceplerinden birinde boy boy duvar çivileriyle dolu bir kutu açılıp dağılmış gibi.

Yaklaşık beş dakika kadar geri gelmedi. Döndüğünde, yüzünde taşıdığı özel ifade, bir zamanlar, en büyük kızı Boo Boo'nun, ancak iki anlama gelebilir diye tarif ettiği ifadeydi: Ya oğullarından biriyle telefonda konuşmuştu Bayan Glass, ya da, dünyadaki her insanın bağırsaklarının tam bir haftalık bir dönem için mükemmel derecede sağlıklı bir düzende hareket etmek üzere programlandığı konusunda dünyanın en büyük otoritesinden bir rapor alınmıştı. "Buddy telefonda," diye anons etti, odaya girerken. Birkaç yıldır yürürlükte olan bir alışkanlıkla, sesine sızmış olabilecek en küçük keyif belirtisini bile bastırıyordu.

Franny'nin bu haber karşısında gösterdiği gözle görülür tepki, coşku ve heyecan olmaktan hatırı sayılır ölçüde uzaktı. Kızın asabi bir hali vardı aslında. "Nerden arıyormuş?" dedi.

"Sormadım ki. Feci nezlesi varmış gibi çıkıyor sesi." Bayan Glass oturmadı. Sallanıp duruyordu. "Hadi acele et küçük hanım. *Seninle* konuşmak istiyor."

"Öyle mi dedi sahiden?"

"Elbette öyle dedi! Hadi, acele et... Giy şu terliklerini."

Franny, pembe çarşaflarla açık mavi battaniyenin içinden sıyrıldı. Soluk bir benizle ve alenen vakit kazanmaya çalışarak kanepe kenarında öylece oturup annesine baktı. Ayaklarıyla yerde terliklerini arandı. "Ona ne dedin?" diye sordu asabi asabi.

"Lütfen kalkıp telefona gitmek nezaketini gösterir misiniz küçük hanım," dedi Bayan Glass, kaçamak bir tonla. "Biraz acele et, Allahaşkına."

"Ona ölüm döşeginde filan olduğumu söylemişindir sen," dedi Franny. Buna bir yanıt gelmedi. Franny, divandan kalkıp doğrulurken, ameliyat geçirmiş bir hastanın halsizliğiyle değil, azıcık utangaçlık ve ihtiyatla, sanki azıcık başının dönmesini

beklermiş, hatta bunu umuyormuş gibi hareket ediyordu. Ayaklarını terliklerine daha bir sağlamca geçirdi, sonra da kahve sehпасının arkasından duvar gibi bir yüzle çıktı, sabahlığının kuşağını çözüp çözüp bağlayarak. Bir yıl kadar önce, ağabeyi Buddy'ye yazdığı bir mektubun, enikonu kendisini aşağılamaya ayrılmış bir paragrafında, kendi vücut hatlarını "kusursuz derecede Ameripon" diye betimlemişti. Genç kızların vücut hatları ve genç kızların yürüyüşleri konusunda büyük bir yargıç olan Bayan Glass Franny'ye bakarken, bir kez daha, gülümsemek yerine dudaklarını sıktı. Ama, Franny gözden kaybolur kaybolmaz, dikkatini tümüyle kanepeye verdi. Bakışından besbelliydi ki, Bayan Glass'ın, yatak haline getirilmiş bir kanepeden, iyi bir kuştüyü kanepeden daha fazla bozulduğu pek az şey vardı dünyada. Kadın, kahve sehпасı ile kaneppe arasında oluşmuş koridora girdi ve gözüne çarpan tüm yastıklara iyi bir tedavi patağı atmaya girişti.

Franny, geçerken, holdeki telefonu görmezden geldi. Uzun yoldan bütün holü yürüyerek annesiyle babasının odasına, apartmanda herkesin tercih ettiği telefonun bulunduğu odaya gitmeyi yeğlediği açıktı. Holde yürüyüp giderken adım atışında öyle belirgin bir özellik yoktu – ne sallanıyor, ne de çok acele ediyordu – ama, hareket ettikçe çok belirgin bir değişime uğruyordu kız. Attığı her adımla biraz daha canlanarak gençleşiyormuş gibi bir görüntüsü vardı. Muhtemelen uzun koridorlar, artı gözyaşlarının bıraktığı etkiler, artı telefonun çalışması, artı taze yağlıboya kokusu, artı ayak altındaki gazeteler – muhtemelen bütün bunların toplamı Franny için yeni bir oyuncak bebek arabasına eşitti. Her halükârda, annesiyle babasının yatakodası kapısına ulaştığında, kravat ipeğinden nefis biçilmiş sabahlığı – belki de yatakhane şıklığını ve vamp'liği simgeleyen her şeyin amblemi olan bu sabahlık – küçük bir çocuğun yün bornozuna dönüşmüş gibi görünüyordu.

Bay ve Bayan Glass'ın yatakodası, yeni boyanmış duvarların kokusuyla insanı irkiltiyor, hatta burun direğini kırıyordu. Mobilyalar odanın ortasına istiflenmiş ve branda beziyle – eski püskü, boya lekeleriyle dolu, organik görünümlü bir branda beziyle – örtülmüştü. Yataklar da duvardan ortaya doğru çekil-

miş, ama bizzat Bayan Glass'ın verdiği pamuklu yatak örtüleriyle kaplanmıştı. Telefon da Bay Glass'ın yatağının yastığı üzerinde duruyordu şimdi. Belli ki Bayan Glass da, holde duran daha az özel telefon yerine onu tercih etmişti. Ahize, yuvasından çıkarılmış, Franny'yi bekliyordu yastığın üzerinde. Varlığının biraz olsun kabul edilmesi için bir insan kadar bağımlı bir hali vardı neredeyse. Ona ulaşmak, onu kurtarmak için Franny'nin epey bir miktar gazetenin arasından hışırtılarla geçmesi ve boş bir boya kovasını bertaraf etmesi gerekti. Ahizeye ulaşmayı başardığında da, onu eline almadı Franny; yatakta onun yanına oturuverdi sadece, ona baktı, gözlerini kaçırdı sonra, ve saçını eliyle geriye attı. Normal olarak yatağın yanbaşında duran gece masası şimdi yatağa öylesine yaklaştırılmıştı ki, Franny pek ayağa kalkmadan da ona uzanabiliyordu. Kız, onu örten ve özellikle kir-pas içinde görünen branda parçasının altına elini sokarak bir aşağı bir yukarı gezdirdi ve sonunda aradığını buldu: porselen bir sigara kutusuyla bakır mahfaza içinde bir kutu kibrit. Bir sigara yaktı ve telefona uzun, iyiden iyiye endişeli bir bakış fırlattı. Şunu da belirtmek gerekir ki, merhum ağabeyi Seymour dışında bütün ağabeylerinin sesi aşırı gür, hatta kudretli çıkardı telefonda. O anda, kardeşlerinden herhangi birinin telefondaki konuşmasının, değil sözel içeriği, tınısıyla bile yüzleşme konusunda derin tereddütleri olması çok muhtemeldi Franny'nin. Ne var ki, sigarasından asabi bir nefes çekti ve, hayli yiğitçe, ahizeyi eline aldı. "Alo, Buddy?" dedi.

"Merhaba sevgilim. Nasılsın – iyi misin?"

"İyiyim. Sen nasılsın? Sesin nezleli gibi geliyor." Sonra, hemen yanıt gelmeyince: "Bessie sana saatlerdir rapor veriyordu herhalde."

"Valla – bir bakıma. Hem evet, hem hayır. Bilirsin ya. Sen iyi misin sevgilim?"

"İyiyim. Senin sesinde bir tuhaflık var ya, neyse. Ya müthiş bir nezle geçiriyorsun, ya da bu hat felaket. Hem nerdesin sen?"

"Nerde miyim? Tam kendi ortamımdayım Flopsy. Yolun ta dibinde küçük bir perili evdeyim. Boşver şimdi. Sadece konuş benle."

Franny, hiç de sakin olmayan bir hareketle bacak bacak üstüne attı. “Tam ne konuşmak istiyorsun, bilmiyorum ki,” dedi. “Yani Bessie neler anlattı ki sana?”

Öteki uçta, son derece Buddy’vari bir duraklama oldu. Franny’yi ve de telefonun öbür ucundaki virtüoza, ikisi de birer küçük çocukken sık sık sabırsızlıktan çatlatan türde bir duraklamaydı bu aynen – aradan geçen yıllarla azıcık daha zenginleşmişti, o kadar. “Valla, bütün o anlattıklarının ne olduğundan emin değilim, sevgilim. Bir noktadan sonra Bessie’nin telefon konuşmalarını dinlemeye devam etmek kabalık oluyor azıcık. Cheeseburger rejimini dinlediğimden emin olabilirsiniz. Tabii o Hacı kitaplarını da. Ondan sonra da, telefon kulağında öylece oturup durdum heralde, gerçekten dinlemeden. Hani bilirsin ya.”

“Ya,” dedi Franny. Sigarasını, telefonu tutan eline aktardı ve serbest kalan elini yeniden gece masasının üzerindeki brandanın altına sokup minik bir seramik sigara tablası çıkardı ve onu yanına koydu yatakta. “Sesin bir tuhaf çıkıyor,” dedi. “Nezlemisin, nesin?”

“Kendimi harikulade hissediyorum, sevgilim. Şurda oturmuş seninle konuşuyorum ve kendimi harikulade hissediyorum. Sesini duymak ne müthiş bir zevk. Sana anlatamam.”

Franny bir kez daha saçını tek eliyle arkaya attı. Bir şey söylemedi.

“Flopsy? Bessie’nin atlamış olabileceği bir şey geliyor mu aklına? Benle konuşacak halin yok mu?”

Franny, yatağın üstünde yanına duran minik sigara tablasının konumunu parmaklarıyla düzeltti. “Valla, konuşmaktan içim dışıma çıktı biraz. Açık konuşmak gerekirse,” dedi. “Zooey üstüme geldi bütün sabah.”

“Zooey mi? O nasıl o?”

“Nasıl mı? Çok iyi. Formunun zirvesinde. Onu öldürebilirdim sade, hepsi bu.”

“Öldürebilir miydin? Neden? Neden sevgilim? Neden öldürecekmişin bakayım Zooey’mizi?”

“Neden mi? Öldürebilirdim de ondan işte! *Tamamen* yıkıcı bir insan o. Hayatımda onun kadar tamamen yıkıcı birini görme-

dim! O kadar gereksiz ki yaptığı! Bir bakıyorsun, İsa Duasına karşı topyekûn saldırıya geçiyor – ki, ben de şu sıra o duayla ilgilenmekteyim nedense – ve, sen de sırf o duayla ilgilendiğin için nevrotik bir gerzek gibi görüyorsun kendini o zaman. Arkadan, iki dakika sonra da, dünyada tek saygı duyduğu insanın İsa olduğunu anlatıyor sana deliler gibi – yok, şöyle harika bir *beyin-miş* de, böyleymiş de, filan falan. Öyle *kararsız* biri ki. Yani, öyle korkunç *daireler* içinde dönüp duruyor ki durmadan.”

“Anlat bakayım. Şu korkunç daireleri anlat bana.”

Bu noktada Franny, küçük bir sabırsızlık soluğu koyverme hatasını işledi – sigara dumanını içine çekmişti. Öksürdü. “Anlatayım, ha! Sadece bütün günümü alırdı canım, hepsi o kadar!” Bir elini boğazına koydu ve yanlışı geçişin yarattığı rahatsızlığın geçmesini bekledi. “Tam bir canavar o,” dedi. “Tam! Yani gerçekten *canavar* değil de – bilmiyorum işte. Her şeye öyle *buruk* bakıyor ki. *Dine* buruk bakıyor. Televizyona buruk bakıyor. Sana ve Seymour’a buruk bakıyor – ikinizin birden bizi birer ucubeye döndürdüğünüzü söyleyip duruyor. Bilmiyorum artık. Ordan oraya atlayıp-”

“Niye ucube? Onun böyle düşündüğünü biliyorum da. Ya da böyle düşündüğünü düşündüğünü. Ama, niye olduğunu söyledi mi sana? Neymiş onun ucube tanımı? Söyledi mi, sevgilim?”

Tam bu noktada Franny, besbelli sorunun saflığı karşısında umutsuzluğa düşerek, elini alnına vurdu. Büyük olasılıkla, beş altı yıldan beri yapmadığı bir şeydi bu – örneğin, Lexington Avenue otobüsünde eve giderken, eşarbını sinemada unuttuğunu yarıyolda hatırladığı anda yaptığı gibi. “Onun ucube tanımı mı?” dedi. “Her şey için aşağı yukarı *kırk* tanını vardı onun! Biraz kafadan *çatlak* bir halim varsa, sebebi de bu işte. Bir bakıyorsun – dün geceki gibi – sadece tek bir standart dizisine sahip olarak yetiştirildiğimiz için ucube haline geldiğinizi söylüyor. *On dakika sonra* da, *kendisinin* bir ucube olduğunu, çünkü kimseyle bir içki içmek için bile buluşmak istemediğini söylüyor. Tek bir kere – ”

“Kimseyle ne yapmak istemiyor dedin?”

“Kimseyle *bir içki içmek* için bile buluşmak istemiyor. Ha, dün gece dışarı çıkıp, bir televizyon senaryo yazarıyla şehirde,

Village'da bir içki içmek için buluşması gerekiyormuş da. Her şeyi bu başlattı zaten. Diyor ki, bir yerde buluşup içki içmek istediği insanların hepsi ya ölüymüş ya da yerinde bulunamıyormuş. Kimseyle *öğle yemeği* bile yemek istemiyormuş, öyle diyor, eğer bu kimsenin bizzat İsa çıkması – ya da Buda, ya da Hui-Neng ya da Şankaraçarya, ya da bunlar gibi biri – çıkması olasılığı *yiiksek* değilse işte. Biliyorsun işte." Franny aniden sigarasını minik tablaya bıraktı – tablayı tutmak için öbür eli serbest olmadığı için, biraz da beceriksizce bir hareketle yaptı bunu. "Bi de bana ne dedi, biliyor musun?" dedi. "Bana yemin billah ne anlattı biliyor musun? Sekiz yaşındayken bir keresinde İsa ile bir bardak zencefil gazozu içmiş mutfakta, dün gece bunu anlattı işte. Beni dinliyo musun?"

"Dinliyorum, dinliyorum...sevgilim."

"Dedi ki, mutfakta – tam ne dediğini anlatıyorum bak – mutfakta tek başına oturmuş, bir bardak zencefil gazozu içiyormuş, bir yandan da *tuzlu kurabiye* yiyip '*Dombey and Son*'ı okuyormuş, ve birdenbire ne görsün, İsa öteki iskemlede oturmuş, bir küçük bardak zencefil gazozu içebilir miyim diyor. Bir *küçük* bardak, dikkatini çekerim – işte tam tamına böyle dedi. Yani, böyle şeyler söylüyor ve aynı zamanda *bana* bir dolu öğütte filan bulunmak için de kendini tamamen yetkili görüyor! *Bu* da beni çıldırtıyor işte. Resmen tükürebilirdim ona! Gerçekten! Bir *tımarhanedesin* sanki ve başka bir hasta da doktor kılığında üstüne gelmiş, nabzını mabzını tutuyor senin, bunun gibi bir şey işte... Resmen korkunç bir durum. Konuşuyor konuşuyor konuşuyor. Konuşmadığı zaman da evin her bir tarafında o pis kokulu purolarını içip duruyor. Puro kokusundan öyle usandım ki, resmen yerlere yatıp ölebilirim."

"Purolar safra, sevgilim. Sırf safra. Tutunacak bir purosunu olmasaydı, ayakları yerden kesiliverirdi. Bir daha da asla görmezdik Zooey'mizi."

Glass ailesinde birkaç tane deneyimli kelime cambazı vardı, ama bu küçük yorumu telefon hattından sağ salim yere indirebilecek kadar dengeli olan, yalnızca Zooey'di belki de. Ya da, bu hikâyeyi anlatan kişinin görüşü bu. Franny de aynı şeyi hissetmiş olabilirdi. Her halükârda, telefonun öbür ucundakinin Zoo-

ey olduğunu birdenbire anlayıverdi. Yatağın kenarından yavaşça kalktı. “Peki Zooey,” dedi. “Peki, tamam.”

Pek de ani olmadan: ““Fendim?”

“Tamam dedim Zooey.”

“Zooey mi? Neler oluyor?...Franny? Orda mısın?”

“Burdayım. Şimdi keser misin artık lütfen. Komik değilsin. Hatta, kendimi gene yarı yarıya şey hissederken – ”

“Grass mı dedin? Zooey Grass mı? Şu Norveçli herif hani? Hani iriyarı, sarışın, atle – ”

“Tamam Zooey. Lütfen kes artık. Fazlası fazla. Hiç komik değilsin... Belki ilgini çeker diye söylüyorum, gerçekten feci haldeyim. Onun için, eğer bana özel olarak söylemek istediğin bir şey varsa lütfen hemen söyle ve ondan sonra da beni rahat bırak.” Vurgulanan son kelime, garip bir şekilde rotasından şaşmıştı, sanki tam olarak vurgulanmak istenrnemiş gibi.

Telefonun öbür ucunda özel bir sessizlik oldu. Franny’nin buna gösterdiği tepki de özeldi. Kız bundan rahatsız olmuştu. Yeniden babasının yatağının kenarına oturdu. “Telefonu yüzüne kapatacak filan değilim,” dedi. “Ama ben – bilmiyorum – *yorgunum* Zooey. Bitkinim açıkçası.” Telefona kulak verdi. Ama hiçbir yanıt gelmedi oradan. Franny bacak bacak üstüne attı. “Sen bütün gün böyle sürdürebilirsin, ama ben yapamam,” dedi. “Alıcının bu ucunda öyle bekleyip duruyorum. Son derece hoş bir durum değil bu da, biliyorsun. Sen herkesin çelikten filan yapılmış olduğunu sanıyorsun.” Kulak verdi. Yeniden konuşmak üzere ağzını açtı ama karşı tarafta bir gırtlığın temizlendiğini duyunca sustu.

“Herkesin çelikten yapılmış olduğunu sanınıyorum dostum.”

Sefillik ölçüsünde basit olan bu cümle, Franny’yi, sürüp giden bir sessizlikten daha bile çok rahatsız etti. Hızla uzanıp porselen kutudan bir sigara kaptı, ama onu yakmak için bir hazırlığa girişmedi. “Ama, insan senin öyle sandığını düşünüyor,” dedi. Telefona kulak verdi. Bekledi. “Yani, araman için özel bir sebep var mıydı?” dedi birdenbire. “Yani, beni aramak için özel bir *sebebin* var mıydı?”

“Özel bir sebep yoktu dostum, yoktu öyle bir şey.”

Franny bekledi. Telefonun öbür ucundan ses geldi yeniden.

“Sanırım, şunu söylemek için aradım iyi kötü, yani, istiyor-
san İsa Duası okumaya devam et demek için. Yani, sana kimse
karışamaz. Kimse karışamaz. Bal gibi iyi bir dua işte, kimsenin
de sana aksini söylemesine izin verme.”

“Biliyorum,” dedi Franny. Çok asabi bir hareketle kibrit ku-
tusuna uzandı.

“Bu duayı okumanı *engellemek* gibi bir niyet beslediğini san-
mıyorum hiç. En azından, engellemeye çalıştığını sanmıyorum.
Bilmiyorum. Kafanın içinden *ne* haltlar geçtiğini de bilmiyo-
rum. Ama kesin olarak *bildiğimi* bir şey var gerçekten. Benim
yaptığımı gibi *kâhince* konuşup durmak için elimde hiçbir kahro-
lası yetki yoktu, bunu biliyorum. Ailede yeterince var o kahrola-
sı bilicilerden. İşte burası canımı sıkıyor. Burası beni korkutuyor
biraz.”

Franny, bu sözleri izleyen küçük duraklamadan yararlan-
arak sırtını dikleştirdi azıcık, sanki, herhangi bir nedenle, doğru
bir duruş, daha doğru bir duruş, her an işine yarayacak bir şey-
miş gibi.

“Beni *korkutuyor* biraz, ama dehşete de düşürmüyor. Bunu
doğru dürüst ortaya koyalım bir kere. Beni *dehşete* düşürmü-
yor. Çünkü, unuttuğun bir şey var, dostum. Duayı okumak için
o dürtüyü, o *çağrıyı* ilk duyduğunda, hemen dünyanın dört bir
yanında dolanıp kendine bir üstat bulmaya kalkınadın sen. *Eve*
geldin. Sade eve gelmekle kalmadın, bir de o kahrolası *çöküntü-*
ye girdin. Dolayısıyla, bu işe belli bir açıdan bakarsan, temel
hakkın olarak bizim sana buralarda verebileceğimiz ikinci sı-
nıf ruhani öğütleri dinlemeye hak kazanmış olursun yalnızca,
ama daha fazlasına değil. En azından, bu tımarhanede kimse-
nin kahrolası birtakım gizli emelleri olmayacağını biliyorsun.
Her şey olduğumuz söylenebilir ama *şüpheli kişiler* değiliz dos-
tum.”

Franny, birdenbire, tek eliyle sigarasını yakma çabasına gi-
rişti. Kibrit kutusunu başarıyla açtı, ama beceriksizce bir kibrit
çakışıyla kutu yere fırladı. Franny hemen eğilip kutuyu aldı ve
dökülen kibritleri de öylece yerde bıraktı.

“Sana bir tek şey söyleyeceğim Franny. *Bildiğim* tek şeyi. Ve sakın bozulma. Kötü bir şey filan değil. Ama eğer senin istediğin dini bir hayatsa, şunu hemen bilmelisin ki, bu evde sürüp giden o kahrolası dini eylemlerin her birini tek tek gözden kaçırıyorsun. Birisi sana bir kase kutsanmış tavuksuyu çorba getirdiğinde, onu *içecek* sağduyudan bile yoksunsun sen – ki bu tımarhanede Bessie’nin birine getirebileceği tek tavuksuyu da bu türdendir zaten. Onun için, sadece *söyle* bana dostum, sadece söyle bana. Yola düşüp bütün dünyayı dolaşsan, şu İsa Duası sana doğru dürüst okumasını öğretecek bir üstat – bir guru, bir kutsal kişi – bulmak için, bunun ne yararı olacak sana? Sen daha burnunun dibinde duran bir kase kutsanmış tavuksuyu çorbayı göremezken, basbayağı kutsal bir kişiyi gördüğünde onu nasıl tanıyabileceksin, ha? Söyler misin?”

Franny bayağı anormal bir şekilde dimdik oturuyordu şimdi.

“Sadece soruyorum sana. Moralini bozmak istemiyorum. Bozuyor muyum yoksa?”

Franny cevap verdi, ama besbelli ki cevabı duyulmadı.

“Ne? Seni duyamıyorum.”

“Hayır dedim. Nerden arıyorsun? Nerdesin şu anda?”

“Nerde olduğum ne fark eder Allahını seversen? Güney Dakota’nın Pierre şehrindeyim. Dinle beni Franny – affedersin, sinirlenme. Dinle beni. Sana sadece bir iki küçük şey daha söyleyeceğim, sonra da bırakacağım artık, söz veriyorum. Peki, bu arada, Buddy’yle geçen yaz arabaya atlayıp seni sahnede seyretmeye geldiğimizi biliyor muydun? Bir gece seni ‘Playboy of the Western World’de oynarken seyrettiğimizi biliyor muydun? Sana şu kadarını söyleyebilirim ki cehennem kadar *sıcak* bir geceydi, Allahın gazabı. Ama biliyor muydun ki biz ordaydık?”

Anlaşılan bir cevap bekleniyordu buna. Franny ayağa kalktı, ama ardından derhal oturdu. Sanki iyiden iyiye yolunu kesiyormuş gibi, sigara tablasını kendinden azıcık uzaklaştırdı. “Hayır, bilmiyordum,” dedi. “Kimsenin ağzından tek söz – Hayır bilmiyordum.”

“Ama ordaydık işte. Ordaydık. Ve sana söyleyeyim mi dostum. Sen iyiydin. İyi dediğim zaman, *iyiydin* demek istiyorum.

O Allahın cezası yıkıntıyı *ayakta* tutuyordun. Seyircilerin arasındaki bütün o güneşten yanmış ıstakozlar bile biliyordu bunu. Ve şimdi de senin tiyatro faslını ebediyyen kapattığını duyuyorum – ben duyarım. Ben duyarım. Sezon bittiğinde geri gelince çektiğin nutukları da hatırlıyorum. Of, beni illet ediyorsun Franny! Affedersin ama, *ediyorsun* işte. Oyunculuk mesleğinin paralı askerler ve kasaplarla dolu olduğu yolunda müthiş *şaşırtıcı* bir keşifte bulunmuşsun. Hatırladığım kadarıyla, tiyatroda yer gösterenlerin hepsi birer dahi değil diye *paramparça* olmuş bir halin vardı. *Neyin* var dostum? Beynin nerde senin? Biraz ucubemsi bir eğitim almışsan, bunu *kullan* en azından, *kullan* bunu. İsa Duasını kıyamete kadar okuyabilirsin, ama dinsel hayatta önemli olan tek şeyin kendini *soyutlamak* olduğunu anlamıyorsan, bir *arpa boyu* yol alabileceğini bile sanmıyorum. Kendini soyutlamak dostum, yalnızca bu. ‘Arzu ve isteklerden arınmak.’ Bir oyuncuyu oyuncu yapan ilk şey, işte bu *arzulama* dalgasıdır, Allah kahretsin. Gayet iyi bildiğin şeyleri niye söyletiyorsun ki bana? Bir zamanlar – istersen, öteki hayatında diyeyim – bir oyuncu olmak için bir arzu duymakla kalmıyordun, *iyi* bir oyuncu olma özlemini de duyuyordun. Şimdi bununla bağlı durumdasın sen. Kendi arzu ve özlemlerinin sonuçlarını bir yana bırakarak *çekip gidemezsin* öyle. Sebep sonuç meselesi dostum, sebep sonuç. Şimdi senin yapabileceğin tek şey, yapabileceğin tek dinsel şey, *oynamak*. Tanrı adına oyna istersen – istersen *Tanrı’nın* oyuncusu ol. Bundan daha güzel ne olabilir? Eğer istiyorsan, deneyebilirsin bunu – *denemekten* bir zarar gelmez ki insana.” Küçük bir sessizlik oldu. “Ama, artık harekete geçsen iyi olur dostum. Ne zaman başını çevirsen o kahrolası *kumlar* akıp gidiyor çünkü ardından. Ne dediğimi biliyorum ben. Bu kahrolası olaylar dünyasında hapşırarak vakit bulursan, çok şanslısın demektir.” Daha küçük bir sessizlik daha. “Bu konuda çok dertleniyordum bir vakitler. Şimdilerde o kadar dertlenmiyorum. Hâlâ Yorick’in kafatasına âşığım en azından. En azından, Yorick’in kafatasına âşık kalacak kadar zamanım var benim. Öldüğümde, lanet olası şerefli bir kafatasım olsun istiyorum dostum. Yorick’inki gibi lanet olası şerefli bir kafatasının *özlemi* içindeyim. *Sen* de öylesin Franny Glass. *Sen* de öylesin, *sen* de öyle-

sin....Of, Tanrım, bunları konuşup durmanın ne âlemi var? Sen de tıpkı benim gibi ucubemsi bir eğitim tarzıyla yetiştin ve öldüğünde ne tür bir *kafatası* istediğini ve böyle bir kafatasını haketmek için ne yapman gerektiğini şu an'a kadar öğrenememişsen – yani, eğer bir oyuncuysan, *oyunculuk yapman* gerektiğini şu an'a kadar öğrenememişsen *en azından*, o zaman bunları konuşup durmanın ne âlemi var?"

Franny, serbest kalan elinin ayasını yüzünün bir yanına dayamış oturuyordu şimdi, korkunç diş ağrısı çeken biri gibi.

"Bir şey daha. Hepsi bu kadar, yemin ederim. Mesele şu ki, eve geldiğinde seyircilerin aptallığı konusunda köpürdün, vırvır ettin. Beşinci sıradan gelen o kahırolası "niteliksiz kahkaha" hani. Doğru tabii, doğru tabii – Allah bilir ya insanı ne biçim depresyona sokar o. Sokmaz demiyorum. Aina, bu da seni ilgilendirmez aslında. Seni hiç ilgilendirmez Franny. Bir sanatçının tek kaygısı, bir tür mükemmeliyete ulaşmaktır ve bunu da *kendi dikte ettiği* koşullarda yapar, başka hiç kimsenin değil. Sana yemin ederim, böyle şeyleri düşünmeye hakkın yok. Her halükârda, gerçek anlamda buna hakkın yok. Anlatabiliyor muyum?"

Bir sessizlik oldu. Her ikisi de bunu herhangi bir sabırsızlık ya da acemilik belirtisi göstermeden atlattı. Franny, hâlâ yüzünün bir yanı hatırı sayılır derecede acıyormuş gibi görünüyor, elini orada tutmaya devam ediyordu, ama yüzündeki ifadede hiç de şikâyet okunmuyordu.

Telefonun öbür ucundaki ses yeniden duyuldu. "'Akıllı Bir Çocuk' Programına beşinci kez filan çıktığımı hatırlıyorum. Walt alçıdayken birkaç kez onun yerine çıkmıştım – Walt'un alçıdaki halini hatırlıyor musun? Her neyse, yayından bir gece önce vıdıvıdılanmaya başlamıştım. Tam Waker'la birlikte kapıdan çıkarken Seymour, ayakkabılarımı boyamanı söyledi bana. Kudurdum. Stüdyodaki seyirciler geri zekâlıydı, sunucu geri zekâlıydı, sponsorlar geri zekâlıydı ve benim de bu moronlar için ayakkabılarımı boyamaya filan hiç niyetim yoktu; böyle dedim Seymour'a. Oturduğumuz yerden ayakkabılarımı *zaten* göremezler, dedim. O da, gene de boya onları dedi. O Şişman Hanım için boya onları, dedi bana. Neden bahsettiği hakkında en

ufak fikrim yoktu, Allah kahretsin, ama yüzünde öyle Seymour'ca bir ifade vardı ki, tutup boyadım ayakkabıları. Seymour o Şişman Hanımın kim olduğunu hiç söylemedi bana, ama mikrofona her çıkışımdan önce ayakkabılarımı Şişman Hanım için boyadım ben – seninle birlikte programa çıktığımız onca yıl boyunca boyadın onları, hatırlarsan. Bu işi bir iki kereden fazla savsakladığımı sanmıyorum. Şişman Hanımın korkunç net portresi zihnimde açık seçik belirdi. Kadıncağzı verandasında oturmuş, sabahtan akşama sonuna kadar açık radyosuyla sinekleri şaplaklarken kuruyordum kafamda. Dayanılmaz derecede sıcak bir hava vardı ve kadıncağzı da herhalde kanser filandı. Her neyse, ben yayına çıkarken Seymour'un neden ayakkabılarımı boyamasını istediği kafamda apaçıktı, lanet olsun. Bunun bir *anlamı* vardı."

Franny ayakta duruyordu şimdi. Elini yüzünden çekmiş, telefonu iki eliyle birden tutuyordu. "Bana da söylemişti," dedi ahizeye. "Bir keresinde, Şişman Hanım için komik olmamı söylemişti." Bir elini telefondan çekti ve çok kısa bir an için başının üstüne koydu, sonra telefonu yeniden iki eliyle tutmaya devam etti. "Ben o Hanımı verandasında otururken düşünmedim hiç, onu – hani bilirsin ya – çok kalın, damarları çıkmış bacaklı bir kadın olarak düşündüm hep. Böyle korkunç bir hasır iskemlede otururken. Benim Şişman Hanım da kanserliydi ve sonuna kadar açık bir radyo dinliyordu bütün gün! Evet, benimki de aynen öyle yapıyordu!"

"Evet. Evet. Evet. Peki. Şimdi sana bir şey söyleyeceğim dostum... Dinliyor musun?"

Son derece gergin görünen Franny başını salladı.

"Bir oyuncunun nerede oynadığı umurumda bile değil. Yaz turnelerinde de olabilir bu, radyoda da, televizyonda da, hatta kahrolasica bir Broadway tiyatrosunda da olabilir, düşünebileceğin en son moda, en semirmiş, güneşten en çok yanmış seyircisiyle birlikte, komple olarak. Ama sana müthiş bir sır vereceğim şimdi – Beni dinliyor musun? *Ordakiler arasında Seymour'un Şişman Hanımı olmayan hiç kimse yok.* Buna senin şu Profesör Tupper da dahil dostum. Onun bir yığın kahrolasica kuzeni de. Seymour'un Şişman Hanımı olmayan kimseye *hiçbir yerde* rast-

layamazsın. Bilmiyor musun bunu? Bu kahrolası sırrı öğrenemedin mi daha? Ve bilmiyor musun – *dinle beni şimdi – bilmiyor musun, o Şişman Hanımı kim, aslında?...Ah dostum. Ah dostum. İsa'nın ta kendisi o. İsa'nın ta kendisi dostum.*"

Anlaşılan coşkudan, Franny telefonu iki elle bile zor tutuyordu.

Neredeyse tam yarım dakika kadar, başka kelime sarfedilmedi, başka konuşma olmadı. Ardından: "Daha fazla konuşmayacağım dostum." Ve, ahizenin yuvasına konmasının çıkarıldığı ses.

Franny hafifçe içini çekti ama ahizeyi kulağında tutmaya devam etti. Bağlantının resmen kesilmesini tabii ki çevir sesi izledi. Franny bu sinyali, dinlenmesi olağanüstü güzel bir şey olarak, daha doğrusu, temel sessizliğin yerini dünyada tutabilecek en güzel ses gibi algılamış olmalıydı. Ama, bunu dinlemekten ne zaman vazgeçeceğini de biliyormuş gibiydi aynı zamanda, sanki dünyada ne kadar bilgelik varsa iyi kötü, hepsi birdenbire kendisinin olmuş gibi. Ahizeyi yerine bıraktığında, bundan sonra ne yapacağını da biliyormuş gibi bir hali vardı. Sigara ile ilgili öteberiyi kaldırdıktan sonra, üstüne oturduğu yatağın poplin örtüsünü açtı, terliklerini çıkardı ve yatağa girdi. Derin, deliksiz bir uykuya geçmeden önce, birkaç dakika sessiz sedasız yattı öylece, tavana doğru gülümseyerek.